



Uniwersytet Komisji  
Edukacji Narodowej  
w Krakowie



**Ocena programowa**

**Profil ogólnoakademicki**

**Raport samooceny**

---

**Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie**

ul. Podchorążych 2

30-084 Kraków

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **Geografia**

1. Poziom/y studiów: **I i II stopień**
2. Forma/y studiów: **stacjonarne**
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek<sup>1</sup>  
**nauki o Ziemi i środowisku, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
nauki o Ziemi i środowisku	117	65

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1	geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna	63	35

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

TAK  NIE

W przypadku zaznaczenia opcji TAK, proszę wskazać rodzaj zawodu nauczyciela, w zakresie którego prowadzone jest kształcenie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

nauczyciel przedmiotu<sup>2</sup>

**Geografia w szkole podstawowej i ponadpodstawowej oraz przyroda w szkole podstawowej**

<sup>1</sup>Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

<sup>2</sup> Należy podać nazwę przedmiotu/zawodu/zajęć

(po ukończeniu specjalności Geografia z przyrodą na studiach I stopnia oraz ukończeniu specjalności Geografia nauczycielska na studiach II stopnia)

**Geografia w szkole podstawowej i ponadpodstawowej oraz przyroda w szkole podstawowej oraz wiedza o społeczeństwie w szkole podstawowej i ponadpodstawowej**  
(po ukończeniu specjalności Geografia z przyrodą na studiach I stopnia oraz ukończeniu specjalności Geografia z wiedzą o społeczeństwie na studiach II stopnia)

- nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych . . . . .<sup>2</sup>
- nauczyciel praktycznej nauki zawodu . . . . .<sup>2</sup>
- nauczyciel prowadzący zajęcia . . . . .<sup>2</sup>
- nauczyciel psycholog
- nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej
- nauczyciel pedagog specjalny
- nauczyciel logopeda
- nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

**Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów**

**Geografia**, studia stacjonarne i niestacjonarne **pierwszego stopnia**, profil ogólnoakademicki

Efekty uczenia się obowiązujące od cyklu kształcenia 2024/2025 zatwierdzone [Uchwałą nr 13.25.06.2024 Senatu Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 25 czerwca 2024 w sprawie: ustalenia planów i programów kierunków studiów dla cykli rozpoczynających się w roku akademickim 2024/25](#)

Symbol efektu kierunkowego	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się zgodnych z Polską Ramą Kwalifikacji	
		Symbol charakterystyk uniwersalnych I stopnia <sup>3</sup>	Symbol charakterystyk II stopnia <sup>4</sup>

<sup>3</sup> Zgodnie z załącznikiem do ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016, poz.64)

<sup>4</sup> Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r., poz. 2218).

WIEDZA			
K_WG01	Rozumie specyfikę geografii, jej genezę strukturę wewnętrzną, przedmiot badań i miejsce w systemie nauk.	P6U_W	P6S_WG
K_WG02	Wymienia i rozumie kluczowe pojęcia geografii i koncepcje dotyczące zróżnicowania terytorialnego i rozmieszczenia zjawisk na Ziemi oraz zna terminologię geograficzną, także w języku angielskim. Wykazuje się zaawansowaną wiedzą w tym zakresie.	P6U_W	P6S_WG
K_WG03	Zna zróżnicowanie budowy geologicznej, rzeźby terenu i pokrywy glebowej, potrafi je wytłumaczyć w oparciu o znajomość procesów naturalnych i antropogenicznych.	P6U_W	P6S_WG
K_WG04	Charakteryzuje procesy zachodzące w hydrosferze i atmosferze oraz potrafi wyjaśnić ich zróżnicowanie przestrzenne i uwarunkowania. Wykazuje się zaawansowaną wiedzą w tym zakresie.	P6U_W	P6S_WG
K_WG05	Ma zaawansowaną wiedzę na temat zależności pomiędzy geokomponentami w różnych skalach czasowych i przestrzennych.	P6U_W	P6S_WG
K_WG06	Zna rozmieszczenie, zróżnicowanie (w różnej skali czasowej oraz przestrzennej) struktur ludnościowych, przemysłowych, usługowych, elementów systemu komunikacji, sieci osadniczej, sposobów użytkowania ziemi przez człowieka. Potrafi wyjaśnić przyczyny i skutki zróżnicowania każdej ze struktur/każdego z systemów.	P6U_W	P6S_WG
K_WG07	Zna zróżnicowanie świata pod względem politycznym oraz pod względem poziomu rozwoju gospodarczego i potrafi je wytłumaczyć w oparciu o znajomość warunków przyrodniczych, a także wiedzę ekonomiczną, historyczną, socjologiczną i demograficzną.	P6U_W	P6S_WG
K_WG08	Zna przyrodnicze, demograficzne, społeczno-kulturowe, polityczne i technologiczne przyczyny zróżnicowania tempa rozwoju gospodarczego świata i regionów oraz wpływ procesów globalizacji i integracji gospodarczej na rozwój lokalny i regionalny.	P6U_W	P6S_WG
K_WG09	Charakteryzuje główne etapy rozwoju gospodarczego świata, objaśnia wpływ wydarzeń historycznych na aktualne zróżnicowanie świata pod względem społeczno-kulturowym i gospodarczym.	P6U_W	P6S_WG
K_WG10	Rozumie astronomiczne podstawy geografii w zakresie pozwalającym na rozpoznanie wpływu zjawisk astronomicznych na funkcjonowanie geosfery, biosfery i działalność gospodarczą.	P6U_W	P6S_WG
K_WG11	Zna podstawy ekonomii i socjologii, rozumie wpływ procesów i prawidłowości ekonomicznych oraz społeczno-politycznych na zróżnicowanie poziomu rozwoju i warunków życia ludności, a także na charakter i efektywność działalności gospodarczej.	P6U_W	P6S_WG
K_WG12	Zna i rozumie teoretyczne aspekty technik pozyskiwania i opracowania danych geograficznych.	P6U_W	P6S_WG
K_WK01	Rozumie istotność badań naukowych z punktu widzenia rozwoju regionalnego i lokalnego oraz rolę kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarczym w warunkach budowy gospodarki opartej na wiedzy.	P6U_W	P6S_WK
K_WK02	Rozumie i klasyfikuje przejawy degradacji przyrody, wskazuje prawne, ekonomiczne i techniczne instrumenty jej ochrony.	P6U_W	P6S_WK

	Dostrzega skuteczność ich działania, argumentuje konieczność uwzględnienia zasad ochrony przyrody w działalności gospodarczej.		
K_WK03	Rozumie, że ocena przemian społeczno-gospodarczych zachodzących zarówno w skali mikro jak i makro wymaga gruntownego poznania uwarunkowań przyrodniczych, gospodarczo-politycznych, społeczno-kulturowych i obiektywizmu w jej formułowaniu.	P6U_W	P6S_WK
K_WK04	Ma wiedzę dotyczącą funkcjonowania, zasad tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości, w tym prowadzenia działalności gospodarczej.	P6U_W	P6S_WK
K_WK05	Zna zasady obsługi podstawowego sprzętu i urzędzeń służących do pozyskiwania, przetwarzania informacji o środowisku geograficznym. Zna zasady bezpieczeństwa i higieny kształcenia.	P6U_W	P6S_WK
K_WK06	Zna i rozumie pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego w stopniu pozwalającym na poprawne korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.	P6U_W	P6S_WK
<b>UMIEJĘTNOŚCI</b>			
K_UW01	Wykorzystuje techniki geoinformatyczne, narzędzia i metody analizy statystycznej i przestrzennej, służące do określania relacji między różnorodnymi zmiennymi. Wykazuje się samodzielnością w doborze odpowiednich technik.	P6U_U	P6S_UW
K_UW02	Potrafi konstruować, redagować i interpretować mapy i inne formy wizualizacji danych geograficznych.	P6U_U	P6S_UW
K_UW03	Wykonuje pomiary i obserwacje z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej, interpretuje pozyskane dane oraz przedstawia ich wyniki dobierając odpowiednią formę prezentacji.	P6U_U	P6S_UW
K_UW04	Potrafi odnaleźć informacje z literatury geograficznej, także w języku angielskim.	P6U_U	P6S_UW
K_UW05	Stosuje metody, techniki i narzędzia badawcze do analizowania problemów dotyczących zmian w warunkach przyrodniczych i społeczno-gospodarczych w skali lokalnej, regionalnej i globalnej. Wykazuje się zaawansowanymi umiejętnościami w tym zakresie.	P6U_U	P6S_UW
K_UW06	Potrafi wytłumaczyć przyczyny zmian udziału poszczególnych czynników lokalizacji działalności gospodarczej, zmian w użytkowaniu ziemi, w sieci komunikacyjnej (w różnych skalach przestrzennych).	P6U_U	P6S_UW
K_UW07	Potrafi wyjaśnić i interpretować przebieg procesów demograficznych, osadniczych, gospodarczych, zachodzących pod wpływem zmieniających się uwarunkowań ekonomicznych, społecznych i politycznych.	P6U_U	P6S_UW
K_UW08	Wyjaśnia wpływ przemian demograficznych, struktur przemysłowych, komunikacyjnych, zmian w użytkowaniu ziemi na rozwój społeczno-gospodarczy w różnych skalach przestrzennych.	P6U_U	P6S_UW
K_UW09	Potrafi opisać wybrany region lub miejscowość, objaśniając przyczyny zróżnicowania warunków przyrodniczych, zjawisk społeczno-kulturowych i ekonomicznych w języku polskim oraz przygotować jego krótką charakterystykę w języku obcym.	P6U_U	P6S_UW

K_UK01	Postępuje się terminologią geograficzną w języku polskim i pojęciami w języku angielskim.	P6U_U	P6S_UK
K_UK02	Potrafi popularyzować wiedzę geograficzną i osiągnięcia geografii uczestnicząc w debacie, tak na spotkaniach kameralnych i w terenie (zachowując zasady bezpieczeństwa i higieny kształcenia).	P6U_U	P6S_UK
K_UO01	Wybiera samodzielnie metody pozyskiwania, analizy i prezentacji danych geograficznych. Wykazuje się zaawansowanymi umiejętnościami w tym zakresie.	P6U_U	P6S_UO
K_UO02	Umie zaplanować i przeprowadzić samodzielnie lub w pracując w zespole proste badania z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej.	P6U_U	P6S_UO
K_UO03	Umie przedstawić wybrany problem geograficzny w formie opracowania naukowego w języku polskim, z poprawną dokumentacją (w tym pracę dyplomową).	P6U_U	P6S_UO
K_UU01	Ma świadomość konieczności podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistych oraz samodzielnego aktualizowania i poszerzania wiedzy geograficznej.	P6U_U	P6S_UU
K_UK03	Postępuje się językiem obcym na poziomie B2	P6U_U	P6S_UK
<b>KOMPETENCJE SPOŁECZNE</b>			
K_KK01	Wykazuje krytycyzm i ostrożność w przyjmowaniu informacji pochodzących z masowych mediów.	P6U_K	P6S_KK
K_KK02	Docenia wartość geograficznych badań naukowych. Wykazuje gotowość do upowszechniania naukowych dokonań.	P6U_K	P6S_KK
K_KK03	Docenia walory pracy w zespole i krytycznie ocenia własną rolę w grupie, a dzięki kompetencjom w zakresie komunikacji społecznej, umie radzić sobie w sytuacjach problemowych.	P6U_K	P6S_KK
K_KO01	Wykazuje gotowość do działań indywidualnych i społecznych na rzecz zachowania równowagi ekologicznej i ochrony zasobów Ziemi oraz racjonalnego gospodarowania nimi.	P6U_K	P6S_KO
K_KO02	Jest gotów do myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy i rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie.	P6U_K	P6S_KO
K_KR01	Docenia rolę geografów - specjalistów wykonujących zawody ściśle powiązane z ukończonym kierunkiem studiów – w racjonalnym zarządzaniu środowiskiem geograficznym. Postępuje zgodnie z zasadami etyki zawodowej i wymaga tego od innych. Wykazuje postawę dbałości o dorobek i tradycje wykonywanego zawodu.	P6U_K	P6S_KR

#### Symbole charakterystyk kierunkowych

**Wiedza:** absolwent zna i rozumie

K\_WG – Zakres i głębia / kompletność perspektywy poznawczej i zależności

K\_WK – Kontekst / uwarunkowania, skutki

**Umiejętności:** absolwent potrafi

K\_UW – Wykorzystanie wiedzy / rozwiązywane problemy i wykonywane zadania

K\_UK – Komunikowanie się / odbieranie i tworzenie wypowiedzi, upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym i posługiwanie się językiem obcym

K\_UO – Organizacja pracy / planowanie i praca zespołowa

K\_UU – Uczenie się / planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób

**Kompetencje społeczne:** absolwent jest gotów do

K\_KK – Oceny / krytyczne podejście

K\_KO – Odpowiedzialność / wypełnianie zobowiązań społecznych i działanie na rzecz interesu publicznego

K\_KR – Rola zawodowa / niezależność i rozwój etosu

**Geografia, studia stacjonarne i niestacjonarne drugiego stopnia, profil ogólnoakademicki**

Efekty uczenia się obowiązujące od cyklu kształcenia 2024/2025 zatwierdzone [Uchwałą nr 13.25.06.2024 Senatu Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 25 czerwca 2024 w sprawie: ustalenia planów i programów kierunków studiów dla cykli rozpoczynających się w roku akademickim 2024/25](#)

Symbol efektu kierunkowego	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się zgodnych z Polską Ramą Kwalifikacji	
		Symbol charakterystyk uniwersalnych I stopnia <sup>5</sup>	Symbol charakterystyk II stopnia <sup>6</sup>
<b>WIEDZA</b>			
K_WG01	Rozumie filozoficzne uzasadnienie geograficznych badań naukowych. Ma pogłębioną wiedzę o przedmiotowo-metodologicznej specyfice geografii.	P7U_W	P7S_WG
K_WG02	Zna kierunki badawcze i osiągnięcia geografii nowożytnej, zwłaszcza nowe koncepcje metodologiczne.	P7U_W	P7S_WG
K_WG03	Rozumie i charakteryzuje poszczególne geokomponenty w różnych skalach przestrzennych i czasowych, wykazując się pogłębioną wiedzą w tym zakresie.	P7U_W	P7S_WG
K_WG04	Ma pogłębioną wiedzę na temat zagadnień związanych sekularnymi i ekstremalnymi (katastrofalnymi) zjawiskami z zachodzącymi w środowisku geograficznym.	P7U_W	P7S_WG
K_WG05	Zna specjalistyczną literaturę, aparat pojęciowy oraz metody badawcze w geografii (w ujęciu teoretycznym i praktycznym w stopniu pogłębionym).	P7U_W	P7S_WG
K_WG06	Rozumie i charakteryzuje w sposób pogłębiony różne przejawy społeczno-gospodarczej działalności człowieka w środowisku geograficznym.	P7U_W	P7S_WG
K_WG07	Rozumie i objaśnia w sposób pogłębiony współzależności między przyrodniczymi a społeczno-kulturowymi składnikami krajobrazu Ziemi oraz potrafi scharakteryzować globalne i regionalne procesy przyrodnicze, społeczne i gospodarcze. Wyjaśnia ich genezę i skutki.	P7U_W	P7S_WG

<sup>5</sup> Zgodnie z załącznikiem do ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016, poz.64)

<sup>6</sup> Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r., poz. 2218).



K_WG08	Rozumie znaczenie rozwoju kapitału ludzkiego oraz przemysłu zaawansowanych technologii i usług edukacyjnych, badawczo-rozwojowych i informatycznych w warunkach gospodarki opartej na wiedzy.	P7U_W	P7S_WG
K_WG09	Rozumie podstawy działania infrastruktur informacji przestrzennej oraz ma pogłębioną wiedzę na temat możliwości zastosowania narzędzi geoinformatycznych w geografii.	P7U_W	P7S_WG
K_WK01	Dostrzega konflikty między przyrodniczymi a społeczno-kulturowymi składnikami powłoki krajobrazowej Ziemi, dogłębnie wyjaśnia przyczyny ich wystąpienia oraz proponuje optymalne sposoby ich rozwiązania.	P7U_W	P7S_WK
K_WK02	Wymienia współczesne przyrodnicze, społeczno-gospodarcze i kulturowe problemy w skali lokalnej, regionu i globalnej, potrafi wyjaśnić ich genezę i konsekwencje.	P7U_W	P7S_WK
K_WK03	Rozumie procesy globalizacji w sferze społeczno-gospodarczej i kulturowej oraz mechanizmy integracji europejskiej, w tym główne polityki prowadzone w ramach UE.	P7U_W	P7S_WK
K_WK04	Rozumie działanie instrumentów polityki regionalnej (krajowych i Unii Europejskiej) oraz ich wpływ na rozwój lokalny i regionalny.	P7U_W	P7S_WK
K_WK05	Rozumie przyczyny, przewiduje przebieg procesów i zjawisk w przyrodzie, skutki klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych oraz konsekwencje wybranych procesów ekonomicznych i społecznych.	P7U_W	P7S_WK
K_WK06	Zna i rozumie uwarunkowania prowadzenia różnych rodzajów działalności zawodowej jaką może wykonywać geograf.	P7U_W	P7S_WK
K_WK07	Zna zasady obsługi zaawansowanego sprzętu i urządzeń służących do pozyskiwania, przetwarzania informacji geograficznych. Zna zasady bezpieczeństwa i higieny kształcenia.	P7U_W	P7S_WK
K_WK08	Zna i rozumie pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego i konieczności zarządzania zasobami własności intelektualnej.	P7U_W	P7S_WK
<b>UMIĘJĘTNOŚCI</b>			
K_UW01	Potrafi wybrać i zastosować optymalne metody pozyskiwania, analizy i prezentacji danych geograficznych celem rozwiązania złożonych problemów badawczych.	P7U_U	P7S_UW
K_UW02	Umie odnaleźć i wybierać informacje z literatury fachowej i innych źródeł, także w języku angielskim w wybranej subdyscyplinie.	P7U_U	P7S_UW
K_UW03	Posiada pogłębione umiejętności badawcze pozwalające na rozwiązanie złożonych problemów geograficznych; formułuje hipotezy, poprawnie wnioskuje na podstawie danych dotyczących zróżnicowania przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) korzystając z różnych źródeł, syntetyzując	P7U_U	P7S_UW

	różnorodne kategorie informacji, planuje i wykonuje obserwacje, eksperymenty, symulacje i interpretuje wyniki analiz.		
K_UW04	Potrafi objaśniać przyczyny i skutki zróżnicowania warunków przyrodniczych, zjawisk społeczno-gospodarczych i kulturowych oraz przewiduje dalszy ich przebieg.	P7U_U	P7S_UW
K_UW05	Umie rozpoznać i potrafi opracować wybrany problem dotyczący zróżnicowania terytorialnego komponentów środowiska geograficznego, potrafi wyjaśnić zmiany w tym zróżnicowaniu, wpływające na nie czynniki oraz przewidywać konsekwencje tych zmian. Wyniki prezentuje w formie pisemnej pracy lub referatu z poprawną dokumentacją.	P7U_U	P7S_UW
K_UK01	Potrafi posługiwać się specjalistyczną terminologią geograficzną w języku polskim oraz języku angielskim, szczególnie w wybranej subdyscyplinie.	P7U_U	P7S_UK
K_UK02	Potrafi przedstawić wyniki badań w postaci prawidłowo opracowanej prezentacji oraz ich streszczenie w języku obcym.	P7U_U	P7S_UK
K_UK03	Popularyzuje wiedzę geograficzną w zakresie studiowanej specjalności, przyczyniając się do upowszechniania wiedzy z zakresu geografii w społeczeństwie.	P7U_U	P7S_UK
K_UK04	Posługuje się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.	P7U_U	P7S_UK
K_UO01	Umie przedstawić wybrany problem geograficzny w formie opracowania naukowego w języku polskim, z poprawną dokumentacją (w tym pracę magisterską - spełniającą wymagania formalne stawiane takim pracom).	P7U_U	P7S_UO
K_UO02	Potrafi kierować pracą zespołu i prowadzić debatę naukową dotyczącą zagadnień geograficznych.	P7U_U	P7S_UO
K_UO03	Zna możliwości wykorzystania wiedzy z zakresu geografii w kontekście tworzenia różnych form przedsiębiorczości.	P7U_U	P7S_UO
K_UU01	Uświadamiając sobie tempo współczesnych przemian cywilizacyjnych, aktywnie przez całe życie poszerza kompetencje zawodowe i aktualizuje wiedzę geograficzną, wykazując przy tym postawę przedsiębiorczą.	P7U_U	P7S_UU
<b>KOMPETENCJE SPOŁECZNE</b>			
K_KK01	Posiada nawyk korzystania ze sprawdzonych źródeł informacji naukowej i krytycznego wnioskowania zgodnie z zasadą tzw. chłodnego naukowego sceptycyzmu.	P7U_K	P7S_KK
K_KK02	Rozumie wartość różnorodności biologicznej i georóżnorodności oraz potrzebę stosowania zasad postępowania wynikających z poczucia odpowiedzialności za stan ekosystemów i zasobów Ziemi.	P7U_K	P7S_KK
K_KO01	Będąc świadomy zależności występujących w środowisku geograficznym, inspiruje i organizuje działania na rzecz zrównoważonego korzystania z jego zasobów; wykazuje odpowiedzialność za bezpieczeństwo pracy własnej i innych	P7U_K	P7S_KO

	oraz za realizację podjętych prac i zobowiązań.		
K_KO02	Potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy i rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie.	P7U_K	P7S_KO
K_KR01	Rozumie rolę geografów jako specjalistów w zakresie badania, objaśniania, interpretowania i monitorowania zmian w środowisku geograficznym, a tym samym w podnoszeniu jakości życia społeczeństwa. Swoimi działaniami przyczynia się do rozwoju dorobku geografii oraz etosu geografa.	P7U_K	P7S_KR
K_KR02	Postępuje zgodnie z zasadami etyki zawodowej, rozumiejąc szczególną odpowiedzialność kadr naukowych za przyszłość społeczeństwa.	P7U_K	P7S_KR

Symbole charakterystyk kierunkowych

**Wiedza:** absolwent zna i rozumie

K\_WG – Zakres i głębia / kompletność perspektywy poznawczej i zależności

K\_WK – Kontekst / uwarunkowania, skutki

**Umiejętności:** absolwent potrafi

K\_UW – Wykorzystanie wiedzy / rozwiązywane problemy i wykonywane zadania

K\_UK – Komunikowanie się / odbieranie i tworzenie wypowiedzi, upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym i posługiwanie się językiem obcym

K\_UO – Organizacja pracy / planowanie i praca zespołowa

K\_UU – Uczenie się / planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób

**Kompetencje społeczne:** absolwent jest gotów do

K\_KK – Oceny / krytyczne podejście

K\_KO – Odpowiedzialność / wypełnianie zobowiązań społecznych i działanie na rzecz interesu publicznego

K\_KR – Rola zawodowa / niezależność i rozwój etosu

## Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Tomasz Bryndał	dr hab. prof. UKEN; Z-ca dyrektora IBNZ, Przewodniczący RJK
Grzegorz Rut	Dr, Z-ca dyrektora IBNZ ds. kształcenia
Krzysztof Bąk	prof. dr hab.; Przewodniczący Rady Dyscypliny NoZiś
Sławomir Kurek	pr hab. prof. UKEN; Przewodniczący Rady Dyscypliny GS-EiGP
Danuta Piróg	dr hab. prof. UKEN, Członek Rady Jakości Kształcenia
Krzysztof Wiederman	dr, Członek Rady Jakości Kształcenia
Joanna Fidelus-Orzechowska	dr, Członek Rady Jakości Kształcenia
Dorota Chmielowska-Michalak	dr, Członek Rady Jakości Kształcenia
Joanna Korzeniowska	dr inż. Członek Rady Jakości Kształcenia - koordynator kierunku
Agnieszka Świętek	dr, Kierownik praktyk pedagogicznych, Zespół badań nad kształceniem geograficznym i usługami edukacyjnymi - kierownik
Joanna Zawiejska	dr hab. Prof. UKEN, koordynator działań związanych z umiędzynarodowieniem
Wioletta Kilar	dr, Zespół badań nad kształceniem geograficznym i usługami edukacyjnymi - członek
Franciszek Mróz	dr, pracownik Katedry Turystyki i Badań Regionalnych

## Spis treści

<b>Prezentacja uczelni .....</b>	<b>14</b>
<b>Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim.....</b>	<b>17</b>
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	17
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, metody kształcenia, praktyki zawodowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, organizacja procesu nauczania i uczenia się	29
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	48
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	66
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	71
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	76
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	80
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	87
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	100
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	103
<b>Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów .....</b>	<b>111</b>

## Prezentacja uczelni

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (UKEN) należy do grupy dynamicznie rozwijających się uczelni w kraju. Od wielu lat zajmuje również wysokie miejsce wśród uczelni pedagogicznych (2023 r. - trzecie miejsce w Rankingu Szkół Wyższych Perspektywy wśród uczelni pedagogicznych). Uczelnia została powołana 11 maja 1946 roku jako Państwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna. W ciągu 78 lat swojego istnienia uzyskała pozycję uznanego ośrodka naukowo-badawczego i dydaktycznego zarówno w kraju jak i za granicą. Z dniem 1 października 2023 roku weszła w życie ustawa o nadaniu Uczelni nazwy Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

Zgodnie ze [Strategią Rozwoju](#), Uczelnia kładzie nacisk na działania prowadzone w odniesieniu do czterech strategicznych obszarów rozwoju: (I) dydaktyki i kształcenia, (II) badań naukowych i rozwoju dyscyplin, (III) społecznej odpowiedzialności nauki oraz (IV) zarządzania Uniwersytetem. Działania strategiczne w tych obszarach mają na celu: (I) efektywne kształcenie studentów realizowane w atrakcyjny sposób, z zastosowaniem nowoczesnych metod dydaktycznych oraz w formach umożliwiających wyposażenie przyszłych absolwentów w kompetencje niezbędne na rynku pracy oraz przygotowanie ich do elastycznego działania w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej, (II) dążenie do doskonałości naukowej poprzez stałe wzmacnianie obszaru badań naukowych oraz rozwoju dyscyplin, (III) zwiększenie dostępności do wiedzy oraz osiągnięć nauki, kultury i sztuki, zwłaszcza tych o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego, dla szerokiego grona odbiorców oraz (IV) zarządzanie uczelnią pozwalające sprostać zmieniającym się realiom współczesnego Świata.

W ostatnich latach nastąpiła przebudowa struktury organizacyjnej Uniwersytetu, wzrost aktywności badawczej i rozwoju kadry badawczo-dydaktycznej, znaczące rozszerzenie oferty edukacyjnej oraz urozmaicenie i modernizacja procesu dydaktycznego. Obecnie Uczelnia prowadzi badania naukowe w 21 dyscyplinach naukowych, a podczas ostatniej ewaluacji w 2022 roku, większość dyscyplin otrzymała wysokie kategorie naukowe (A - 3, B+ 17, B-1). W konkursie „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” (IDUB), Uniwersytet znalazł się w drugiej dziesiątce najlepszych uczelni w Polsce.

Oferta dydaktyczna budowana jest w taki sposób, by zapewnić absolwentowi jak najlepsze funkcjonowanie na rynku pracy, w tym na rynku edukacyjnym. Aktualna oferta edukacyjna Uniwersytetu obejmuje ponad 80 kierunków realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na studiach: I stopnia (licencjackich i inżynierskich) i II stopnia (magisterskich) oraz jednolitych magisterskich. Uczelnia oferuje szeroką gamę studiów podyplomowych i doktoranckich, w ramach funkcjonującej Szkoły Doktorskiej. Swą ofertę edukacyjną kieruje również do grona młodych i starszych odbiorców, prowadząc Uniwersytet Dzieci i Rodziców oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku. Włącza się również w realizację istotnych projektów, które dotyczą aktualnych wyzwań społeczno-gospodarczych np. [NEET-UP- związany z aktywizacją zawodową młodzieży](#) lub edukacyjnych np. [Kompetentny nauczyciel – mistrz i wychowawca](#), [Laboratorium zmysłów](#), [Uniwersytet Pedagogiczny uczelnią równych szans](#).

W toku studiów zaznajamia się studentów i słuchaczy ze współczesnymi osiągnięciami nauki oraz wyposaża w umiejętności i kompetencje pozwalające zdobywać wiedzę i nabywać kwalifikacje wymagane przez dzisiejszy rynek pracy. W roku akademickim 2024/2025 w Uczelni na studiach

stacjonarnych i niestacjonarnych studiuje prawie 19000 studentów, których kształci blisko 1500 pracowników badawczo-dydaktycznych oraz dydaktycznych.

Programy studiów oparte są na Europejskim Systemie Transferu i Akumulacji Punktów ECTS, co ułatwia studentom odbywanie części studiów za granicą oraz mobilność pomiędzy uczelniami a także pozwala na uznawalność uzyskanych kwalifikacji w obrębie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

Ważnym polem działania Uczelni jest współpraca z szeroko pojętym otoczeniem społeczno-gospodarczym. Dzięki współpracy z podmiotami prowadzącymi różnego rodzaju działalność gospodarczą, ośrodkami naukowo-badawczymi, szkołami ćwiczeń Uczelnia umożliwia nowoczesne kształcenie na kierunkach nauczycielskich jak i nienauczycielskich, będących ważnym elementem misji Uniwersytetu.

Na Uniwersytecie funkcjonuje pięć wydziałów: Wydział Nauk Humanistycznych, Wydział Nauk Ścisłych i Przyrodniczych, Wydział Nauk Społecznych, Wydział Pedagogiki i Psychologii oraz Wydział Sztuki a także 19 Instytutów. Wydział Nauk Ścisłych i Przyrodniczych w obrębie, którego funkcjonuje Instytut Biologii i Nauk o Ziemi (IBNZ), został powołany na mocy Zarządzenia nr R/Z.0201-31/2019 JM Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej prof. dr. hab. Kazimierza Karolczaka. Wydział tworzą następujące dyscypliny naukowe: matematyka, nauki fizyczne, nauki biologiczne, informatyka oraz nauki o Ziemi i środowisku. Rada Dyscypliny Nauki o Ziemi i środowisku przeprowadza postępowania doktorskie i habilitacyjne w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku.

Oceniany kierunek studiów prowadzony jest obecnie w Instytucie Biologii i Nauk o Ziemi (IBNZ), który powstał w 2022 r. w wyniku zmian strukturalnych na Uniwersytecie Pedagogicznym z połączenia Instytutu Biologii (IB) z częścią Instytutu Geografii (do 2019 r. oba Instytuty funkcjonowały w ramach jednego Wydziału Geograficzno-Biologicznego). Jednostki jako oddzielne Instytuty wyodrębniły się z Sekcji Geograficzno-Biologicznej Wyższej Szkoły Pedagogicznej i działały jako samodzielne Instytuty do 2022 r., kiedy nastąpiło połączenie IB z częścią IG reprezentującą dyscyplinę nauki o Ziemi i środowisku. Obecnie w skład Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi wchodzi dziewięć katedr: Katedra Biochemii i Biofizyki, Katedra Botaniki, Katedra Ekologii i Ochrony Środowiska, Katedra Fizjologii Roślin, Katedra Fizjologii Zwierząt, Katedra Genetyki, Katedra Geografii Fizycznej oraz Katedra Geologii i Paleontologii. Oceniany kierunek jest realizowany na studiach stacjonarnych I i II stopnia (studia niestacjonarne są proponowane, lecz z powodu małej liczby kandydatów nie są uruchamiane). Pod względem merytorycznym obsługiwany jest w przeważającym stopniu przez kadrę Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi (kursy fizyczno-geograficzne) oraz Instytutu Prawa Ekonomii i Administracji (kursy z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej). W Instytucie Prawa Ekonomii i Administracji geografowie społeczno-ekonomiczni (dyscyplina geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna) funkcjonują w obrębie czterech katedr: Katedry Gospodarki Przestrzennej i Studiów Miejskich, Katedry Geodezji, Geoinformacji i Geografii Społeczno-Ekonomicznej, Katedry Rozwoju Regionalnego i Lokalnego oraz Katedry Logistyki, Geografii Usług i Rynku Pracy. Instytut dysponuje odpowiednim zapleczem naukowo-badawczym i dydaktycznym pozwalającym na realizację procesu kształcenia.

Oceniany kierunek studiów w 2019 roku Uchwałą nr 640/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 5 września 2019 roku uzyskał ocenę pozytywną. W odpowiedzi na uwagi i

zalecenia Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej podjęto działania naprawcze, które zostały zaprezentowane w dalszych częściach Raportu Samooceny.



## Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

### Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

#### Powiązanie koncepcji kształcenia z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni, związek kształcenia z prowadzoną w uczelni działalnością naukową

Misją Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej ([UKEN](#)) w Krakowie było i jest kształcenie profesjonalnie przygotowanych i ukierunkowanych na efektywne działanie studentów i późniejszych absolwentów, którzy mogliby również angażować się w problematykę społeczną. Kształcenie na najwyższym poziomie przyszłych nauczycieli odgrywa tutaj istotną rolę.

W [Strategii Rozwoju](#) uczelni na lata 2023-2030 przyjętej przez senat UKEN, która określa najważniejsze cele i obszary działania, uwzględniono zarówno treści powiązane z kształceniem studentów, jak i z prowadzonymi badaniami naukowymi, starając się zaakcentować zwiększenie dostępności do wiedzy oraz osiągnięć nauki dla szerszego (niż społeczność akademicka) grona odbiorców. UKEN ma dążyć m.in. do podnoszenia jakości kształcenia, budowania i promowania oferty uczenia się przez całe życie, zapewnienia konkurencyjności studentów na rynku pracy, doskonalenia współpracy z przedstawicielami środowiska lokalnego, regionalnego, krajowego i międzynarodowego. Prowadzone w Uczelni studia geograficzne I i II stopnia dostarczają odpowiedniej i aktualnej wiedzy merytorycznej i praktycznej, wdrażają studentów do działalności na rzecz społeczeństwa, pracy indywidualnej i zespołowej, przygotowują absolwentów do ról na rynku pracy, przygotowują do prowadzenia pracy naukowej i planowania własnej ścieżki rozwoju zawodowego oraz wspierają rozwój kompetencji społecznych, które pozwalają dobrze funkcjonować we współczesnym świecie. W ten sposób kształcenie na kierunku geografia **wpisuje się w misję i strategię uczelni**.

Kierunek *geografia* jest prowadzony aktualnie w Instytucie Biologii i Nauk o Ziemi (IBNZ), a wcześniej (przez 76 lat do 01.02.2023) był jednym z trzech kierunków w Instytucie Geografii. **Koncepcja kształcenia** na kierunku **ma na celu** ukształtowanie absolwenta, który mając wiedzę i umiejętności z geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej rozumie relacje zachodzące między poszczególnymi elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej, kulturowej), zna i potrafi omówić procesy, które zachodzą w przyrodzie, społeczeństwie i gospodarce w odniesieniu do różnych skal przestrzennych (lokalnej, regionalnej, ponadregionalnej, globalnej).

Realizacji określonej dla kierunku geografia koncepcji i celów kształcenia służą sformułowane w planie studiów kierunkowe efekty uczenia się oraz osadzenie kierunku w dwóch dyscyplinach naukowych, tj. w naukach o Ziemi i środowisku (NoZiŚ) oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej (GS-EiGP). Uczelnia prowadzi działalność naukową w obu wymienionych dyscyplinach naukowych oraz zgłasza je do ewaluacji naukowej.

W ocenie parametrycznej za lata 2017-2021 dokonanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych obie dyscypliny naukowe, których pracownicy prowadzą zajęcia dydaktyczne na kierunku *geografia*, uzyskały kategorię naukową B+. Złożyły się na to przede wszystkim liczne, wysoko punktowane publikacje. W dyscyplinie *nauki o Ziemi i środowisku* (NoZiŚ) zaraportowano 165 artykułów naukowych (większość w czasopismach z listy JCR) i 7 monografii (Liczba N - 21,75). Z kolei w dyscyplinie *geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna* (GS-EiGP: Liczba N – 41,6) było to 329 artykułów naukowych (z czego prawie połowa w czasopismach z listy JCR), 30 monografii, 15 redakcji naukowych monografii oraz 10 projektów. Spośród osób obecnie prowadzących zajęcia na kierunku geografii w dyscyplinie GS-EiGP (22 pracowników) za okres 2022-2024 dorobek obejmuje 50 artykułów (z czego 32 artykuły opublikowano w czasopismach z listy JCR) oraz 6 monografi. Podkreślamy tutaj fakt, że 25 publikacji z okresu ostatnich 5 lat z zakresu NoZiŚ zostało

opublikowanych we współautorstwie w czasopismach z listy *Top10* wg bazy SCOPUS. W tym okresie czasu nasi pracownicy zrealizowali łącznie w obrębie dwóch dyscyplin 16 projektów badawczych finansowanych ze środków zewnętrznych (pozyskując środki i pełniąc funkcje kierowników grantu). W ramach dyscypliny NoZiŚ było to 11 projektów finansowanych przez NCN w programach *OPUS* i *MINIATURA* oraz jeden projekt w ramach Grantów Wyszehradzkich. W obrębie dyscypliny GS-EiGP były to 4 projekty finansowane również przez NCN w programach *OPUS* i *MINIATURA*. Prowadziliśmy ponadto badania naukowe pełniąc rolę wykonawców w projektach finansowanych przez NCN (6 projektów powiązanych z NoZiŚ), lub będąc zaproszonymi do współpracy w realizacji projektów badawczych prowadzonych w różnych jednostkach naukowych w kraju.

W okresie ostatnich 5 lat dwóch pracowników prowadzących badania w dyscyplinie NoZiŚ uzyskało tytuł profesora nauk ścisłych i przyrodniczych (w roku [2020](#) i [2021](#)), a rady naukowe obu dyscyplin (NoZiŚ i GS-EiGP) nadały stopień doktora siedmiu doktorantom ([2 – w dyscyplinie NoZiŚ](#) oraz [5 – w dyscyplinie GS-EiGP](#)). Dwie prace doktorskie z dyscypliny NoZiŚ oraz dwie z dyscypliny GS-EiGP są aktualnie w trakcie postępowania (etap recenzji) o nadanie stopnia naukowego doktora ich autorom. Absolwenci kierunku geografia podejmują kształcenie w ramach Szkoły Doktorskiej. Od 2021 r. studia trzeciego stopnia podjęło 19 osób (**Załącznik 1a**; w dyscyplinie NoZiŚ – 2 osoby; w dyscyplinie GS-EiGP – 17 osób).

Pracownicy z dyscypliny GS-EiGP redagują publikacje w trzech czasopismach naukowych wydawanych przez UKEN tj. [Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Przedsiębiorczość – Edukacja](#) oraz [Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica](#). Znajdują się one w wykazie czasopism naukowych MNiSW, a czasopismo *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego* jest indeksowane w bazie *Web of Science*.

Ponadto, nauczyciele akademicki prowadzący badania w dyscyplinie GS-EiGP współorganizują (z rolą głównego organizatora) cztery cykliczne konferencje naukowe, tj. [Konferencję naukową z przedsiębiorczości połączoną ze Zjazdem nauczycieli przedsiębiorczości i przedmiotów ekonomicznych](#); [Międzynarodową konferencję naukową z zakresu geografii przemysłu i usług](#), [Ogólnopolską konferencję naukową pt. Współczesne przemiany społeczno-demograficzne w Polsce i na świecie](#) oraz Konferencję: Edukacja geograficzna w reformowanej szkole

Naukowcy z dyscypliny GS-EiGP uczestniczyli również w dwóch międzynarodowych projektach wdrożeniowych realizowanych w ramach programu Erasmus+, finansowanych przez fundusze europejskie: pierwszy (2018-2021) w ramach programu *Innovating learning online environments: using business case studies in higher education (e3Cases)*; drugi projekt (2017-2020) w ramach programu *Engagement&Beyond*. Oba wchodziły w zakres działania pt. *Cooperation for innovation and the exchange of good practices*. Dotyczyły one partnerstwa strategicznego w szkolnictwie wyższym oraz w szkolnictwie średnim i podstawowym.

Podsumowując, wysoka jakość i różnorodność badań naukowych realizowanych w obu dyscyplinach przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku *geografia* wskazuje na duży potencjał naszego zespołu dydaktycznego. Obiektywnymi wskaźnikami w tym zakresie są publikacje, krajowe i międzynarodowe projekty badawcze, awanse naukowe pracowników, redakcja czasopism naukowych, organizacja konferencji naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym, a także ekspertyzy i projekty aplikacyjno-wdrożeniowe. Dobór kadry o szerokich kompetencjach i osobistym zaangażowaniu zapewnia odpowiedni poziom merytoryczny i dydaktyczny w procesie kształcenia na ocenianym kierunku.

Obecnie działalność naukowa pracowników badawczo-dydaktycznych prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku *geografia* jest prowadzona w obrębie dziewięciu katedr, dla których poniżej zamieszczono informacje odnoszące się do podejmowanej tematyki badawczej.

W [Katedrze Geografii Fizycznej](#) (Instytut Biologii i Nauk o Ziemi – IBNZ) realizowane są badania w zakresie: (i) zagadnień geomorfologicznych, tj. rozwoju ruchów masowych w różnych strefach klimatycznych oraz uwarunkowań współczesnego rozwoju koryt rzek karpackich (z bilansem erozji brzegów) i możliwościami rewitalizacji koryt, (ii) zagadnień hydrologicznych, tj. obiegu wody, zmian w zasobach wodnych, zależnościami pomiędzy maksymalnymi przepływami i odpływami rzek, a parametrami fizjograficznymi zlewni, oceny predyspozycji małych zlewni karpackich na formowanie powodzi błyskawicznych, analiz środowiskowych skutków zmian w użytkowaniu i pokryciu terenu w zlewniach górskich i funkcjonowania mokradeł, (iii) zagadnień z zakresu paleogeografii czwartorzędu dotyczących identyfikacji środowisk sedymentacji w obszarach górskich i wyżynnych.

W [Katedrze Geologii i Paleontologii](#) (IBNZ) badania są realizowane w zakresie: (i) interpretacji cech paleośrodowisk morskich oraz zagadnień stratygraficznych jury, kredy i paleogenu, opartych na analizach różnych zespołów mikroskamieniałości i mikrofacji, (ii) interpretacji genezy skał magmowych i metamorficznych oraz pochodzenia składników mineralnych w skałach osadowych, (iii) badań polarnych obejmujących zagadnienia termiki czynnej warstwy wieloletniej zmarzliny oraz morfologii peryglacialnych stoków górskich, (iv) roli człowieka w tworzeniu mikroform rzeźby w obszarach górskich i ich modyfikacji przez procesy geomorfologiczne, (v) analiz przestrzennego zróżnicowania przyrodniczych i społeczno-kulturowych uwarunkowań geoturystyki.

W [Katedrze Ekologii i Ochrony Środowiska](#) (IBNZ) działalność badawcza obejmuje: (i) zagadnienia pyłowych zanieczyszczeń powietrza na obszarze Krakowa oraz ich związku z czynnikami meteorologicznymi, (ii) wybranych zagadnień meteorologicznych (burze nocne, katastrofalne wiatry), a także (iii) monitoringu gleb wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

W [Katedrze Gospodarki Przestrzennej i Studiów Miejskich](#) (Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji – IPEiA) badania obejmują: (i) polilinearność ścieżek rozwoju lokalnego i regionalnego w świetle współczesnych procesów determinujących przemiany cywilizacyjne, (ii) przekształcenia przestrzeni miast i wsi w dobie współczesnych przemian społecznych, (iii) diagnozę stanu miast w oparciu o wskaźniki społeczno-ekonomiczne, (iv) funkcjonowanie małych miast w sieci osadniczej z oceną ich reakcji na zachodzące współcześnie procesy w kraju i na świecie.

W [Katedrze Geodezji, Geoinformacji i Geografii Społeczno-Ekonomicznej](#) (IPEiA) realizowana jest szeroka i interdyscyplinarna tematyka badawcza. Do głównych kierunków badawczych należą: (i) przemiany społeczno-ekonomiczne w państwach Ameryki Łacińskiej, a w szczególności: znaczenie rozwoju przemysłu samochodowego i wydobywczego w gospodarce wybranych państw, badania w sektorze turystycznym, badania procesów demograficzno-społecznych, w tym tożsamości Majów; (ii) badania współczesnych przemian społeczno-demograficznych w Polsce i na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych; (iii) badania funkcji kontrolno-zarządczej miast; (iv) zastosowanie zaawansowanych metod i narzędzi badawczych z zakresu GIS, geodezji, geostatystyki, teledetekcji i fotogrametrii w badaniach topografii obszarów antropogenicznych; (v) oraz analizy map georóżnorodności różnych obszarów na świecie.

W [Katedrze Logistyki, Geografii Usług i Rynku Pracy](#) (IPEiA) badania obejmują: (i) diagnozę relacji występujących między podażą a popytem na pracowników posiadających dyplom ukończenia studiów oraz analizę ich poruszania się na rynku pracy, (ii) ocenę uwarunkowania i przemiany w procesie kształcenia geograficznego oraz usług edukacyjnych w świetle aktualnych wyzwań rynku pracy, (iii) analizy wpływu systemowych, społecznych i krytycznych zdarzeń gospodarczo-politycznych

na efekty kształcenia geograficznego oraz funkcjonowanie nauczycieli geografii na rynku pracy, (iv) ocenę roli usług edukacyjnych w przygotowywaniu człowieka do skutecznej inkluzji i działania w środowiskach wielokulturowych, (v) badania czynników lokalizacji, kształtowania i funkcjonowania korporacji międzynarodowych i ich oddziałoów oraz tworzenia globalnych łańcuchów wartości, (vi) zarządzania w logistyce, turystyce i w sektorze kreatywnym oraz roli małych i średnich przedsiębiorstw w funkcjonowaniu i rozwoju tych obszarów gospodarki, (vii) oceny modeli i wyzwań edukacji zdalnej oraz krajoznawczej, (viii) edukacji w zakresie przedsiębiorczości, biznesu i zarządzania, jako odpowiedzi na potrzeby zmieniającego się otoczenia.

W [Katedrze Rozwoju Regionalnego i Lokalnego](#) (IPEIA) są prowadzone badania dotyczące: (i) zagadnień rozwoju regionalnego i lokalnego oraz ich uwarunkowań, w tym czynników przyrodniczych, społecznych, ekonomicznych, kulturowych i politycznych, (ii) kwestii regionalnej i lokalnej polityki rozwoju oraz znaczenia samorządów w aktywizacji społeczno-ekonomicznej regionów Polski i Europy Środkowej.

W [Katedrze Turystyki i Badań Regionalnych](#) (Instytut Zarządzania i Spraw Społecznych) są prowadzone m.in. badania związane z pielgrzymowaniem, turystyką religijną i turystyką kulturową w Polsce i Europie oraz geografią turystyczną krajów europejskich.

W [Katedrze Badań Artystycznych](#) (Instytut Malarstwa i Edukacji Artystycznej) są prowadzone badania z zakresu percepcji przestrzeni i map wyobraźniowych.

Powyższe informacje pokazują, że zakres działalności badawczej pracowników prowadzących zajęcia na dwóch stopniach kształcenia akademickiego na kierunku *geografia* jest bardzo szeroki, podobnie jak szeroki jest zakres kształcenia na tym kierunku. Miało i ma to duży wpływ na przygotowanie i doskonalenie programów i planów studiów. Studenci mogą przy tym poznać profile naukowe swoich nauczycieli w trakcie każdego z przedmiotów, bowiem w kartach kursów są zawarte wybrane przez pracownika notki bibliograficzne jego publikacji. Część pracowników prowadzi swoje indywidualne strony internetowe, a wszyscy udostępniają swój dorobek naukowy poprzez identyfikator ORCID, prezentowany na stronie [Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi](#) (wcześniej na stronie Instytutu Geografii). Sądzimy, że może to inspirować studentów w poszukiwaniach stosownej dla nich tematyki pracy dyplomowej i w wyborze opiekuna takiej pracy.

Prowadzona działalność naukowa znajduje oddzwierciedlenie w konstrukcji i modyfikacjach służących doskonaleniu programu studiów, jak również w procesie jego realizacji. Aktywność naukowa członków zespołu dydaktycznego umożliwia aktualizację i wzbogacenie treści merytorycznych w trakcie zajęć. Program kształcenia i treści merytoryczne na kierunku *geografia*, w szczególności w ramach kursów specjalistycznych, są w znacznym stopniu powiązane z zakresem zainteresowań badawczych i badań naukowych prowadzonych przez członków zespołu dydaktycznego. Kształcenie na kierunku *geografia* **stwarza studentom możliwości zdobywania kompetencji badawczych**. Działalność badawczo-dydaktyczna nauczycieli akademickich inspiruje studentów do podejmowania powiązanej problematyki badawczej w ramach realizacji prac dyplomowych, także poprzez zaangażowanie i udział w badaniach naukowych prowadzonych przez geografów fizycznych i społeczno-ekonomicznych w Instytucie Biologii i Nauk o Ziemi oraz w Instytucie Prawa, Ekonomii i Administracji. Rezultatem wspólnych prac badawczych są wystąpienia konferencyjne oraz publikacje naukowe, których współautorami są studenci kierunku *geografia* (**Załącznik 1a**). Realizowane w ciągu ostatnich lat takie prace dyplomowe dotyczyły bardzo zróżnicowanych zagadnień związanych z geografią fizyczną, społeczno-ekonomiczną (por. Załącznik 2 punkt 6 Raportu samooceny). Przy wsparciu pracowników badawczo-dydaktycznych- opiekunów Studenckiego Koła Naukowego

Geografów studenci - członkowie koła prowadzą badania zarówno w Polsce jak i za granicą (por. kryterium 4, zał. 4e oraz kryterium 7).

**Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy** - rola i znaczenie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie opracowania koncepcji kształcenia i jej doskonalenia

Współpraca jaką prowadzimy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz badania rynku pracy prowadzone od wielu lat przez geografów społeczno-ekonomicznych (zespół dr hab. Danuty Piróg, prof. UKEN) wskazują, że istnieje zapotrzebowanie na rynku pracy na absolwentów kierunku geografia - zarówno nauczycieli jak również innych specjalistów o kompleksowej znajomości środowiska geograficznego i umiejętnościach prowadzenia nowoczesnych analiz przestrzennych. **Koncepcja kształcenia na kierunku geografia wychodzi naprzeciw tym oczekiwaniom. Stąd też celem** kształcenia jest z jednej strony przygotowanie wykwalifikowanych nauczycieli do szkół wszystkich stopni oraz kadry dla instytucji oświatowych jak również wykształcenie kadr dla instytucji zajmujących się zarządzaniem środowiskiem geograficznym, jednostek samorządu terytorialnego (JST), w których geografowie mogą zajmować się zagadnieniami związanymi np. z planowaniem przestrzennym oraz pracowników placówek naukowo-badawczych. Warto podkreślić, że absolwenci kierunku *geografia* specjalności nauczycielskich są doceniani przez pracodawców i często podejmują pracę w szkole po zakończeniu studiów pierwszego stopnia. Praktycznie każda osoba, która chciała podjąć pracę w zawodzie otrzymała taką możliwość.

Mając na uwadze dużą rolę jaką pełnią wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze w procesie opracowania koncepcji kształcenia na każdym kierunku studiów (w tym również na kierunku *geografia*) oraz doskonaleniu tej koncepcji, pozyskujemy do tego celu możliwie największą ilość opinii. Pochodzą one zarówno od interesariuszy wewnętrznych (studentów, nauczycieli akademickich i innych osób zaangażowanych w kształcenie w uczelni), jak i zewnętrznych (absolwentów, nauczycieli geografii, potencjalnych pracodawców). Uwzględniamy je do okresowego przeglądu programów kształcenia i ich efektów. Jest to jeden ze standardów badania jakości kształcenia w szkolnictwie wyższym przyjęty przez *European Association for Quality Assurance in Higher Education* w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego.

**Interesariusze wewnętrznych i zewnętrzni biorą udział w procesie opracowania koncepcji kształcenia i jej doskonalenia.** Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi odbywa się na zasadzie porozumień formalnych i nieformalnych. **Szczególnie cenna** dla nas jest **współpraca z placówkami edukacyjnymi**, tj. szkołami podstawowymi i liceami ogólnokształcącymi, w których studenci kierunku *geografia* specjalności nauczycielskiej realizują przewidziane planem studiów ćwiczenia praktyczne w szkole i pedagogiczne praktyki zawodowe oraz zajęcia edukacyjne (**Załącznik 1b**). Współpraca z tą grupą interesariuszy wywiera wpływ na kształcenie na kierunku w dwojaki sposób. Po pierwsze, nauczyciele (jako interesariusze zewnętrzni), którzy są opiekunami studentów, mają możliwość obserwacji ich pracy podczas praktyki, a zarazem oceny skuteczności realizacji planu i programu studiów w kontekście nabywania wiedzy oraz wykształcenia umiejętności i kompetencji niezbędnych w zawodzie nauczyciela. Informacje **przekazywane są** najczęściej w wyniku dyskusji pomiędzy nauczycielem i opiekunem praktyk, którym jest nauczycielem akademicki – specjalista dydaktyki przedmiotu. Ich opinie mają wpływ na doskonalenie procesu kształcenia na różnych etapach – zarówno na poziomie kursów (poprzez wprowadzenie określonych treści), jak i na poziomie planu i programu studiów/specjalności (np. wprowadzenie efektów, a nawet nowych kursów). Po drugie, współpraca z interesariuszami zewnętrznymi jakimi są szkoły, przynosi dodatkowo wymierne korzyści dla studentów w kontekście ich zatrudniania jako nauczycieli geografii. Stopień zainteresowania pracodawców studentami kierunku geografia jest na tyle wysoki, że z częścią studentów zawierane są

umowy o pracę nawet po ukończeniu 1-ego stopnia studiów geograficznych. Podobny charakter ma współpraca z interesariuszami zewnętrznymi, którzy zajmują się prowadzeniem różnych form działalności edukacyjnej. Umożliwi to podnoszenie kompetencji studentów, realizację wizyt studyjnych i organizację zajęć w różnorodnych placówkach (**Załącznik 1b**). Dla koncepcji kształcenia i jej doskonalenia na kierunku *geografia* cenne są również opinie interesariuszy zewnętrznych, którzy aktywnie uczestniczyli w prowadzonych przez geografów szkoleniach i wykładach (**Załącznik 1b**), a także organizowanych i współorganizowanych w UKEN konferencjach naukowych i dydaktycznych dotyczących edukacji geograficznej:

- EUROGEO Conference: Future-ready geography; Kraków, 27-28 kwietnia 2023
- XXVIII Konferencja PTDE: Diagnozowanie kształcenia w edukacji stacjonarnej i zdalnej, Kraków, 22-23 września 2022
- Konferencja KEG PTG: Ewaluacja w procesie kształcenia geograficznego: koncepcje, doświadczenia, UKEN, Kraków, 15-16 października 2021
- Edukacja geograficzna w reformowanej szkole: jak kształcić kreatywnie i poszukująco?, UKEN, Kraków, 7-8 czerwca, 2019,
- *Edukacja Geograficzna w reformowanej szkole: Czego powinniśmy się nauczyć, zanim zaczniemy uczyć?*, Kraków, UKEN, 8-9 czerwca 2018 r.

Wymiana doświadczeń oraz konsultacje wśród interesariuszy również **pozwołyły dostosować proces kształcenia do wymagań i oczekiwań przyszłych pracodawców**. Wprowadzone na ich podstawie modyfikacje planu i programu studiów specjalności nauczycielskich na kierunku geografia zostały wysoko ocenione przez interesariuszy zewnętrznych (dyrektorów szkół i nauczycieli), którzy jako jego największe atuty obecnego ich kształtu wskazali m.in.:

- kompatybilność efektów uczenia się i kursów na I i II stopniu studiów, pozwalającą na stopniowe rozszerzanie wiedzy i umiejętności studentów, zarówno w obszarze przygotowania merytorycznego, jak i dydaktycznego;
- właściwy zakres efektów uczenia się, umożliwiający kompleksowe przygotowanie do pracy w zawodzie, zarówno w sferze merytorycznej (efekty uczenia się uwzględniające treści kształcenia przedmiotów szkolnych) i praktycznej (dydaktycznej i wychowawczej);
- obfitość kursów zawierających zajęcia w terenie, nowoczesne metody kształcenia (w tym TIK) i pozyskiwania informacji geograficznej (geoinformacja, teledetekcja, GIS);
- możliwość zdobycia kwalifikacji do nauczania trzech przedmiotów szkolnych: geografii, przyrody i wiedzy o społeczeństwie, po ukończeniu studiów I i II stopnia. Nauczyciele docenili stworzoną koncepcję uzyskiwania przez studentów uprawnień do nauczania dwóch przedmiotów szkolnych występujących na danym etapie edukacyjnym, dzięki czemu absolwent specjalności nauczycielskich studiów geograficznych może podjąć pełnoetatową pracę w szkole podstawowej (ucząc geografii i przyrody) lub ponadpodstawowej (ucząc geografii i WoS), co jest dziś rzadkością i odpowiada na zapotrzebowanie na nauczycielskim rynku pracy.

Na koncepcję kształcenia wpływ ma również współpraca z interesariuszami zewnętrznymi, którymi są np. jednostki administracji samorządowej lub instytucje publiczne oraz podmioty prywatne, których działalność wiąże się z wykorzystaniem wiedzy, umiejętności i kompetencji nabywanych na studiach geograficznych. Podmioty te (**Załącznik 1c**) często wspierają także realizację zajęć terenowych dając możliwość zapoznania się aplikacyjnymi aspektami wykorzystania wiedzy zdobytej w trakcie toku studiów. Szczególnie cenne były i są opinie przedstawicieli jednostek samorządowych jakimi są gminy, w których często geografowie znajdują zatrudnienie. Przedstawiciele tych jednostek są często zapraszani (por. kryterium 6, załącznik 6b) do instytutu na spotkania, podczas których dzielą się swoją

wiedzą i doświadczeniami związanymi z zarządzaniem przestrzenią geograficzną. Spotkania te oraz późniejsza dyskusja daje możliwość wymiany poglądów i ukierunkowuje działania związane z procesem kształcenia. Opinie interesariuszy zewnętrznych na temat zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji wymaganych od absolwentów geografii, są uwzględniane przy tworzeniu koncepcji celów oraz programów kształcenia na kierunku *geografia*. Opinie pozyskane od interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych pozwoliły nam stworzyć profile absolwenta studiów geograficznych w odniesieniu do potencjalnych miejsc jego zatrudnienia.

### **Sylwetka absolwenta, przewidywane miejsca zatrudnienia absolwentów**

**Absolwent studiów I stopnia** na kierunku *geografia* rozumie relacje zachodzące między poszczególnymi elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej, kulturowej), zna i potrafi omówić główne procesy, które zachodzą w przyrodzie, społeczeństwie i gospodarce. Posiada zaawansowaną wiedzę i umiejętności z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej (w ujęciu ogólnym i regionalnym). Zna podstawy racjonalnego wykorzystania środowiska geograficznego. Umie posługiwać się literaturą naukową, źródłami statystycznymi, ogólnymi i specjalistycznymi opracowaniami kartograficznymi, instrumentami pomiarowymi służącymi do pozyskiwania danych o środowisku geograficznym oraz programami geograficznego systemu informacyjnego (GIS). Ponadto zna język obcy na poziomie biegłości B2 *Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy* oraz umie posługiwać się w tym języku terminologią z zakresu geografii.

Ponadto, potrafi zaplanować i przeprowadzić w terenie badania komponentów środowiska przyrodniczego, a także analizy funkcjonowania systemów społeczno-gospodarczych w różnej skali, analizy układów przestrzennych dla potrzeb gospodarowania i zarządzania przestrzenią. Uzyskane wyniki potrafi przedstawić stosując odpowiednio dobrane metody prezentacji. Posiada poszerzoną wiedzę oraz umiejętności z zakresu wybranej podczas studiów specjalności.

Absolwent studiów pierwszego stopnia jest osobą, która wykazuje postawę przedsiębiorczą, potrafi pracować indywidualnie oraz w zespole, zna zasady bezpieczeństwa i higieny kształcenia, posiada wiedzę z zakresu ochrony własności intelektualnych, potrafi racjonalnie planować swoją ścieżkę kariery zawodowej, jest świadom konieczności podnoszenia swoich kompetencji zawodowych i społecznych oraz ma świadomość postępowania zgodnie z zasadami etyki zawodowej.

**Absolwent studiów II stopnia** na kierunku *geografia* ma pogłębioną wiedzę na temat funkcjonowania środowiska geograficznego w różnych skalach przestrzennych (lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej). Zdobytą wiedzę potrafi wykorzystać w sposób praktyczny podejmując pracę zawodową lub dalszy rozwój naukowy. Posiada on pogłębioną wiedzę z zakresu poszczególnych dyscyplin geograficznych, metodologii nauk geograficznych, metod analizy przestrzennej oraz statystyki umożliwiające własny rozwój naukowy lub podjęcie pracy zawodowej.

Potrafi samodzielnie formułować problemy badawcze, dobierać odpowiednie metody badawcze i prowadzić badania (terenowe, laboratoryjne), opracowywać wyniki badań z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi i technik, formułować wnioski i prezentować je w formie opracowań naukowych, jak również w formie popularnonaukowej.

W swojej pracy potrafi korzystać ze specjalistycznej literatury; wykorzystuje i potrafi tworzyć różnego typu bazy danych geograficznych i statystycznych, posługuje się ogólnymi i specjalistycznymi opracowaniami kartograficznymi, sprawnie posługuje się instrumentami pomiarowymi służącymi do pozyskiwania danych o środowisku geograficznym, potrafi wykonywać pogłębione analizy geograficzne z wykorzystaniem narzędzi GIS. Wykorzystując zdobytą wiedzę i umiejętności potrafi

wykonywać badania i opracowania na potrzeby monitorowania środowiska geograficznego oraz planowania rozwoju lokalnych i regionalnych układów przestrzennych.

Ponadto, posiada pogłębioną wiedzę oraz umiejętności z zakresu wybranej podczas studiów specjalności nauczycielskiej lub nienauczycielskiej.

Absolwent studiów drugiego stopnia wykazuje się przedsiębiorczością, potrafi pracować indywidualnie oraz kierować pracą zespołu nad danym zadaniem badawczym, jest świadom konieczności poszerzania swoich kompetencji zawodowych, szczególnie aktualizowania wiedzy kierunkowej, zna zasady bezpieczeństwa i higieny kształcenia, ma świadomość postępowania zgodnie z zasadami etyki zawodowej i konieczności prowadzenia działań mających na celu rozwijanie i przestrzeganie tych zasad w środowisku pracy.

**Po ukończeniu studiów I stopnia** na kierunku *geografia*, absolwent uzyskuje kwalifikacje pozwalające na wykonywanie prac związanych z wykorzystaniem i przemianami środowiska geograficznego na poziomie lokalnym i regionalnym. Jest on przygotowany do pracy w instytucjach zajmujących się kształtowaniem i ochroną środowiska przyrodniczego, gospodarką przestrzenną, warunkami życia ludności oraz organizacją działalności społeczno-gospodarczej.

Absolwent specjalności nauczycielskiej posiada wiedzę oraz nabywa umiejętności określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. (z późniejszymi zmianami) w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Dzięki realizacji zajęć bloku kształcenia psychologiczno-pedagogiczno-dydaktycznego jest on w pełni przygotowany do pogłębiania wiedzy i poszerzania kompetencji pedagogiczno-dydaktycznych na studiach drugiego stopnia, których ukończenie pozwoli uzyskać pełne uprawnienia nauczycielskie dla drugiego i trzeciego etapu kształcenia (szkoła podstawowa i ponadpodstawowa).

Uzyskany tytuł licencjata daje możliwość kontynuacji edukacji na studiach drugiego stopnia na kierunkach: *geografia*, *gospodarka przestrzenna* oraz *turystyka i rekreacja*, a także na studiach podyplomowych.

**Po ukończeniu studiów II stopnia** na kierunku *geografia*, absolwent nabywa kwalifikacje pozwalające na badania współzależności między elementami środowiska geograficznego, oceny ich stanu, analizy uwarunkowań, tendencji zmian oraz ich skutków, co pozwala mu na samodzielne opracowywanie dokumentacji tematycznych związanych z kształtowaniem środowiska geograficznego w różnych skalach przestrzennych. Dzięki temu jest on przygotowany do pracy w różnych instytucjach zajmujących się kompleksowym kształtowaniem i ochroną środowiska przyrodniczego, gospodarką przestrzenną, warunkami życia ludności oraz organizacją działalności społeczno-gospodarczej, a także zarządzaniem środowiskiem.

Absolwent specjalności nauczycielskiej posiada wiedzę oraz nabył umiejętności określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela i posiada uprawnienia do nauczania *geografii*, prowadzenia zajęć edukacyjnych z zakresu *geografii* oraz – w przypadku realizacji odpowiedniej specjalności – także drugiego przedmiotu. Uzyskany tytuł magistra daje również możliwość kontynuowania nauki w szkole doktorskiej oraz na studiach podyplomowych.

### **Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia**

**Koncepcja kształcenia** na kierunku *geografia* w **Uniwersytecie wyróżnia się** wśród innych uczelni w Polsce **dwoma cechami**. Po pierwsze, zdając sobie sprawę z potrzeb na rynku pracy, istotnym elementem jest kształcenie na *specjalności nauczycielskiej* na obu stopniach studiów geograficznych.



Wieloletnie działania Uniwersytetu w zakresie kształcenia nauczycieli było przyznanie uczelni grantu z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju: *Opracowanie modelowych programów kształcenia nauczycieli* (POWR.03.01.00-00-P008/16). W ramach projektu ogólnouczelnianego *Kompetentny nauczyciel - mistrz i wychowawca* o dofinansowaniu z w/w grantu w kwocie blisko 5,5 mln zł, pracownicy badawczo-dydaktyczni uczelni opracowali i testowo wdrożyli wzorcowy model kształcenia nauczycieli różnych przedmiotów szkolnych. Dydaktycy geografii: dr hab. D. Piróg, prof. UKEN i dr Agnieszka Świętek, odpowiedzialne za zaprojektowanie wzorcowego modelu kształcenia geograficznego przygotowały i zrealizowały w okresie 01.10.2018 – 30.09.2023 innowacyjny program kształcenia nauczycieli geografii i przyrody GEO ETOS. Wiele z wypracowanych rozwiązań projektowych zostało włączonych w codzienną realizację procesu kształcenia nauczycieli na kierunku *geografia*. Studenci dzięki działaniom projektowym odbywają dziś zajęcia w jedynym w Polsce, nowoczesnym *Laboratorium Edukacji Geograficzno-Przyrodniczej*. Realizowany model kształcenia nadal rozwijamy. Jesteśmy współautorami nowej oferty studiów nauczycielskich, *biologia z geografiami*, w wersji 5-letniej, która została już zaproponowana w tegorocznej ofercie rekrutacyjnej UKEN. Jej uruchomienie zależy w dużym stopniu od czynników zewnętrznych (pozauniwersyteckich).

Druga cecha wyróżniająca naszą koncepcję kształcenia to rodzaj specjalności nienauczyielskich, które w całości są przypisane do dyscypliny NoZiŚ. Są dwie przyczyny takiego wyboru profilu kształcenia. A mianowicie, w ostatnich kilku latach zdecydowana większość studentów wybierała specjalności związane właśnie z naukami o Ziemi i środowisku. W anonimowych opiniach studenckich podkreślano wysoką jakość i dużą ilość ćwiczeń terenowych, w tym kilkudniowych regionalnych ćwiczeń terenowych. Druga przyczyna tego faktu ma podłoże administracyjne i jest związana ze zmianami strukturalnymi na Uczelni (01.02.2023), czego konsekwencją było przypisanie ocenianego kierunku do nowego instytutu (IBNZ), którego częścią są Katedry powiązane z działalnością naukową w dyscyplinie NoZiŚ.

Pracownicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku podejmują działania, aby **kierunek wyróżniał się** wśród podobnych kierunków prowadzonych w uczelniach Krakowa. Kładziemy nacisk na to, aby w planach studiów istniała możliwość wyboru kursów związanych zarówno ze specjalnością nauczycielską, jak i ze specjalnościami nienauczyielskimi. Specjalności i kursy są powiązane z prowadzoną działalnością naukową i zainteresowaniami nauczycieli akademickich (szczegóły por. Kryterium 4) co pozwala między innymi zaznajamiać studentów z istotnymi bieżącymi zagadnieniami związanymi z badaniami prowadzonymi przez geografów oraz pokazać ich praktyczny wymiar (np. wpływ na opracowanie dokumentów planistycznych i strategii rozwoju różnych ośrodków, badanie poziomu jakości życia, opracowanie i wdrożenie planu rewitalizacji rzek karpackich, analizy związane z występowaniem ekstremalnych zjawisk hydro-meteorologicznych). **Aby móc efektywnie realizować przyjętą koncepcję kształcenia** prowadzimy jednocześnie intensywne działania na rzecz **pozyskiwania jak najlepszych kandydatów na studia**, poprzez prezentowanie kierunku *geografia* w trakcie imprez okolicznościowych np. *Małopolska Noc Naukowców*, *Dzień Otwarty UKEN*, *Festiwal Nauki i Sztuki w Krakowie*, *Dzień Ziemi*. Zabiegamy o kandydatów na studia poprzez działania skierowane bezpośrednio do uczniów szkół średnich, oferując m.in. cykliczne wykłady w ramach powołanego od 9 lat *Uniwersyteckiego Fakultetu Geograficznego* lub prowadząc wykłady i warsztaty dla szkół, które zwracają się do pracowników Instytutu o przedstawienie określonych zagadnień z zakresu geografii. Działania te dają wymierne wyniki podczas rekrutacji. Część naszych studentów to osoby, które podjęły decyzję o studiowaniu na kierunku *geografia*, po rozmowach z pracownikami i studentami, jakie odbyły w czasie tych spotkań.

**Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się** - ukazanie ich związku z koncepcją, poziomem oraz profilem studiów, a także z dyscyplinami, do których kierunek jest przyporządkowany.

Przedstawiona koncepcja kształcenia wpłynęła na określenie kierunkowych efektów kształcenia, które zostały przyjęte uchwałą Senatu UP z dnia 26 marca 2012 r. Zostały one zmodyfikowane w 2017 roku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6–8.

Kierunkowe efekty uczenia się na ocenianym kierunku i ich odniesienie do efektów uczenia się dla obszarów nauki opracowano wg wzoru zamieszczonego w Zarządzeniu Nr RD/Z.0201-2-2/2016 Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie z dnia 13 grudnia 2016 r. w sprawie formy przygotowania kierunkowych efektów kształcenia zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji (**Załącznik 1d**). Efekty kierunkowe zostały przyjęte Uchwałą Senatu UP nr 3/27.03.2017 w sprawie korekty w opisie zakładanych efektów uczenia się dla kierunków studiów i dostosowaniu profilu kształcenia. W związku z wprowadzeniem zmian w zapisach PRK, Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia przeprowadził analizę programu studiów i dostosował efekty uczenia się do nowych zapisów PRK poprzez ich redukcję i syntetyczne ujęcie. Efekty są zgodne z ogólnoakademickim profilem studiów.

**Kierunkowe efekty uczenia się** na studiach I i II stopnia odnoszą się do dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych oraz do nauk społecznych i do **dyscypliny NoZiŚ i dyscypliny GS-EiGP**. To jest zdeterminowane faktem, że nabycie pełnej wiedzy geograficznej wymaga skorzystania w procesie kształcenia z wyników badań prowadzonych w obu dyscyplinach, pozwalając stworzyć merytoryczne warunki konieczne do relacyjnego rozumienia współczesnego świata (w tym dostrzegania powiązań regionalnych i globalnych, wyjaśniania dynamicznych przemian gospodarczych i społecznych oraz rozumienia ich przyczyn i skutków dla środowiska przyrodniczego). Niezmiernie istotne jest również zrozumienie historycznego rozwoju myśli naukowej w każdej z dyscyplin, metodologii nauk geograficznych, metod analizy przestrzennej oraz statystycznej i nabycie podstaw wiedzy z ekonomii i socjologii, mających charakter subsydiarny. **Powiązanie efektów kierunkowych z ww. dyscyplinami** zapewniają studentom warunki do holistycznego poznania przemian w środowisku geograficznym, zachodzących w różnych skalach układów przestrzennych, **co jest zgodne z przyjętą koncepcją kształcenia na kierunku.**

**Na studiach I stopnia** sformułowano 18 kierunkowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 17 w zakresie umiejętności i 6 w zakresie kompetencji społecznych. Pomimo tego, że kierunek ma profil ogólnoakademicki, duży nacisk został położony na zdobywanie umiejętności praktycznych (w tym badawczych). **Wśród efektów uczenia się** na studiach I stopnia znajdują się zagadnienia związane z wykorzystaniem dorobku naukowego obu dyscyplin do wielostronnego poznania, zrozumienia i zastosowania wiedzy geograficznej oraz wyjaśnienia procesów i zjawisk (np.: absolwent: „rozumie istotność badań naukowych z punktu widzenia rozwoju regionalnego i lokalnego oraz rolę kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarczym w warunkach budowy gospodarki opartej na wiedzy”; K\_WK01 oraz „rozumie, że ocena przemian społeczno-gospodarczych zachodzących zarówno w skali mikro jak i makro wymaga gruntownego poznania uwarunkowań przyrodniczych, gospodarczo-politycznych, społeczno-kulturowych i obiektywizmu w jej formułowaniu”; K\_WK03). Wyraźnie zaakcentowane zostały ujęcia relacyjne (np.: absolwent: „rozumie, że ocena przemian społeczno-gospodarczych zachodzących zarówno w skali mikro jak i makro wymaga gruntownego poznania uwarunkowań przyrodniczych, gospodarczo-politycznych, społeczno-kulturowych i obiektywizmu w jej formułowaniu”; K\_WK03 czy „potrafi wytłumaczyć przyczyny zmian udziału poszczególnych czynników lokalizacji działalności gospodarczej, zmian w użytkowaniu ziemi, w sieci komunikacyjnej (w różnych skalach przestrzennych)”; K\_UW06). Ważne miejsce w programie studiów geograficznych zajmują efekty dotyczące umiejętności wykorzystania nabytej wiedzy do działań praktycznych, z

zastosowaniem nowoczesnych metod i technik (np. absolwent: „*wykorzystuje techniki geoinformatyczne, narzędzia i metody analizy statystycznej i przestrzennej, służące do określania relacji między różnorodnymi zmiennymi, wykazuje się samodzielnością w doborze odpowiednich technik*”; K\_UW01 oraz „*stosuje metody, techniki i narzędzia badawcze do analizowania problemów dotyczących zmian w warunkach przyrodniczych i społeczno-gospodarczych w skali lokalnej, regionalnej i globalnej, wykazuje się zaawansowanymi umiejętnościami w tym zakresie*”; K\_UW05). **Kompetencje społeczne** w efektach kierunkowych koncentrują się na krytycznym i selekcyjnym podejściu do źródeł wiedzy, podejmowania działań na rzecz zachowania równowagi ekologicznej i ochrony zasobów Ziemi oraz racjonalnego gospodarowania nimi.

**Dla studiów II stopnia** sformułowano 17 kierunkowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 13 w zakresie umiejętności i 6 w zakresie kompetencji społecznych. Tu również duży nacisk położono na zdobywanie umiejętności praktycznych (również badawczych). Wśród efektów wyraźnie dominują takie, które dotyczą pogłębienia i poszerzenia wiedzy, umiejętności oraz kompetencji na temat zachodzących procesów i relacji w środowisku geograficznym w różnych skalach układów przestrzennych (np.: absolwent: „*rozumie i objaśnia w sposób pogłębiony współzależności między przyrodniczymi a społeczno-kulturowymi składnikami krajobrazu Ziemi oraz potrafi scharakteryzować globalne i regionalne procesy przyrodnicze, społeczne i gospodarcze, wyjaśnia ich genezę i skutki*”; K\_WG07, czy „*posiada pogłębione umiejętności badawcze pozwalające na rozwiązanie złożonych problemów geograficznych; formułuje hipotezy, poprawnie wnioskuje na podstawie danych dotyczących zróżnicowania przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) korzystając z różnych źródeł, syntetyzując różnorodne kategorie informacji, planuje i wykonuje obserwacje*”; K\_UW03).

Efekty kierunkowe w powiązaniu z efektami opracowanymi dla specjalności nauczycielskich spełniają wymagania odnoszące się do ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.). Szczegółowy opis efektów znajduje się w kryterium 2 w rozdziale Realizacja programu specjalności - *Specjalności nauczycielskie*.

Podsumowując, w ten sposób skonstruowany oraz realizowany program studiów, wraz z zawartymi w nim efektami kierunkowymi, zapewnia dostarczenie studentom aktualnej wiedzy merytorycznej oraz praktycznej, wdrożenie ich do pracy indywidualnej, grupowej, zespołowej i do podejmowania działań na rzecz społeczeństwa. Pogłębiona, rozległa wiedza i umiejętności (w dużej mierze badawcze oraz praktyczne) z zakresu obu dyscyplin (NoZiŚ i GS-EiGP), dobrze przygotowują do pracy w różnych instytucjach zajmujących się kompleksowym kształtowaniem i ochroną środowiska przyrodniczego, gospodarką przestrzenną, organizacją działalności społeczno-gospodarczej, zarządzaniem środowiskiem, a także do kontynuowania edukacji w szkole doktorskiej.

**Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zbyt duża liczba specjalności do wyboru.	Podczas zmian planów i programów studiów w 2023 roku zmniejszono liczbę specjalności na studiach I i II stopnia.
2.	Zmiana sposobu sformułowania efektu kształcenia w zakresie znajomości języka obcego na I poziomie studiów.	Doprecyzowano efekt określający poziom kształcenia dla języka obcego (B2). <i>“Posługuje się językiem obcym na poziomie B2”</i>

**Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:**

W 2023 roku dokonano istotnej przebudowy planów i programów studiów na kierunku *geografia*. Mając na uwadze liczbę kandydatów, którzy aplikują na kierunek oraz stosując się do zaleceń Zespołu Oceniającego PKA i konsultacji przeprowadzonych wewnątrz uczelni, znacząco zmniejszono liczbę specjalności do wyboru na studiach pierwszego oraz drugiego stopnia. Pozostawiono te specjalności, których ukończenie daje przewagę konkurencyjną na rynku pracy. Są nimi *geografia z przyrodą* (specjalność nauczycielska) oraz *geografia z geoinformacją* i *geografia z geomonitoringiem* (specjalności nienauczycielskie) na studiach pierwszego stopnia. Na studiach drugiego stopnia są nimi: *geografia nauczycielska* i *geografia z wiedzą o społeczeństwie* (specjalności nauczycielskie) oraz *nauki o Ziemi i środowisku* (specjalność nienauczycielska). Zgodnie z zarządzeniami ogólnouczelnianymi, od roku akademickiego 2024/2025, wprowadzono do planów i programów specjalności nauczycielskich jednolity sposób realizacji kursów bloku psychologiczno-pedagogicznego. Modyfikując plan studiów, zwiększono liczbę godzin realizowanych w kontakcie bezpośrednimco umożliwia studentom zdobycie aktualnej wiedzy związanej z daną specjalnością oraz rozwijać umiejętności badawcze. Poszerzono również ofertę zajęć terenowych, które umożliwiają nabycie szeregu umiejętności praktycznych, a jednocześnie uczą samodzielności oraz współdziałania w grupie. Ponadto, wzrosła liczba kursów kończących się egzaminem lub zaliczeniem z oceną; ta zmiana ma na celu lepszą weryfikację uzyskiwanych efektów uczenia się.

## **Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, metody kształcenia, praktyki zawodowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, organizacja procesu nauczania i uczenia się**

Program kształcenia na kierunku *geografia* ma charakter sekwencyjny poprzez zdobywanie wiedzy i umiejętności od najbardziej podstawowych do specjalistycznych. **Treści programowe dla kierunku geografia** pierwszego i drugiego stopnia mają na celu realizację założonych w planie studiów efektów uczenia się, umożliwiając coraz to bardziej zaawansowane poznanie prawidłowości, procesów i przemian w środowisku geograficznym, rozwinięcie umiejętności samodzielnego formułowania problemów badawczych, dobierania odpowiednich metod badawczych i prowadzenia badań (terenowych, laboratoryjnych), opracowywanie wyników badań z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi i technik, formułowanie wniosków i prezentowanie ich w formie opracowań naukowych i popularnonaukowych, co stanowi istotę kształcenia geograficznego.

Treści programowe **na studiach I i II stopnia są realizowane** w pięciu grupach zajęć: przedmioty ogólnouczelniane, kierunkowe, specjalnościowe, dyplomowe i praktyka zawodowa (jako oddzielny blok na specjalnościach nauczycielskich). Do grupy przedmiotów ogólnouczelnianych zaliczane są takie kursy, jak: język obcy, wychowanie fizyczne, ochrona własności intelektualnej, szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny kształcenia, podstawy przedsiębiorczości, szkolenie biblioteczne.

Treści kształcenia przedmiotów określonych jako kierunkowe, specjalnościowe i dyplomowe na obu poziomach kształcenia **są ściśle powiązane z działalnością badawczą prowadzoną przez pracowników naukowych** realizujących proces dydaktyczny, którzy reprezentują obie dyscypliny naukowe (NoZiŚ i GS-EiGP). Przepisanie efektów uczenia się do dwóch dyscyplin wymaga od nauczycieli akademickich wyposażenia studentów w wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne z obszaru nauk przyrodniczych i społecznych. Przykładowo, treści kształcenia ujęte w **grupie przedmiotów kierunkowych** na I stopniu **są powiązane z kierunkowymi efektami uczenia się** i warunkują wykształcenie absolwenta w zakresie zaawansowanej wiedzy w **dyscyplinie NoZiŚ**:

- np. komponentów środowiska przyrodniczego i procesów w ich zachodzących:

*absolwent: zna zróżnicowanie budowy geologicznej, rzeźby terenu i pokrywy glebowej, potrafi je wytłumaczyć w oparciu o znajomość procesów naturalnych i antropogenicznych (K\_WG03), charakteryzuje procesy zachodzące w hydrosferze i atmosferze oraz potrafi wyjaśnić ich zróżnicowanie przestrzenne i uwarunkowania (K\_WG04), ma zaawansowaną wiedzę na temat zależności pomiędzy geokomponentami w różnych skalach czasowych i przestrzennych (K\_WG05);*

oraz w dyscyplinie GS-EiGP:

- np. procesów i przemian społecznych, gospodarczych czy politycznych:

*absolwent: zna rozmieszczenie, zróżnicowanie (w różnej skali czasowej oraz przestrzennej) struktur ludnościowych, przemysłowych, usługowych, elementów systemu komunikacji, sieci osadniczej, sposobów użytkowania ziemi przez człowieka (K\_WG06), zna główne etapy rozwoju gospodarczego świata, objaśnia wpływ wydarzeń historycznych na aktualne zróżnicowanie świata pod względem społeczno-kulturowym i gospodarczym (K\_WG09), politycznym oraz poziomem rozwoju gospodarczego (K\_WG07). W doborze treści zwraca się uwagę na ujęcia relacyjne i przyczynowo-skutkowe, co warunkuje prawidłowe objaśnienie, interpretację, ocenę procesów i zjawisk oraz prognozy dalszych kierunków rozwoju.*

Egzemplifikacją tego założenia jest m.in.: *wyjaśnianie przemian politycznych w oparciu o znajomość warunków przyrodniczych, wiedzę ekonomiczną, historyczną, socjologiczną i demograficzną (K\_WG07), klasyfikowanie przejawów degradacji przyrody ze wskazaniem prawnych, ekonomicznych i*

technicznych instrumentów jej ochrony (K\_WK02), ocena przemian społeczno-gospodarczych zachodzących zarówno w skali mikro jak i makro na podstawie gruntownego poznania uwarunkowań przyrodniczych, gospodarczo-politycznych, społeczno-kulturowych i obiektywizmu w jej formułowaniu (K\_WK03).

Dla studiów II stopnia treści programowe mają na celu  **pogłębienie i poszerzenie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji**  na temat zachodzących procesów i relacji w środowisku geograficznym w różnych skalach układów przestrzennych.

Egzemplifikacją treści, które temu służą, mogą być m.in. takie efekty uczenia, jak np.:  *pogłębiona wiedza na temat zagadnień związanych z sekularnymi i ekstremalnymi (katastrofalnymi) zjawiskami zachodzącymi w środowisku geograficznym (K\_WG04); rozumienie działania infrastruktur informacji przestrzennej oraz wiedza na temat możliwości zastosowania narzędzi geoinformatycznych w geografii (K\_WG09); pogłębione umiejętności badawcze pozwalające na rozwiązanie złożonych problemów, formułowanie hipotez, poprawne wnioskowanie na podstawie danych dotyczących zróżnicowania przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej), korzystanie z różnych źródeł, synteza różnorodnych kategorii informacji, planowanie i wykonywanie obserwacji, eksperymentów, symulacji i interpretacja wyników (K\_UW03).*

**Dobór metod kształcenia** w przedmiotach realizowanych na kierunku  *geografia*  I i II stopnia podyktowany jest potrzebą efektywnej i nowoczesnej realizacji efektów uczenia się zgodnie z koncepcją IBSE (ang.:  *Inquiry-Based Science Education* ) oraz konstruktywizmu dydaktycznego. Zakładają one, że dobór strategii kształcenia, metod, technik i środków dydaktycznych ma sprzyjać samodzielnemu, analityczno-badawczemu podejściu studenta do poznawanych faktów, procesów oraz zjawisk, przejawiającemu się w formułowaniu pytań:  *dlaczego?*  i dociekliwym poszukiwaniu odpowiedzi  *na nie* . Założeniem programu kształcenia jest wsparcie i potwierdzenie treści teoretycznych poprzez praktyczne działania studentów; dlatego tylko niewielka liczba kursów realizowana jest wyłącznie w formie wykładów. Regułą jest, że strategii asocjacyjnej, związanej z metodami opartymi na asymilacji wiedzy (takimi jak wykłady) towarzyszy strategia operacyjna, związana z metodami opartymi na obserwacji i działaniu praktycznym (laboratoria, ćwiczenia regionalne i przedmiotowe) lub problemowa, związana z metodami skupionymi na rozwiązywaniu problemów i samodzielnym dochodzeniu do wiedzy (konwersatoria, seminaria). W szczególnych przypadkach, podyktowanych zestawem efektów uczenia się charakterystycznych dla przedmiotu, oferowanym studentom działaniem jest praca samodzielna, szczególnie znacząca np. podczas realizacji praktyki lub pracy dyplomowej. Proces dydaktyczny prowadzony na kierunku  *geografia*  oparty jest na wspólnym poszukiwaniu i eksplorowaniu poszczególnych zagadnień (w trakcie realizacji kierunkowego planu studiów), a także kształtowaniu umiejętności poszukiwania wiedzy i rozwiązań w toku napotykania różnorodnych problemów dydaktycznych (na specjalności nauczycielskiej).

W zależności od przekazywanych treści i zakładanych efektów uczenia się w procesie kształcenia wykorzystuje się następujące formy nauczania:

- wykłady – jako przekazanie usystematyzowanej wiedzy z zaznaczeniem zagadnień kluczowych, w ramach określonego zakresu badań, wraz ze zdefiniowaniem związanych z tym pojęć, szczególnie w przypadku przedmiotów wprowadzających nowe lub rozszerzające już znane zagadnienia, lecz na dużym poziomie ogólności; obecne w programie głównie na I stopniu studiów; służące przedstawieniu treści specjalistycznych i wybranych zagadnień badawczych oraz związanych z nimi metodologii z różnych punktów widzenia; nakłaniające studentów do dyskusji na temat omawianych zagadnień (często jako część lub wstęp do zajęć praktycznych); wykłady jako metoda służą głównie realizacji efektów z obszaru wiedzy;

- konwersatoria – jako zajęcia skupiające się na doskonaleniu interakcji prowadzącego ze studentami i studentów wzajemnie, w powiązaniu z analizowaniem konkretnych problemów i proponowaniem najlepszych rozwiązań w oparciu o różnorakie metody aktywizujące, doskonalące kompetencje współpracy i umiejętności dyskusowania;
- seminaria – jako metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy, wymagająca opracowania zaproponowanego lub samodzielnie wybranego przez studenta zagadnienia, często z wykorzystaniem anglojęzycznej literatury, jego prezentacji, poddanej weryfikacji ze strony uczestników zajęć, a następnie umiejętnie zaaranżowanej i prowadzonej dyskusji, doskonaląca takie umiejętności, jak dobór źródeł, selekcja informacji, właściwa ocena faktów; ich interpretacja;
- laboratoria – jako praktyczne zastosowanie poznanych wcześniej metodologii badawczych, doskonalące umiejętności wykonywania pomiarów, obserwacji i opisu wyników, kompilacji danych i doboru właściwych sposobów przedstawiania i interpretacji wyników;
- ćwiczenia – jako praktyczne zastosowanie poznanych uprzednio teoretycznych zagadnień, rozwiązywanie konkretnych zadań i problemów, doskonalenie umiejętności w posługiwaniu się sprzętem badawczym, łączące metody podające (prelekcje, instrukcje) z działaniami praktycznymi, w tym z metodami operatywnymi (np. zbieraniem i analizą danych), problemowymi (np. poszukiwaniem najlepszej metody rozwiązania problemu) czy opartymi na samodzielnym uzyskiwaniu informacji (np. praca z tekstem źródłowym);
- ćwiczenia terenowe – jako charakterystyczny sposób realizacji efektów uczenia się zaproponowanych dla pracy w terenie, doskonalący umiejętności badania podstawowych komponentów środowiska geograficznego, rozwijające umiejętności obserwacji, pomiaru, zbierania i gromadzenia danych o elementach środowiska geograficznego, bezpiecznej pracy, a także rozwijającymi kompetencje w zakresie poszanowania środowiska;
- lektoraty – jako forma ćwiczeń praktycznych wykorzystywana do doskonalenia języka obcego i zorientowana na wykształcenie i rozwijanie umiejętności komunikowania się w języku obcym, w tym specyficznym językiem specjalistycznym właściwym naukom geograficznym;
- praktyki – jako forma w pełni samodzielnej pracy studentów, doskonaląca obok umiejętności również kompetencje społeczne związane z odnajdywaniem się na rynku pracy i planowaniem własnej kariery.

Bardzo ważnym elementem w procesie kształcenia na kierunku *geografia* są **regionalne zajęcia terenowe**, które, obok zapewnienia warunków koniecznych do nabywania i doskonalenia praktycznych umiejętności merytorycznych, przyczyniają się do zrozumienia funkcjonowania różnych regionów geograficznych Polski. Pozwalają zrozumieć ich specyfikę w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska, poznać dziedzictwo przyrodnicze, zależności społeczno-gospodarcze oraz lepiej zrozumieć problemy, wyzwania i potencjał odwiedzanych obszarów.

Program kierunku *geografia* daje możliwość interakcji między prowadzącymi i studentami oraz wzajemnie między studentami. Głównym jego założeniem jest stworzenie możliwości działań praktycznych i samodzielności studiowania, stąd obecność w nim tak wielu metod aktywizujących i mobilizujących do samodzielnego uczenia się. Potwierdzają to:

- rozdział godzin pomiędzy wykładami a zajęciami praktycznymi, kształtujący się następująco: na studiach I stopnia ok. 30% wykłady, 70% zajęcia praktyczne (laboratoria, ćwiczenia i ćwiczenia terenowe, konwersatoria, seminaria), na studiach II stopnia ok. 37% wykłady (w zależności od specjalności), ok 63 % zajęcia praktyczne (laboratoria, ćwiczenia i ćwiczenia terenowe, konwersatoria, seminaria), oraz

- proporcje pomiędzy pracą z nauczycielami akademickimi w kontakcie bezpośrednim, a pracą własną studenta na studiach stacjonarnych, które kształtują się w stosunku ok. 50% : 50%, a na niestacjonarnych 40% : 60%.

W programie studiów II stopnia, w stosunku do studiów I stopnia, większy jest udział seminariów magisterskich. Umożliwia to lepszy kontakt studenta z promotorem na wzór relacji mistrz - uczeń, zapewniający indywidualizację procesu dydaktycznego w zależności od potrzeb i możliwości poszczególnych studentów.

## Realizacja programu specjalności

### *Specjalności nauczycielskie*

Zgodnie z ustawą z 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, Dz.U.2022.574, ze zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25 lipca 2019 r. *w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1450, Dz.U.2021.890), od 1 października 2019 r. w planach i programach studiów specjalności nauczycielskich prowadzonych na kierunku *geografia* wdrożono zmiany w procesie kształcenia studentów. Wprowadzenie nowych standardów miało na celu podniesienie jakości kształcenia przyszłych nauczycieli w zakresie: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, aby absolwenci studiów ze specjalnością nauczycielską osiągnęli wskazane w standardzie ogólne i szczegółowe efekty uczenia się.

Plany i programy specjalności nauczycielskich na kierunku *geografia* są zgodne z obowiązującymi standardami przygotowującymi do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 1450, Dz.U.2021.890 ze zm.), a także wewnętrznymi regulacjami uczelni:

- Zarządzeniem Prorektora ds. Kształcenia RD/Z.0201-2/2020 z dnia 19 marca 2020 r. *w sprawie wprowadzenia zasad organizacji kształcenia na kierunkach przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotu lub zajęć dla cykli studiów rozpoczynających się od roku akademickiego 2020/2021 (Załącznik 2a);*

- Zarządzeniem Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju RKR.Z.0211.49.2023 z dnia 26 lipca 2023 roku *w sprawie określenia efektów uczenia się i przypisanych im kursów z bloku zajęć B i C w Module Kształcenia Nauczycieli przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Załącznik 2b);*

- Zarządzeniem Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju RKR.Z.0211.48.2023 z dnia 21 lipca 2023 roku *w sprawie wprowadzenia Zasad organizacji kształcenia na kierunkach przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela w formie Modułu Kształcenia Nauczycieli (MKN) dla cykli studiów rozpoczynających się od roku akademickiego 2024/2025 (Załącznik 2c).*

Na studiach I stopnia jest realizowana specjalność nauczycielska - *geografia z przyrodą*, natomiast na studiach II stopnia oferowane są dwie specjalności: *geografia nauczycielska* oraz *geografia z wiedzą o społeczeństwie*. Plany i programy studiów wskazanych specjalności nauczycielskich obejmują wszystkie wymagane standardem kształcenia nauczycieli i przepisami wewnątrzuczelnianymi bloki zajęć, z właściwą im liczbą godzin, punktów ECTS i efektami uczenia się, uwzględniając:

A1. Przygotowanie merytoryczne do nauczania pierwszego przedmiotu, tj. *geografii* w szkole podstawowej (studia I stopnia) i w szkole ponadpodstawowej (studia II stopnia),

A2. Przygotowanie merytoryczne do nauczania kolejnego przedmiotu, tj. *przyrody* (studia I stopnia) i *wiedzy o społeczeństwie* (studia I stopnia),

B. Przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne,



C. Przygotowanie w zakresie podstaw dydaktyki i emisji głosu,

D. Przygotowanie dydaktyczne do nauczania pierwszego przedmiotu, tj. *geografii* w szkole podstawowej (studia I stopnia) i w szkole ponadpodstawowej (studia II stopnia),

E. Przygotowanie dydaktyczne do nauczania kolejnego przedmiotu tj. *przyrody* (studia I stopnia) i *wiedzy o społeczeństwie* (studia I stopnia).

Wykaz kursów, form zajęć, form sprawdzania efektów uczenia się oraz przypisanych kursom godzin i punktów ECTS na specjalności *geografia z przyrodą*, *geografia nauczycielska* oraz *geografia z wiedzą o społeczeństwie* zawarto w planie i programie studiów.

**Na specjalności *geografia z przyrodą* na studiach I stopnia**, w programie studiów rozpoczynających się w roku akademickim 2023/24 wyróżniono: 30 efektów z zakresu wiedzy, 41 efektów z zakresu umiejętności oraz 14 efektów uczenia się z zakresu kompetencji społecznych. Absolwent tej specjalności, dzięki ich osiągnięciu, jest merytorycznie przygotowany do nauczania przedmiotu *geografia i przyroda* w szkole podstawowej. W toku studiów zdobywa kompetencje niezbędne do profesjonalnego organizowania i przeprowadzania procesu dydaktycznego w szkole podstawowej, umiejętności realizowania zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz efektywnego komunikowania się z osobami będącymi podmiotami działalności pedagogicznej. Dzięki realizacji zajęć bloku kształcenia psychologiczno-pedagogiczno-dydaktycznego jest w pełni przygotowany do pogłębiania wiedzy i poszerzania kompetencji pedagogiczno-dydaktycznych na studiach drugiego stopnia, których ukończenie pozwoli mu uzyskać uprawnienia nauczycielskie dla drugiego i trzeciego etapu kształcenia (szkoła podstawowa i ponadpodstawowa). Kluczowe **efekty uczenia się na specjalności w zakresie wiedzy** ukierunkowane są na poznanie: (i) zagadnień psychologicznych i pedagogicznych pozwalających przyszłemu nauczycielowi na rozumienie procesów rozwoju, socjalizacji, wychowania i nauczania — uczenia się, (ii) elementów dydaktyki i szczegółowej metodyki działalności pedagogicznej, (iii) szczegółowych treści nauczania z geografii fizycznej, społeczno-ekonomicznej, regionalnej, a także (iv) treści z zakresu biologii i fizyki środowiska przyrodniczego, które są ujęte w podstawie programowej przedmiotu *przyroda*, (v) specyfiki pracy dydaktycznej i wychowawczej z uczniem szkoły podstawowej ze szczególnym uwzględnieniem psychologicznych podstaw nauczania i wychowania, (vi) zasad bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowisku nauczyciela *przyrody* i *geografii* oraz planowania rozwoju zawodowego. W **efektach z zakresu umiejętności** nacisk został położony na kształtowanie zdolności niezbędnych do kompleksowej realizacji dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zadań szkoły, w tym do (i) samodzielnego przygotowania i dostosowania programu nauczania do potrzeb i możliwości uczniów, (ii) umiejętności uczenia się i doskonalenia własnego warsztatu pedagogicznego z wykorzystaniem nowoczesnych środków i metod pozyskiwania, (iii) organizowania i przetwarzania informacji oraz materiałów (w tym wykorzystywania GIS), (iv) objaśniania złożoności środowiska geograficznego z uwzględnieniem komponentów fizyki i biologii środowiska przyrodniczego, (v) projektowania i realizacji zajęć terenowych, jak również (vi) komunikowania się przy użyciu różnych technik zarówno z osobami będącymi podmiotami działalności pedagogicznej, jak i z innymi osobami współdziałającymi w procesie dydaktyczno-wychowawczym.

**Na specjalności *geografia nauczycielska* na studiach II stopnia**, w programie studiów rozpoczynających się w roku akademickim 2023/24 wyróżniono 15 efektów z zakresu wiedzy, 13 efektów z zakresu umiejętności oraz 9 efektów uczenia się z zakresu kompetencji społecznych. Absolwent tej specjalności nabywa kwalifikacje do nauczania *geografii* w szkole podstawowej i ponadpodstawowej oraz zajęć edukacyjnych z zakresu *geografii* we wszystkich typach szkół i placówek edukacyjnych.

**Na specjalności *geografia z wiedzą o społeczeństwie na studiach II stopnia***, w programie studiów rozpoczynających się w roku akademickim 2023/24 wyróżniono 16 efektów z zakresu wiedzy, 16 efektów z zakresu umiejętności oraz 8 efektów uczenia się z zakresu kompetencji społecznych. Absolwent tej specjalności nabywa kwalifikacje do nauczania *geografii* w szkole podstawowej i ponadpodstawowej oraz *wiedzy o społeczeństwie* w szkole podstawowej i szkole ponadpodstawowej oraz zajęć edukacyjnych z zakresu *geografii* i *wiedzy o społeczeństwie* we wszystkich typach szkół i placówek edukacyjnych.

Kluczowe **efekty uczenia się** w zakresie wiedzy na specjalnościach nauczycielskich II stopnia studiów geograficznych ukierunkowane są na poznanie: (i) psychologicznych i pedagogicznych aspektów związanych z funkcjonowaniem ucznia w szkole ponadpodstawowej oraz pracą nauczyciela na tym etapie edukacyjnym, (ii) elementów dydaktyki i szczegółowej metodyki działalności pedagogicznej, (iii) treści merytorycznych, które są przekazywane w procesie nauczania *geografii* i *WoS* zgodnie z ich podstawami programowymi, (iv) dydaktyki *geografii* i *WoS*, (v) organizacji procesu kształcenia geograficznego i w zakresie *WoS*. W **efektach z zakresu umiejętności** nacisk został położony na kształtowanie zdolności niezbędnych do realizacji dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zadań szkoły ponadpodstawowej. Wśród kompetencji społecznych najistotniejsze jest (i) praktyczne przygotowanie do realizowania zadań zawodowych, (ii) rozwijanie u studenta potrzeby ustawicznego samokształcenia, (iii) wrażliwości na rzecz poszanowania prawa i wolności, (iv) tolerancji w relacjach z ludźmi różnych narodowości, wyznań i przekonań oraz (v) zaangażowania w działalność organizacji społecznych.

Wszystkie trzy realizowane programy specjalności zawierają komplet efektów uczenia się wymagany standardem kształcenia nauczycieli, których oznaczenia dla przejrzystości dokumentu są identyczne z tymi występującymi w standardzie, a także efekty dotyczące szczegółowych elementów procesu kształcenia geograficznego, przyrodniczego i w zakresie wiedzy o społeczeństwie, wynikających z podstaw programowych tychże przedmiotów szkolnych. Realizowane efekty specjalnościowe umożliwiają absolwentom nie tylko zdobycie kwalifikacji uprawniających do wykonywania zawodu nauczyciela, lecz również pracy w wydziałach edukacji urzędów administracji publicznej, firmach prowadzących szkolenia dla młodzieży i dorosłych oraz w wydawnictwach edukacyjnych.

**Specjalności nauczycielskie są w pełni zintegrowane z kierunkiem studiów, co jest rzadkością w innych uczelniach, gdzie studenci często zdobywają uprawnienia nauczycielskie w ramach zewnętrznego studium.** Na kierunku *geografia* w UKEN studenci zapoznani uprzednio z ofertą specjalności, decydują o ich wyborze na studiach I stopnia w trakcie 2. semestru, a na studiach II stopnia w trakcie 1. semestru. Zakres kształcenia nauczycielskiego, w zależności od rodzaju specjalności, uwzględnia treści podstaw programowych z zakresu *geografii*, *przyrody* i *wiedzy o społeczeństwie* dla szkoły podstawowej i ponadpodstawowej oraz przebiega zgodnie z programem dostosowanym specjalnie do potrzeb przyszłych nauczycieli zarówno pod względem merytorycznym, jak i psychologiczno-pedagogicznym oraz dydaktycznym. Zestaw zawartych w nim kursów, dedykowanych przyszłym nauczycielom, pozwala na zdobycie i pogłębienie umiejętności i kompetencji niezbędnych nauczycielowi dla właściwego wywiązywania się z obowiązków dydaktycznych i podejmowania nowych wyzwań edukacyjnych. Prócz tradycyjnych zajęć audytoryjnych i konwersatoryjnych, w ramach prowadzonych kursów studenci specjalności nauczycielskiej: (i) ćwiczą wykorzystanie nowoczesnych metod kształcenia i środków dydaktycznych w *Laboratorium Edukacji Geograficzno-Przyrodniczej*, (ii) realizują zajęcia terenowe zdobywając unikalne umiejętności pracy z uczniem w rzeczywistym środowisku geograficznym, a także (iii) odbywają ćwiczenia praktyczne w szkole, ucząc się prowadzić lekcje *geografii*, *przyrody* i *WoS* z pomocą dydaktyków geografii i doświadczonych nauczycieli, jeszcze przed podjęciem samodzielnej praktyki zawodowej. Każdy student na II stopniu studiów nauczycielskich z *geografii*, **kończy** swój

proces kształcenia przygotowaniem własnego, autorskiego programu nauczania *geografii*, gotowego do wdrożenia po podjęciu pracy w szkole. Dla utrzymania wysokiej jakości kształcenia, każdy egzamin z dydaktyki przedmiotowej (dydaktyki geografii, dydaktyki przyrody i dydaktyki WoS) jest przeprowadzany przez dydaktyków przedmiotowych w formie ustnej i traktowany z powagą egzaminu zawodowego.

Program kształcenia oraz plan specjalności został wysoko oceniony przez interesariuszy zewnętrznych (dyrektorów szkół i nauczycieli), którzy jako jego największe atuty wskazali m.in. na:

- kompatybilność efektów uczenia się i kursów na I i II stopniu studiów, pozwalającą na stopniowe rozszerzanie wiedzy i umiejętności studentów, zarówno w obszarze przygotowania merytorycznego jak i dydaktycznego;
- właściwy zakres efektów uczenia się umożliwiający kompleksowe przygotowanie do pracy w zawodzie zarówno w sferze merytorycznej (efekty uczenia się uwzględniające treści kształcenia przedmiotów szkolnych) i praktycznej (dydaktycznej i wychowawczej);
- obfitość kursów zawierających zajęcia w terenie, nowoczesne metody kształcenia (w tym TIK) i pozyskiwania informacji geograficznej (geoinformacja, teledetekcja, GIS);
- możliwość zdobycia kwalifikacji do nauczania trzech przedmiotów szkolnych po ukończeniu studiów I i II stopnia, tj. *geografii, przyrody i wiedzy o społeczeństwie*.

Nauczyciele docenili również stworzoną koncepcję uzyskiwania przez studentów uprawnień do nauczania dwóch przedmiotów szkolnych występujących na danym etapie edukacyjnym, dzięki czemu absolwent specjalności nauczycielskich na kierunku *geografia* może podjąć pełnoetatową pracę w szkole podstawowej (ucząc *geografii i przyrody*) lub ponadpodstawowej (ucząc *geografii i WoS*), co jest dziś rzadkością i odpowiada na zapotrzebowanie na nauczycielskim rynku pracy. Naszym zdaniem, potwierdzenie wysokiej jakości programu oraz planu specjalności nauczycielskich na kierunku *geografia* jest jej **coroczny wybór przez studentów I i II stopnia**.

### **Program i organizacja praktyk pedagogicznych**

Organizację praktyk studentów kierunku *geografii* specjalności nauczycielskich reguluje Regulamin organizacji praktyk pedagogicznych stanowiący załącznik do Zarządzenia Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie nr RKR.Z.0211.23.24 z dnia 2 sierpnia 2024 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu organizacji praktyk pedagogicznych studentów Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (**Załącznik 2d**).

Wymiar godzinowy i zakres merytoryczny praktyk są zgodne z obowiązującym standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, określonym w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. z późn. zm. (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 890). Każda praktyka wskazana jest w planie studiów poszczególnych specjalności nauczycielskich kierunku *geografia*.

W realizacji praktycznego przygotowania do zawodu nauczyciela obowiązkowe są dwa rodzaje praktyk, tj. praktyka psychologiczno-pedagogiczna (w UKEN organizuje i realizuje ją Instytut Pedagogiki) oraz praktyka dydaktyczna o charakterze metodycznym, realizowana w dwóch formach, jako ćwiczenia praktyczne w szkole i praktyka zawodowa.

W toku studiów pierwszego stopnia na specjalności *geografia z przyrodą* wg planu i programu studiów rozpoczynających się w roku 2023/24 przewidziane są następujące praktyki:

1. praktyka psychologiczno-pedagogiczna:

- semestr IV: praktyka zawodowa psychologiczno-pedagogiczna - 30 godzin, organizowana i realizowana przez IPSKN (obecnie IPe),

## 2. ćwiczenia praktyczne w szkole:

- semestr IV: w ramach kursu *dydaktyka przyrody* – 10 godzin,
- semestr V: w ramach kursu *dydaktyka geografii w szkole podstawowej* – 15 godzin,

## 3. praktyka zawodowa:

- semestr V: praktyka zawodowa z przyrody - 60 godzin – praktyka nieciągła (10 tygodni),
- semestr VI: praktyka zawodowa z *geografii* (w szkole podstawowej) - 80 godzin – praktyka nieciągła (12 tygodni),

W toku studiów drugiego stopnia na specjalności *geografia nauczycielska* wg planu i programu studiów rozpoczynających się w roku 2023/24 przewidziane są następujące praktyki:

### 1. ćwiczenia praktyczne w szkole:

- semestr III: w ramach kursu *dydaktyka geografii w szkole ponadpodstawowej* – 10 godzin,

### 2. praktyka zawodowa:

- semestr III: praktyka zawodowa z *geografii* w szkole ponadpodstawowej - 40 godzin – praktyka nieciągła (8 tygodni),

W toku studiów drugiego stopnia na specjalności *geografia z wiedzą o społeczeństwie* wg planu i programu studiów rozpoczynających się w roku 2023/24 przewidziane są następujące praktyki:

### 1. ćwiczenia praktyczne w szkole:

- semestr III: w ramach kursu *dydaktyka geografii w szkole ponadpodstawowej* – 10 godzin,
- semestr IV: w ramach kursu *dydaktyka wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej i ponadpodstawowej* – 15 godzin,

### 2. praktyka zawodowa:

- semestr III: praktyka zawodowa z *geografii* w szkole ponadpodstawowej - 40 godzin – praktyka nieciągła (8 tygodni),
- semestr III: praktyka zawodowa z *wiedzy o społeczeństwie* w szkole podstawowej i ponadpodstawowej - 90 godzin – praktyka nieciągła (12 tygodni).

**Ćwiczenia praktyczne w szkole** stanowią jedną ze składowych form (rodzajów zajęć) kursu z zakresu dydaktyki przedmiotowej (*geografii, przyrody, WoS*). Polegają one na hospitowaniu przez grupę studentów wraz z nauczycielem akademickim (dydaktykiem przedmiotowym) lekcji prowadzonych przez doświadczonego nauczyciela w szkole oraz na prowadzeniu przez studenta lekcji z uczniami w obecności pozostałych studentów, nauczyciela akademickiego oraz nauczyciela szkolnego. Po zakończeniu lekcji jest ona omawiana zarówno przez studenta prowadzącego (autoanaliza), jak i przez osoby hospitujące (pozostali studenci, nauczyciel ćwiczeniowy, nauczyciel akademicki). Student, przygotowując się do prowadzenia lekcji, konsultuje się z nauczycielem akademickim i przygotowuje konspekt zajęć wg wytycznych poznanych na zajęciach audytoryjnych.

**Praktyka zawodowa** ma charakter krótkiego stażu w szkole, który student realizuje indywidualnie, pod opieką nauczyciela szkolnego (*geografii, przyrody, WoS*) oraz opiekuna uczelnianego (nauczyciela akademickiego).

Praktyką zawodową studentów kieruje kierownik praktyk, którym od 12 lat na kierunku *geografia* jest dr Agnieszka Świątek, dydaktyk geografii. Kierownik praktyk, powołany przez właściwego prorektora na wniosek dyrektora instytutu sprawuje nadzór nad organizacją, realizacją i właściwym poziomem merytorycznym praktyk. Zasady powoływania kierowników praktyk oraz zakres ich obowiązków są określone w Zarządzeniu Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie Nr RKR.Z.0211.24.2024 z dnia 20 sierpnia 2024 roku w sprawie: *zmiany zarządzenia nr RKR.Z.0211.32.2022 Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju z dnia 29 września 2022 roku w sprawie: bezpośredniego nadzoru merytorycznego nad organizacją i realizacją obowiązkowych praktyk studenckich. (Załącznik 2e)* Uczelniana Sekcja ds. Praktyk przed każdym semestrem przekazuje kierownikom praktyk szczegółowe terminy przygotowania i składania dokumentów oraz wzory formularzy do organizacji praktyk, a następnie zajmuje się sprawami formalnymi. Wymiar godzinowy praktyk jest zgodny z obowiązującym standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, określonym aktualnie w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. z późn. zm. (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 890). Wymiar czasowy praktyk i termin ich realizacji jest zapisany w planie studiów w sposób ogólny, a ukonkretnia go w postaci zakresu dat program praktyki.

Kierownik praktyk planuje terminy realizacji praktyk na poszczególnych rocznikach i przygotowuje aktualne programy praktyki w postaci instrukcji, konstruując je w taki sposób, by efektem praktyki było zastosowanie przez studenta w szkole wiedzy, umiejętności i kompetencji zdobytych w czasie studiów oraz utrwalenie nawyku ich uzupełniania i poszerzania, ukształtowanie emocjonalnej więzi z zawodem nauczyciela i środowiskiem edukacyjnym, a także pogłębianie kompetencji wychowawczych.

Procedurę realizacji każdej praktyki rozpoczynają dwa spotkania kierownika praktyk ze studentami. Na pierwszym z nich, zorganizowanym na kilka tygodni przed praktyką, studenci zapoznawani są z ogólnymi zasadami realizacji praktyki, jej celami i przebiegiem. Kierownik praktyk przekazuje studentom opracowany program praktyki (**Załącznik 2f**) oraz formularz zgody szkoły na przyjęcie studenta na praktykę (**Załącznik 2g**). Na spotkaniu studenci zostają poinstruowani, jak właściwie wybrać nauczyciela i szkołę, w której będą realizować praktykę. Następnie studenci samodzielnie wybierają miejsce realizacji praktyki, co jest celowym zabiegiem dydaktycznym, bowiem pobudza ich inicjatywność i ćwiczy samodzielność w poruszaniu się na nauczycielskim rynku pracy. Preferowane są szkoły z terenu Krakowa, jednak – za zgodą kierownika praktyk – student może odbyć praktykę w szkole w innej miejscowości (zwykle w miejscu zamieszkania lub pobliskim). To kolejne celowe rozwiązanie stosowane przez kierownika praktyk na kierunku *geografia*, które umożliwia hospitacje lekcji prowadzonych przez studentów opiekunom uczelnianym, a nierzadko wybrana zgodnie z miejscem zamieszkania studentów szkoła jest ich pierwszym miejscem pracy po zakończeniu studiów. Miejscami odbywania praktyk pedagogicznych mogą być jedynie jednostki systemu oświaty realizujące zadania zgodne z kierunkiem/specjalnością studiów i określonymi etapami edukacyjnymi. Dla praktyk zawodowych i ćwiczeń praktycznych z *geografii*, *przyrody* i *wiedzy o społeczeństwie* są to szkoły podstawowe (w tym również z oddziałami integracyjnymi) i ponadpodstawowe (zwykle licea ogólnokształcące). Nauczyciel szkolny przyjmujący studentów na praktykę musi posiadać odpowiednie kwalifikacje, w tym przygotowanie pedagogiczne, co jest weryfikowane w formularzu zgody szkoły, podpisywanym przez dyrekcje szkół. W razie problemów z samodzielnym znalezieniem miejsca realizacji praktyki, kierownik praktyk poleca studentom placówki, z którymi do tej pory w tej kwestii skutecznie współpracował (lista przykładowych szkół w **Załączniku 2h**) lub korzysta z uczelnianych szkół ćwiczeń. Na stronie internetowej umieszczony jest [wykaz szkół ćwiczeń UKEN w Krakowie](#). Aktualnie obejmuje on 47 szkół podstawowych, 17 liceów ogólnokształcących, 16

zespołów szkół. Liczba miejsc, w których student może odbyć praktykę jest więc bardzo duża i wybór nie sprawia studentom kłopotów.

Drugie grupowe spotkanie kierownika praktyk ze studentami jest odprawą na praktykę, na którym kierownik omawia krok po kroku przebieg praktyki, przypomina obowiązki studenta w trakcie praktyki i rolę opiekunów (szkolnego i uczelnianego), omawia potencjalne trudności i proponuje ich rozwiązania. Student zapoznawany jest również z dokumentacją przebiegu praktyki, jaką musi przygotowywać w trakcie jej realizacji. Studenci otrzymują na tym spotkaniu komplet potrzebnych dokumentów, tj. skierowanie na praktykę, program praktyki i informację o swoim opiekunie uczelnianym, wzory konspektu lekcji (**Załącznik 2i**), arkusza hospitacji lekcji, harmonogramy prowadzonych lekcji (**Załącznik 2j**) i innej działalności studenta w trakcie praktyki.

Opiekuna uczelnianego praktyki na wniosek kierownika praktyki wyznacza Dyrektor Instytutu. Jest nim nauczyciel akademicki będący dydaktykiem danego przedmiotu. Sprawuje on bieżący nadzór nad przebiegiem praktyki (udziela konsultacji, dokonuje wyrywkowych hospitacji), a po jej zakończeniu dokonuje oceny praktyki.

Głównym zadaniem studentów podczas praktyki jest przygotowanie dydaktyczne do pracy w szkole i prowadzenia lekcji. W związku z tym, mają oni hospitować lekcje opiekuna praktyki i wskazanych przez niego innych nauczycieli oraz przeprowadzać samodzielnie lekcje. Studenci mają również zapoznać się z innymi obowiązkami nauczyciela, jak sporządzanie rozkładu materiału, prowadzenie dokumentacji szkolnej, spotkania z rodzicami, zajęcia pozalekcyjne (wycieczki, kółka zainteresowań itp.), lub innymi, wskazanymi przez szkolnego opiekuna praktyki. Praktyka ma także zaznajomić studentów z życiem i problematyką organizacyjno-pedagogiczną szkoły. Pożądany jest udział praktykantów w posiedzeniach rady pedagogicznej, zebraniach komitetu rodzicielskiego, konferencjach metodycznych, w pracy samorządu oraz współpracy w organizowaniu imprez szkolnych. Na początku praktyki studenci powinni - obok innych zajęć w szkole - uważnie przysłuchiwać się lekcjom, a następnie, co jest rzeczą szczególnie ważną, wysłuchać wyjaśnień opiekuna praktyki, co do celowości zabiegów dydaktycznych na hospitowanych lekcjach. W toku praktyk student powinien prowadzić notatki z hospitowanych lekcji. Następnie studenci zaczynają przeprowadzać lekcje własne. Lekcje hospitowane i prowadzone przez studentów winny być zróżnicowane zarówno pod względem materiału programowego (różne klasy i różne działy), jak i pod względem dydaktycznym (różne typy lekcji, różne metody kształcenia itp.). W przypadku prowadzenia przez studenta tego samego tematu zajęć w dwóch lub więcej klasach konieczne jest zastosowanie w każdej z nich innych metod kształcenia. Student jest zobowiązany do przedstawienia pisemnego konspektu lekcji opiekunowi praktyki w przeddzień jej przeprowadzenia. Opiekun po akceptacji konspektu składa na nim swój podpis. Po przeprowadzeniu lekcji przez studenta, ich przebieg powinien zostać omówiony z nauczycielem. Opiekunowie uczelniani wyrywkowo wizytują studentów realizujących praktykę, hospitując prowadzone przez nich lekcje i zasięgając opinii nauczycieli - opiekunów szkolnych o skuteczności ich działań dydaktycznych, wychowawczych i organizacyjnych podejmowanych w trakcie praktyki.

Dokumentacja praktyki, jaką student gromadzi w jej trakcie obejmuje: (i) harmonogram lekcji prowadzonych, (ii) harmonogram lekcji hospitowanych i innej działalności studenta w trakcie praktyki, (iii) konspekty lekcji prowadzonych oraz (iv) opinię opiekuna praktyki. Opinia, podpisana przez dyrektora szkoły i szkolnego opiekuna praktyki stanowi dokument potwierdzający odbycie praktyki. Opinię student otrzymuje w ostatnim dniu praktyki.

Zaliczenie przez studenta praktyki odbywa się w terminie do dwóch tygodni po zakończeniu praktyki w trakcie indywidualnego spotkania studenta z opiekunem uczelnianym. Student jest obowiązany do

przedstawienia opiekunowi akademickiemu pełnej dokumentacji przebiegu praktyki i prowadzi z nim dyskusję na temat jej przebiegu. Nauczyciel akademicki dokonuje zaliczenia i oceny praktyki studenta biorąc pod uwagę: (i) kompletność i jakość złożonej dokumentacji, (ii) opinię nauczyciela szkolnego i (iii) własne obserwacje dokonane w trakcie hospitacji lekcji prowadzonej przez studenta.

### **Specjalności nienauczycielskie**

W ramach I stopnia studiów geograficznych studenci mają możliwość wyboru dwóch specjalności nienauczycielskich: *geoinformacja* i *geomonitoring*. W efekcie ewaluacji planów i programów studiów od czasu ostatniej oceny programowej zdecydowanie zmniejszono liczbę oferowanych specjalności, uwzględniając zarówno zalecenia Zespołu Oceniającego PKA, zainteresowania i oczekiwania studentów, jak i wymagania dynamicznego rynku pracy potwierdzone m.in. badaniami losów zawodowych absolwentów kierunku geografia. Specjalności te cieszyły się też największym zainteresowaniem studentów (wśród oferowanych wcześniej specjalności nienauczycielskich), ponieważ w ich opinii umożliwiają im nabycie umiejętności i kompetencji, które zwiększają ich konkurencyjność na rynku pracy.

Specjalność *geoinformacja* ma na celu przygotowanie studentów w zakresie zastosowań najważniejszych pakietów oprogramowania geograficznego służącego rozwiązywaniu problemów badawczych oraz zadań, w których mogą być stosowane metody geoinformacji. Program specjalności *geoinformacja* obejmuje 14 efektów uczenia się (po 5 w zakresie wiedzy i umiejętności oraz 4 w zakresie kompetencji społecznych). Wyróżniającą cechą specjalności *geoinformacja*, odzwierciedlającą jej założenie teoretycznego i praktycznego przygotowania studenta do prowadzenia zaawansowanych analiz i opisu współzależności między elementami przestrzeni geograficznej przy pomocy narzędzi geoinformacyjnych, jest znaczący udział zajęć prowadzonej w formie laboratoryjnej (ponad 75%).

Specjalność *geomonitoring* ma na celu nabycie zaawansowanej wiedzy na temat metod i technik obserwacji i monitoringu zjawisk przyrodniczych. Specjalność obejmuje 13 efektów uczenia się – 6 w zakresie wiedzy, 5 w zakresie umiejętności i 2 w zakresie kompetencji społecznych. Efekty te osiągnąć są w czasie zajęć wykładowych i audytoryjnych, pozwalając na zdobycie wiedzy o zjawiskach i procesach w środowisku przyrodniczym oraz różnorodnych zajęciach laboratoryjnych (w podobnych proporcjach czasowych), mających na celu przygotowanie studentów w zakresie gromadzenia, inwentaryzacji, weryfikacji, przetwarzania danych z monitoringu środowiska przyrodniczego oraz ich interpretacji.

W ramach studiów geograficznych II stopnia, obok specjalności nauczycielskich, studenci mają możliwość wyboru specjalności *nauki o Ziemi i środowisku*. Specjalność ta odzwierciedla profil różnorodnych badań prowadzonych przez pracowników IBNZ. Pozwala więc także na bezpośrednie zaangażowanie zainteresowanych studentów w badania i publikacje naukowe. Specjalność *nauki o Ziemi i środowisku* obejmuje 24 efekty uczenia się, w tym 8 z zakresu wiedzy, 10 z zakresu umiejętności oraz 6 z zakresu kompetencji społecznych. Zajęcia w ramach specjalności prowadzone są w różnorodnej formie (wykładów, zajęć audytoryjnych i laboratoryjnych oraz zajęć terenowych), częściowo z wykorzystaniem literatury obcojęzycznej, co ma na celu rozwijanie kompetencji językowych studentów w zakresie słownictwa branżowego. Obok kursów obowiązkowych w ramach specjalności (4. semestr), studenci wybierają dwa przedmioty (z puli 8 kursów) o węższej, specjalistycznej tematyce np. *meteorologia lotnicza i podstawy ruchu lotniczego* lub przedmioty pozwalające na pogłębienie wiedzy ogólnej na poziomie zaawansowanym np. *zmiany klimatyczne w historii Ziemi i ich następstwa*.

### **Organizacja procesu nauczania i uczenia się**

Podstawowe zagadnienia związane z organizacją toku studiów wyższych prowadzonych w Uczelni określa Regulamin Studiów. Realizacja programu studiów odbywa się w poszczególnych latach akademickich. Decyzję, co do organizacji roku akademickiego podejmuje Rektor uczelni. Organizacja roku akademickiego publikowana jest na stronie uczelni przed rozpoczęciem roku akademickiego i obowiązuje aż do jego zakończenia. Obecne ustalenia znajdują się w Zarządzeniu Rektora Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 20 lutego 2024 roku w sprawie organizacji roku akademickiego 2024/2025. W zarządzeniu określa się szczegółowy harmonogram, a w nim podział roku akademickiego na semestry. Szczegółowo określa się również terminy rozpoczęcia i zakończenia zajęć dydaktycznych, sesji egzaminacyjnej letniej i zimowej, świąt, wakacji i dni wolnych od zajęć dydaktycznych. Informacje te są podstawą do planowania działań dydaktycznych związanych z realizacją programu studiów. Organizację roku akademickiego na studiach niestacjonarnych w nawiązaniu do ww. wytycznych ustalają dyrektorzy instytutów. Forma niestacjonarna studiów na kierunku geografia jest proponowana, lecz z powodu niskiej liczby kandydatów, nie są te studia uruchamiane. Zajęcia na studiach stacjonarnych zorganizowane są w cyklach tygodniowych dla przedmiotów oscylujących wokół 30 godzin dydaktycznych lub co dwa tygodnie dla przedmiotów 15-godzinnych. Łączne dzienne obciążenie godzinowe studenta nie przekracza 8 godzin, z zachowaniem odpowiednich przerw pomiędzy blokami zajęciowymi. Organizacja zajęć uwzględnia ponadto przerwę obiadową. Szczegółowe harmonogramy zajęć są zamieszczone na stronie internetowej UKEN oraz w systemach internetowych: *Wirtualna Uczelnia* i *USOS*; ten ostatni system jest sukcesywnie wdrażany od 2 lat.

Podstawowymi elementami wyodrębnionymi w planie zajęć na kierunku geografia są **kursy**. Sposoby **organizacji kursów** reguluje Zarządzenie Nr RKR.Z.0211.26.2024 Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju UKEN w Krakowie z dnia 12 września 2024 roku w sprawie organizacji procesu dydaktycznego w roku akademickim 2024/2025 (**Załącznik 2k**). Zgodnie z ww. dokumentem w rekomenduje się w szczególności następujące zasady: (i) wykłady zaleca się zorganizować w systemie zdalnym za pomocą platformy MS Teams, przy czym w uzasadnionych sytuacjach mogą odbywać się one stacjonarnie, (ii) zajęcia audytoryjne, konwersatoryjne i laboratoryjne powinny odbywać się w trybie stacjonarnym. Możliwe jest realizowanie części zajęć w trybie zdalnym lub hybrydowym, po uzyskaniu zgody Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju i spełnieniu wymogów określonych w powyższym Zarządzeniu. Lektoraty języków obcych objęte planami studiów są organizowane przez *Centrum Języków Obcych (CJO)*, mogą być prowadzone w formie stacjonarnej lub zdalnej. Formę prowadzenia lektoratów uzgadnia dyrekcja instytutu z dyrekcją *CJO*. Zajęcia językowe i z wychowania fizycznego planuje się w porozumieniu z *CJO* i *Ośrodkiem Wychowania Fizycznego* tak, aby umożliwić studentom uczestniczenie w obowiązkowych kursach wynikających z planów studiów. Czas trwania poszczególnych kursów, skorelowany z ich wymiarem godzinowym zaplanowanym w programie, uzależniony jest od efektów uczenia się i treści programowych przewidzianych dla poszczególnych przedmiotów.

Kursy wyodrębnione w programie studiów realizowane są w grupach zajęciowych. Liczebność poszczególnych grup zajęciowych określona została w Zarządzeniu Nr RKR.Z.0211.21.2024 Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 11 lipca 2024 roku w sprawie rodzajów i liczebności grup studenckich na studiach wyższych prowadzonych w Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie od roku akademickiego 2024/2025 (**Załącznik 2l**).

Tabela 2.1 Liczebności grup zajęciowych w roku akademickim 2024/25



Nazwa grupy	Symbol	Minimalna liczba studentów w grupie
Wykładowa	W	Wykład z danego kursu o tych samych treściach i efektach uczenia się (niezależnie od nazwy kursu) należy prowadzić wspólnie dla wszystkich kierunków/specjalności
Audytoryjna	A	30
Konwersatoryjna	K	20
Laboratoryjna	L	15
Seminaryjna	S	10
Szkolna (ćwiczenia praktyczne w szkole)	P	8
Zajęcia prowadzone w warunkach symulacji medycznej		6 - 8

JM Rektor ogłasza w formie zarządzenia [organizację roku akademickiego](#) (tzw. kalendarz akademicki) stosownym Zarządzeniem wydawanym najpóźniej w czerwcu na kolejny rok akademicki. Kalendarz ten dostępny jest na stronie uczelni. Na tej podstawie odbywa się planowanie harmonogramów zajęć dla studentów: w czerwcu i wrześniu na semestr zimowy, a w styczniu - na semestr letni danego roku akademickiego.

Zajęcia planuje się z reguły w godzinach 8-20, z zachowaniem przerw pomiędzy nimi. Plany są układane w sposób uwzględniający czas na pracę własną studenta, konsultacje i możliwość rozwoju zainteresowań. Kalendarz zajęć uwzględnia wskazane w organizacji roku okresy sesji egzaminacyjnych, pozwalające studentom na uzgodnienie terminów poszczególnych egzaminów wymaganych programem studiów.

Egzaminy przypadające w semestrach letnich lat dyplomowych na wniosek studentów mogą być ustalane przed lub na początku sesji. Ustaleniem harmonogramu egzaminów zajmują się starostowie poszczególnych lat, po konsultacjach z prowadzącymi i zdającymi egzamin. Dzienna liczba egzaminów i ich rozkład w sesji zależy od studentów. Poprawki egzaminów odbywają się w sesji poprawkowej określonej w organizacji roku akademickiego, chyba że studenci, po uzyskaniu zgody egzaminatora, wnioskuje inaczej.

**Dostosowania procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów**, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością oraz możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia

Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb studentów odbywa się zgodnie z procedurami opisanymi [Regulaminie Studiów](#).

Należą do nich:

- indywidualny program studiów - przeznaczony dla osób wykazujących wybitne uzdolnienia w zakresie studiowanego kierunku,
- indywidualny plan studiów - przeznaczony dla studenta, przyjęty na studia w ramach procedury potwierdzenia efektów uczenia się,
- indywidualna organizacja studiów polegająca na określeniu przez prowadzących w danym semestrze indywidualnych terminów zaliczeń, egzaminów oraz praktyk zawodowych przewidzianych programem studiów w ramach określonej organizacji roku.

Swoistym sposobem indywidualizowania toku kształcenia jest zaangażowanie studentów o szczególnych zdolnościach i zainteresowaniach w badania naukowe pracowników badawczo-dydaktycznych (obu dyscyplin), także we współpracy z innymi ośrodkami naukowymi w Polsce (np. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Wydział Geologii Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego i innych). Studenci włączają się też aktywnie w organizację konferencji naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym związanych z

realizowanymi przez pracowników projektami badawczymi. Studenci zachęceni są do poszerzania wiedzy i zdobywania nowych kompetencji oraz nawiązywania kontaktów w środowisku naukowym m.in. poprzez uczestnictwo w warsztatach, seminariach i konferencjach dedykowanych dla młodych naukowców (np. *Warsztaty Młodych Geomorfologów, GIS-Day, Warsztaty malakologiczne*).

Osobami wymagającymi szczególnego wsparcia w zakresie dostosowania procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb są studenci z niepełnosprawnościami oraz osoby będące w kryzysie. W ostatnich latach uniwersytet zrealizował kompleksowy program, [Uniwersytet Pedagogiczny uczelnią równych szans](#) który miał na celu opracowanie i wdrożenie rozwiązań (zarówno administracyjnych jak również architektonicznych), które ułatwiają funkcjonowanie i zapewniają szeroko rozumiane wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami w całym uniwersytecie. Koordynacją wsparcia zajmuje się [Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami](#). Wszystkie sprawy dotyczące zdrowia i dokumentacji z tym związanej mają zagwarantowaną poufność informacji. Studenci z ww. problemami mają możliwość zmiany terminów składania egzaminów i uzyskiwania zaliczeń. Na zapewnienie specjalnych warunków nauczania składają się formy wsparcia, o których mowa w [Regulaminie wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami](#) wprowadzonym zarządzeniem nr R.Z.0211.19.2023 Rektora z dnia 23 lutego 2023 roku. Sprawdzone na przestrzeni lat sposobami pracy z osobami z niepełnosprawnościami jest indywidualizowanie procesu kształcenia, a przede wszystkim różnicowanie metod i form pracy, stosowanych w czasie realizacji programu (zgodnie z zdiagnozowanym typem i stopniem niepełnosprawności). W ramach realizacji otwartego podejścia zadania stawiane studentom z niepełnosprawnościami (i sposób ich realizacji) dostosowywane są do preferowanych przez studentów stylów uczenia się oraz ich zainteresowań z zachowaniem swobody wyboru w tym zakresie. Indywidualizacja, mająca na celu zagwarantowanie właściwej jakości procesu kształcenia studentom z niepełnosprawnościami, wprowadzana jest i nadzorowana we współpracy z [Biurem ds. Osób z Niepełnosprawnościami](#) (BON). Biuro udziela szerokiej pomocy w rozwiązywaniu problemów, od szkoleń, wsparcia merytorycznego po delegowanie fachowców, np. umożliwia indywidualne tłumaczenie zajęć na język migowy dla studentów z niepełnosprawnością słuchową. Bieżąca oferta wsparcia znajduje się na [stronie internetowej jednostki](#). W zakresie kształcenia pomoc Biura przejawia się wsparciem w: (i) dostosowaniu formy egzaminu do potrzeb studenta w porozumieniu z egzaminatorem, (ii) tworzeniu indywidualnych warunków korzystania z biblioteki, (iii) pomocy w wyrównaniu szans edukacyjnych, (iv) innych spraw zgłaszanych indywidualnie przez studentów. Trzeba podkreślić, że BON udziela także wsparcia studentom bez orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Dotyczy to studentów posiadających zaburzenia psychiczne lub przechodzących kryzys. Problem ten narasta od kilku lat, stąd też wdrożona jest procedura identyfikacji studentów i przeciwdziałania kryzysom. W IBNZ wsparcie takich studentów zawsze traktowane jest indywidualnie, z poszanowaniem prywatności, a forma pomocy jest dostosowana do konkretnego przypadku. Jednym z przykładów wsparcia studentów o szczególnych potrzebach jest przygotowywanie indywidualnych instrukcji do ćwiczeń (wykorzystuje się do tego platformę *Moodle*) i umożliwienie samodzielnej pracy w dowolnym i wygodnym dla studenta terminie i/lub indywidualnej pracy zdalnej z prowadzącym.

Podejmowane na kierunku *geografia* działania w zakresie kompleksowego wsparcia studentów z niepełnosprawnościami lub w kryzysie obejmują (w zależności od bieżących potrzeb):

- stały kontakt z BON,
- systematyczną organizację spotkań i szkoleń dla studentów i pracowników dotyczących wspólnego funkcjonowania i wsparcia dla studenta z niepełnosprawnością, które służą m.in. do rozwiązywania sytuacji konfliktowych, wynikających z niedostatecznej wiedzy o niepełnosprawnościach,

- współpracę z rodziną studenta (za jego zgodą), w razie takiej potrzeby (np. przed zajęciami terenowymi),
- nawiązanie stałego kontaktu z ekspertem przy danych formach niepełnosprawności,
- indywidualne spotkania opiekuna roku ze studentem wymagającym wsparcia w adaptacji do procesu kształcenia i funkcjonowania w grupie oraz spotkania opiekuna z pozostałymi studentami celem wsparcia ich integracji ze studentami o specjalnych potrzebach,
- zaproponowanie nowego systemu przygotowania studenta z niepełnosprawnością do sesji egzaminacyjnej (indywidualny tok studiów), po konsultacjach ze specjalistami.

## Kształcenie językowe

Integralną częścią planu i programu jest kształcenie umiejętności językowych. Rozłożone jest ono równomiernie w semestrach i kończy się egzaminem potwierdzającym umiejętności na wskazanych poziomach. Na studiach I stopnia obligatoryjne zajęcia z języka obcego mają wymiar 110 godzin i realizowane są w formie lektoratów po 40 godzin w dwóch semestrach (2. i 3. semestr), natomiast w 4. semestrze, lektorat z języka obcego ma wymiar 30 godz. i kończy się egzaminem. Oferta lektoratów przygotowawcza jest przez *CJO UKEN*. Student deklaruje wybór lektoratu z języka nowożytnego podczas rekrutacji na studia. Treści kształcenia powiązane są z efektami uczenia się w zakresie umiejętności dotarcia do źródeł w języku obcym na poziomie B2 według *CEFR* w celu pogłębienia, aktualizowania i syntetyzowania wiedzy fachowej i przygotowania do pracy badawczej (K\_WG02; K\_UW04) lub charakteryzowania przyczyn zróżnicowania warunków przyrodniczych, zjawisk społeczno-kulturowych i ekonomicznych wybranego regionu w języku obcym (K\_UW09).

Na studiach II stopnia student rozszerza swoje umiejętności posługiwania się językiem obcym na kursie *język obcy dla celów akademickich* podczas 15 godzin lektoratu w 1. semestrze, kończącym się zaliczeniem z oceną. Treści kształcenia powiązane są m. in. z efektami uczenia się w zakresie umiejętności porozumiewania się w języku obcym na poziomie B2+ podczas różnych wystąpień i dyskusji (K\_UW02; K\_UK01; K\_UK04).

**W celu wsparcia rozwoju kompetencji językowych** studentów studiów II stopnia, w roku akademickim 2022/23 studenci kierunku geografia uczestniczyli bezpłatnie w dodatkowych zajęciach z języka angielskiego, prowadzonych przez **stypendystkę Polsko-Amerykańskiej Fundacji Fulbrighta**. Organizacja zajęć i pobytu stypendystki była możliwa dzięki aplikacji i uzyskaniu przez Instytut grantu w programie *English Teaching Assistant Program KF*, finansowanych częściowo ze środków uczelni (zgodnie z założeniami programu). Uczestnicy dodatkowych zajęć językowych rozwijali swoje kompetencje społeczne i językowe angażując się (wraz z mentorem stypendystki, przy wsparciu Prorektora ds. Rozwoju) w organizację międzykulturowego spotkania świątecznego goszcząc w uniwersytecie amerykańskich stypendystów ETA przebywających na innych uczelniach w Polsce oraz przedstawiciele Komisji Fulbrighta. Ponadto, w ramach programu, stypendystka – nauczyciel (ETA) oraz studenci Erasmus+ uczestniczyli w regionalnych ćwiczeniach terenowych wraz ze studentami geografii. Taka organizacja zajęć sprzyjała praktycznej nauce języka obcego poza salą ćwiczeniową i w środowisku rówieśników, wzmacniając zarówno kompetencje językowe jak i społeczne poprzez wymianę międzykulturową. Niewątpliwym sukcesem tego przedsięwzięcia jest motywacją do podjęcia aplikacji w kolejnych edycjach programu *English Teaching Assistant Program Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta*.

**Zalecenia dotyczące Kryterium 2, wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zapewnienie właściwej liczby godzin dydaktycznych realizowanych w formie zorganizowanych (w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim)	W obecnie obowiązujących planach i programach studiów zwiększono liczbę godzin realizowanych na zajęciach w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim.
2.	Dokonanie korekt liczby punktów ECTS przypisanych do poszczególnych kursów.	W obecnie obowiązujących planach i programach studiów dokonano korekt liczby kursów ECTS i ponownie oszacowano całkowity nakład pracy studenta, konieczny do uzyskania efektów uczenia się przewidzianych na danym kursie.
3.	Wprowadzenie zaliczenia z oceną z kluczowych dla kierunku przedmiotów objętych planem studiów	Dokonano korekty programu i wprowadzono zaliczenia z oceną lub egzaminy dla kursów, które są kluczowe w kształceniu geograficznym.
4.	Uwzględnienie zajęć z emisji głosu w programie specjalności nauczycielskiej	Kurs ten został wprowadzony do programu specjalności nauczycielskich

### Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny *Kryterium 2*

**Laboratorium Edukacji Geograficzno- Przyrodniczej** to jednostka badawczo-projektowa powstała w ramach innowacyjnej koncepcji kształcenia nauczycieli geografii i przyrody GEO ETOS stworzonej przez dr hab. Danutę Piróg, prof. UKEN i dr Agnieszkę Świątek, realizowanej od roku akademickiego 2019/20 jako część zadań projektu *Kompetentny nauczyciel – mistrz i wychowawca* (POWR.03.01.00-00-P008/16). Inwestycja została sfinansowana z funduszy NCBiR oraz ze środków Uczelni i Instytutu Geografii. Laboratorium mieści się w salach 416 i 416A.

Laboratorium Edukacji Geograficzno-Przyrodniczej służy do prowadzenia edukacyjnych badań naukowych oraz realizacji kursów zawodowych, przygotowujących studentów specjalności nauczycielskiej kierunku *geografia* do wykonywania pracy w charakterze nauczyciela *geografii, przyrody* i *wiedzy o społeczeństwie*. Jest to jedyna w Polsce pracownia, która symuluje warunki szkolne o podwyższonym standardzie, umożliwiając studentom ćwiczenie szerokiego spektrum technik, metod i środków pracy z uczniem w różnym wieku i z różnymi potrzebami edukacyjnymi.

Laboratorium składa się z sali do prowadzenia wykładów w małej grupie studentów (416A) oraz sali ćwiczeniowej, podzielonej na cztery moduły (sala 416 jest połączona od wewnątrz z salą 416A).

- Moduł 1: kątek do prowadzenia zajęć z dziećmi szkoły podstawowej na podłodze,
- Moduł 2: strefa do zajęć mobilnych z przesuwными krzesłami i rozkładanymi pulpitemi, umożliwiającą adaptację sali do indywidualnej lub grupowej pracy studentów,

- Moduł 3: strefa do zajęć przy wspólnym stole konferencyjnym z wykorzystaniem laptopów,
- Moduł 4: strefa „pokoju nauczycielskiego” z aneksem kuchennym.

Laboratorium wyposażone jest w ok. 50 pomocy do edukacji geograficznej i przyrodniczej, tj. okazów, modeli, przyrządów pomiarowych, edukacyjnych programów multimedialnych, a ponadto w 9 laptopów, tablicę interaktywną (monitor dotykowego UltraHD), rzutnik multimedialny, sprzęt do rejestracji zajęć, kserokoparkę. W laboratorium znajduje się tematyczna biblioteczka z najnowszymi zagranicznymi i krajowymi publikacjami dotyczącymi nowoczesnego kształcenia przyrodniczego i geograficznego (ok. 30 pozycji literatury) oraz podręcznikami, zeszytami ćwiczeń, atlasami szkolnymi (ok. 50 pozycji).

Laboratorium jest udostępniane pracownikom UKEN i studentom specjalności nauczycielskich kierunku *geografia* w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych ze studentami specjalności nauczycielskich na tym kierunku, wymagających korzystania z zasobów laboratorium oraz prowadzenia badań naukowych nad procesem kształcenia geograficznego.

### **GEO ETOS**

Studia nauczycielskie na kierunku *geografia* I stopnia odbywające się w latach 2019-2022 dzięki pozyskanemu grantowi NCBiR (projekt *Kompetentny nauczyciel – mistrz i wychowawca* (POWR.03.01.00-00-P008/16) były realizowane w formie nowatorskiego programu kształcenia opracowanego przez dydaktyków geografii: dr hab. Danutę Piróg, prof. UKEN i dr Agnieszkę Świętek. Jego realizacja obejmowała:

- zdobycie kwalifikacji do nauczania geografii i przyrody,
- prowadzenie nowatorskich kursów,
- prowadzenie zajęć w Laboratorium Edukacji Geograficzno-Przyrodniczej symulując rzeczywiste warunki pracy dydaktyczno-wychowawczej w szkole,
- organizację praktyk zawodowych w formie asystentury u nauczycieli *geografii i przyrody*,
- bezpłatną dla studentów zagraniczną wizytę studyjną w Szkocji,
- różnorodne rodzaje zajęć terenowych, w tym zdobycie kwalifikacji lektora zajęć środowiskowych w *Ojcowskim Parku Narodowym*, uprawniające do prowadzenia warsztatów edukacyjnych na terenie Parku i w jego obiektach,
- indywidualną opiekę mentora dla każdego studenta,
- organizację konwersatoriów z ekspertami i praktykami.

Koncepcja kształcenia GEO ETOS zakładała, że studenci powinni być kształceni:

**G- geograficznie** - Kształcenie odbywało się w *Instytucie Geografii*, w którym pracowała kadra specjalistów z zakresu geografii społecznej, fizycznej oraz dydaktyki przedmiotowej. Program merytorycznych kursów uwzględniał założenia podstawy programowej z *geografii oraz przyrody*. Gruntowna wiedza i umiejętności specjalistyczne zdobyte w toku studiów na uczelni o bardzo wysokiej pozycji naukowej (wtedy, kategoria A) zapewniały wyposażenie studenta w niezbędny merytoryczny pakiet do swobodnego wykorzystania go w pracy z uczniem.

**E- empirycznie** - Intencją programu było silne wiązanie wiedzy naukowej (teoretycznej) z praktyką życia szkolnego. Z tego powodu studenci odbywali:

- asystenturę – przez cały cykl przygotowywania się do zawodu, co obejmowało pobyt w szkole (1 dzień w tygodniu) w roli osoby towarzyszącej i pomagającej nauczycielowi we wszystkich działaniach

dydaktyczno-wychowawczych, wykonując kolejne zadania wynikające z odbywanych na uczelni kursów,

- indywidualną praktykę nauczycielską z *geografii i przyrody* w wybranej szkole,
- zajęcia kameralne w w/w laboratorium, symulującym rzeczywiste warunki pracy dydaktyczno-wychowawczej w szkole.

**O- osobowo** - Kształcenie odbywało się w bardzo małych grupach. Każdy student miał opiekuna-mentora, którym był pracownik naukowy *Zakładu Dydaktyki Geografii*. Nadto, każdy student objęty był doradztwem zawodowym i profesjonalną diagnozą predyspozycji zawodowych, która stanowiła podstawę do budowania indywidualnych planów i strategii rozwoju zawodowego.

**E- ekspercko** - Zajęcia na studiach prowadziło ponad 50 geografów, przedstawicieli różnych subdyscyplin geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej, w tym czterech dydaktyków geografii (trzech doktorów habilitowanych i jeden doktor), z zdywersyfikowanymi kompetencjami:

*Wiktor Osuch* (ś.p.): doktor nauk o Ziemi w zakresie dydaktyki geografii, doktor habilitowany nauk pedagogicznych, badacz kompetencji nauczycieli geografii i przyrody, specjalista z zakresu komunikacji interpersonalnej, wieloletni przewodniczący *Olimpiady Geograficznej*, osoba z dużym doświadczeniem w zakresie pracy z uczniem uzdolnionym geograficznie, współautor podręczników do geografii dla szkół ponadpodstawowych.

*Bożena Wójtowicz*: doktor nauk o Ziemi, doktor habilitowany nauk pedagogicznych; specjalistka z zakresu dydaktyki ogólnej i edukacji ekologicznej; badaczka edukacji pro-środowiskowej, turystyki szkolnej dzieci i młodzieży; współautorka podręczników do geografii i przyrody.

*Danuta Piróg*: doktor nauk o Ziemi w zakresie dydaktyki geografii, doktor habilitowany w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej; osoba zajmująca się przygotowaniem nauczycieli do wejścia na rynek pracy, metodami nauczania i diagnozowaniem predyspozycji zawodowych uczniów w wieku wczesnej dorosłości; współautorka zbiorów zadań dla uczniów szkół średnich i podręczników do diagnozy predyspozycji.

*Agnieszka Świątek*: doktor nauk o Ziemi w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej; specjalistka z zakresu edukacji międzykulturowej (w szczególności uczniów romskich), edukacji regionalnej, trener kompetencji miękkich, technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu geografii; uczestniczka kilku międzynarodowych projektów unijnych dotyczących wspierania rozwoju młodzieży szkolnej, kierownik praktyk pedagogicznych.

Powyższy zespół dydaktyków posiada bogate doświadczenie współpracy w ramach międzynarodowych grantów dydaktycznych, takich jak: *Herodot TP1 Citizenship, Culture, Place and Identity*; *PAMINA: Perception, Attitude, Movement – Identity Needs Action; Retail Sector Competencies for all Teachers (ReCall)*; *Sustainable Entrepreneurship - A Game-Based Exploration for Lower Secondary Schools „SUSEN”*; *Reaching Lost Generation (RLG)*; *Engagement&Beyond*; *E3Cases*.

**T- terenowo** - Specyfika *geografii* jako przedmiotu szkolnego oraz wyznaczenie zajęciom w terenie wyróżnionego miejsca w podstawie programowej oraz w szkole podstawowej i średniej determinuje konieczność fachowego przygotowania studentów do realizacji różnego typu zajęć terenowych. Program obejmował wszelkie rodzaje zajęć terenowych krajowych oraz zagraniczny wyjazd studyjny. W rezultacie tych działań absolwent otrzymał praktyczną wiedzę o możliwościach wykorzystania różnorodnych „środowisk” do edukacji geograficznej i przyrodniczej w skali mikro, tj. od trawnika przez szkołę, przez środowisko lasu, łąki, miasta, po ujęcia makro.

**O- otwierająco** - Program był zdominowany przez zajęcia warsztatowe, zindywidualizowane i „uszyte na miarę” dla konkretnego studenta. Zadania indywidualnie dobrane do wykonania (poza zestawem koniecznym dla wszystkich) pozwoliły wszystkim uczestnikom osiągnąć założone efekty uczenia się w sposób dopasowany do osobowości studenta. Takie podejście sprzyjało wyrażeniu się osoby w każdym jej działaniu, nabyciu przez nią poczucia sprawczości, odwagi, poczucia własnej wartości i samopoznania.

**S- Specjalistycznie** - Do współprowadzenia wybranych zajęć zapraszani byli goście, tj. paneliści do dyskusji w ramach poszczególnych grup kursów, specjaliści - praktycy, przedstawiciele rynku pracy, (dyrektorzy szkół, eksperci OKE, pracownicy kuratorium, wydziałów edukacji organów administracji, nauczyciele – najlepsi opiekunowie olimpijczyków). Te spotkania nie tylko zapewniły wyższą jakość osiągniętych efektów uczenia się, ale sprzyjały inkluzji studentów ze sferą edukacyjnego rynku pracy.

### **Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie**

#### **Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji**

Kandydaci na studia pierwszego i drugiego stopnia, zarówno stacjonarne, jak i niestacjonarne na kierunku *geografia* mają równe szanse w podjęciu kształcenia, co zapewniają właściwe akty prawne. Szczegółowe warunki i tryb rekrutacji na studia stacjonarne i niestacjonarne na kierunku *geografia* w roku akademickim 2024/2025 określała [Uchwała Senatu Uczelni nr 1.24.04.2023](#) oraz Zarządzenie Nr R.Z.0211.42.2023 Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 26 kwietnia 2023 roku w sprawie ogłoszenia warunków i trybu rekrutacji na studia stacjonarne i niestacjonarne prowadzone w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w roku akademickim 2024/2025 ([Zarządzenie-nr-r-z-0211-42-2023](#)). We wcześniejszych latach (rekrutacja na rok akademicki 2021/2022, 2022/2023 i 2023/24) obowiązywały odpowiednie Uchwały zawierające szczegółowe warunki i tryb rekrutacji na dany rok akademicki.

W załącznikach do Uchwały znajdują się szczegółowe warunki postępowania kwalifikacyjnego na poszczególne kierunki, poziomy i formy studiów, zasady przeliczania ocen ze świadectw dojrzałości uzyskanych za granicą. Odpowiednie Zarządzenia Rektora i Uchwały Senatu regulują liczbę miejsc na poszczególnych kierunkach studiów, wysokość opłaty za przeprowadzenie rekrutacji oraz szczegółowy harmonogram prowadzenia rekrutacji w I i II turze. Dodatkowo, odrębne uchwały Senatu regulują zasady przyjmowania laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich w danym roku akademickim; dotyczy Uchwały [nr 2.26.04.2021](#) Senatu Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 26 kwietnia 2021 roku w sprawie warunków rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego, laureatów konkursów międzynarodowych oraz ogólnopolskich, w tym organizowanych przez Uczelnię w roku 2024/2025.

Kandydatem na studia na kierunku *geografia* na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych w drodze rekrutacji może być osoba posiadająca świadectwo dojrzałości lub świadectwo maturalne i zaświadczenie o wynikach egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów, o których mowa w przepisach o systemie oświaty. Ponadto kandydatami mogą być osoby posiadające świadectwo lub inny dokument uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za dokument uprawniający do ubiegania się o przyjęcie na studia zgodnie z art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2017 r. poz. 2198, 2203 i 2361), lub świadectwo lub dyplom uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za dokument uprawniający do ubiegania się o przyjęcie na studia zgodnie z umową bilateralną o wzajemnym uznawaniu wykształcenia, a także świadectwo lub inny dokument uznany za równorzędny polskiemu świadectwu dojrzałości na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 31 marca 2015 r.

**Kryteria rekrutacji na studia pierwszego stopnia**, zarówno stacjonarne jak i niestacjonarne obejmowały średnią wyników egzaminu maturalnego ze wszystkich zdawanych przedmiotów (poziom podstawowy lub rozszerzony – część pisemna). Kandydatom zdającym maturę z *geografii* na poziomie rozszerzonym wynik został przemnożony przez współczynnik 2, z *geografii* na poziomie podstawowym - przez współczynnik 1,5, a zdającym maturę z innych przedmiotów na poziomie rozszerzonym - przez współczynnik 1,5. Ponadto kandydaci „starej” i „nowej” matury, którzy uczęszczali w szkole ponadgimnazjalnej (średniej) na zajęcia edukacyjne z turystyki lub dodatkowe zajęcia z zakresu geografii lub przedsiębiorczości (wg zapisu na świadectwie ukończenia szkoły) otrzymywali dodatkowo 10 p. do rankingu. Uczestnikom etapu okręgowego *Olimpiady Geograficznej* przysługiwało dodatkowo 10 p. do rankingu (punkty mogą się sumować). Bez postępowania kwalifikacyjnego przyjmowani byli także laureaci i finaliści olimpiad stopnia centralnego tj.:



Olimpiady Geograficznej, Olimpiady Przedsiębiorczości, Olimpiady o Polsce i Świecie Współczesnym, Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej, Olimpiady z Astronomii i Astrofizyki, Olimpiady Wiedzy Ekologicznej, Olimpiady Wiedzy o Biznesie i Innowacjach, Olimpiady Znajomości Afryki, Olimpiady Wiedzy Geodezyjnej i Kartograficznej, Olimpiady Wiedzy o Turystyce, Olimpiady Statystycznej, Olimpiady Fizycznej, Olimpiady Historycznej, Olimpiady Informatycznej, Olimpiady Matematycznej, Olimpiady Spedycyjno-Logistycznej, Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych; oraz laureaci następujących konkursów międzynarodowych oraz ogólnopolskich:

National Geographic World Championship, Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej (International Geography Olympiad – iGeo), Bałtyckiej Olimpiady Geograficznej (Baltic Geography Olympiad – Baltic iGeo).

Z kolei laureaci Konkursu Wiedzy Krajoznawczej o Republice Czeskiej lub Konkursu Wiedzy Krajoznawczej o Republice Słowackiej (3 pierwsze lokaty wg pisemnego potwierdzenia organizatorów) przyjmowani byli na studia decyzją Rektora ponad limit, bez postępowania kwalifikacyjnego przed komisją rekrutacyjną.

Po zakończeniu procesu rekrutacji i przyjęciu na studia na kierunku *geografia* studia pierwszego stopnia, studenci po I roku dokonują wyboru jednej ze specjalności nauczycielskich: *geografia z przyrodą* lub nienauczycielskich: *geoinformacja* lub *geomonitoring*. Po uzyskaniu dyplomu licencjata mogą podjąć studia drugiego stopnia.

**Studia drugiego stopnia** są przewidziane dla absolwentów studiów wyższych (licencjackich, inżynierskich, magisterskich) kierunków: *geografia*, *gospodarka przestrzenna*, *turystyka i rekreacja*, *ochrona środowiska* oraz innych kierunków studiów po zdaniu egzaminu wstępnego. Rekrutacja odbywa się poprzez konkurs dyplomów studiów wyższych (licencjata, inżyniera, magistra) - dla absolwentów kierunków *geografia*, *gospodarka przestrzenna*, *turystyka i rekreacja* lub *ochrona środowiska*. Natomiast dla absolwentów studiów wyższych (licencjackich, inżynierskich, magisterskich) innych kierunków przewidziany jest egzamin pisemny (test) z geografii. W czasie dedykowanych spotkań w czasie I semestru, studenci dokonują wyboru specjalności, która jest realizowana od drugiego semestru. Do wyboru są specjalności nauczycielskie w wariantach: *geografia nauczycielska* lub *geografia z wiedzą o społeczeństwie* oraz specjalność nienauczycielska - *nauki o Ziemi i o środowisku*. Jednakże, na specjalność nauczycielską rekrutowani są jedynie absolwenci studiów pierwszego stopnia kierunku *geografia* specjalności nauczycielskiej. W przypadku rozbieżności w realizacji grup zajęć bloków B,C,D,E, określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. (z późniejszymi zmianami) w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, wynikających z różnic w planach i programach studiów kandydatów ubiegających się o przyjęcie na specjalność nauczycielską, decyzję o możliwości kwalifikacji na specjalność nauczycielską podejmuje Dyrektor Instytutu mając na względzie możliwość uzupełnienia różnic w trakcie kształcenia. Kandydaci, którzy ukończyli szkołę średnią poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i nie mają na świadectwie dojrzałości pozytywnego wyniku egzaminu maturalnego z języka polskiego lub ukończonych studiów pierwszego stopnia w języku polskim ani nie posiadają certyfikatu znajomości języka polskiego na wymaganym poziomie (B1), wydanym przez odpowiedni podmiot uprawniony do organizowania egzaminów certyfikатовych z języka polskiego jako obcego muszą przystąpić do egzaminu z podstaw języka polskiego. Egzamin taki przeprowadza [Centrum Nauczania Języka Polskiego Jako Obcego UKEN](#). Do dalszych etapów rekrutacji są dopuszczani kandydaci, które uzyskały pozytywny wynik tego egzaminu. Kandydat zobowiązany jest umówić się samodzielnie na egzamin i przedłożyć (załączyć w systemie rekrutacyjnym) zaświadczenie potwierdzające znajomość j. polskiego Komisji Rekrutacyjnej przed zamknięciem rekrutacji.

Procedura rekrutacyjna prowadzona w IBNZ. W skład komisji rekrutacyjnej, z funkcją przewodniczącego, sekretarza i członków wchodzi nauczyciele akademicy oraz pracownicy naukowo-techniczni, których po akceptacji Rady Instytutu powołuje Dyrektor IBNZ.

Rekrutacja na kierunek *geografia* odbywa się drogą elektroniczną za pośrednictwem elektronicznego systemu rekrutacyjnego ([IRK](#)). Po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, komisja rekrutacyjna ogłasza listę kandydatów zakwalifikowanych do przyjęcia na studia, opracowaną na podstawie list rankingowych wyników postępowania rekrutacyjnego. Wyniki postępowania rekrutacyjnego ogłasza się za pośrednictwem elektronicznego systemu rekrutacyjnego poprzez publikację e-informacji o wynikach na indywidualnych kontaktach kandydatów na studia. Decyzję o zakwalifikowaniu kandydata na studia podejmuje komisja rekrutacyjna. Następnie kandydaci dokonują wpisu na listę studentów oraz składają wymaganą dokumentację we właściwej komisji rekrutacyjnej w IBNZ. Kandydaci, którzy nie zostali przyjęci na studia, otrzymują decyzję o nieprzyjęciu na studia, podpisaną przez przewodniczącego komisji rekrutacyjnej. Szczegółowe terminy, m.in. dotyczące rejestracji elektronicznej, ogłaszania listy zakwalifikowanych do przyjęcia, składania dokumentów i wpisów na studia, dane kontaktowe do sekretarza Komisji Rekrutacyjnej są publikowane na stronie internetowej uczelni (zakładka „[Katalog kierunków](#)”), na stronie internetowej [Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi](#) (zakładka „Rekrutacja”) oraz na indywidualnych kontaktach kandydatów na studia.

Kandydaci, którzy dokonali wpisu na studia są włączani na listę studentów I roku. W kolejnych semestrach, *Centrum Obsługi Studenta*, przy współpracy Dyrekcji IBNZ oraz opiekunów roczników, monitoruje liczebność roczników oraz terminowe uzyskiwanie zaliczeń kolejnych semestrów. Na podstawie tych informacji, podejmowane są decyzje o ewentualnych korektach liczby grup.

W IBNZ działają komisje rekrutacyjne oraz zespół ds. promocji. Do ich zadań należy między innymi organizacja procesu rekrutacji (w tym przygotowanie materiałów informacyjnych dla kandydatów), promocja rekrutacji na kierunku *geografia*, a także analiza i ocena wyników rekrutacji w danym roku akademickim. W ramach prac zespołu została opracowana prezentacja multimedialna przedstawiająca studia geograficzne prowadzone w IBNZ. Jest ona dostępna dla kandydatów na stronie głównej rekrutacji jak i w samym IBNZ w zakładce „Rekrutacja” (dla pierwszego stopnia [Geografia 1 stopień](#) oraz dla drugiego stopnia [Geografia 2 stopień](#)).

**Podejmujemy działania mające na celu pozyskanie jak najlepszych kandydatów na studia poprzez coroczną organizację *Dni Otwartych UKEN*. W ramach promocji studiów geograficznych, organizowane jest stoisko oraz panel geograficzny, w które zaangażowani są nie tylko pracownicy, ale również studenci w tym członkowie *Studenckiego Koła Naukowego Geografów*. Umożliwia to bezpośredni kontakt potencjalnych kandydatów z osobami, które są już członkami społeczności studenckiej. Inną formą promowania *geografii* i wsparcia procesu rekrutacji są organizowane przez pracowników wykłady oraz cykliczne warsztaty o tematyce geograficznej np. w ramach *Uniwersyteckiego Fakultetu Geograficznego*. Są one skierowane głównie do uczniów szkół średnich, w tym maturzystów. Ponadto, pracownicy od 2017 roku organizują *Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Krajoznawczej o Republice Słowackiej* we współpracy z Konsulatem Generalnym Republiki Słowackiej w Krakowie oraz Instytutem Słowackim w Warszawie. **Promocja kierunku *geografia*** odbywa się corocznie podczas *Małopolskiej Nocy Naukowców*, w którą są zaangażowani studenci oraz pracownicy (**Załącznik 3a**). Pracownicy i studenci aktywnie włączają się także w obchody *Międzynarodowego Tygodnia Geomorfologii* oraz *Światowego Dnia Mokradeł*. Te działania popularyzatorskie mają także na celu zwiększenie widoczności studiów geograficznych w szerszej (poza uniwersyteckiej) perspektywie.**

**Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się, okresów kształcenia oraz kwalifikacji** uzyskanej w innej uczelni, w tym zagranicznej, określa Rozdział II.6 §15-18 Regulaminu Studiów pierwszego, drugiego stopnia i jednolitych magisterskich obowiązujący od 01.10.2023. Studentem UKEN może (w miarę wolnych miejsc) zostać student innej szkoły wyższej, pod warunkiem porównywalności efektów uczenia się w obu uczelniach oraz po zaliczeniu przynajmniej I semestru w uczelni macierzystej. Decyzję o przyjęciu i uznaniu zaliczonych w innej szkole wyższej kursów i praktyk podejmuje dyrektor IBNZ, określając semestr dokonania wpisu oraz terminy i zakres wyrównania różnic programowych. Wnioskodawca zobowiązany jest złożyć do COS UKEN stosowne dokumenty, przy czym wzór wniosku oraz wymagane dokumenty [zawarte są na stronie internetowej](#). **Potwierdzenie efektów uczenia się** zdobytych poza systemem szkolnictwa wyższego odbywa się poprzez zastosowanie zasad postępowania określonych w Uchwale Senatu nr [16/30/09.2019](#) z dnia 30 września 2019 r. w sprawie określenia organizacji procedury potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Dokument określa warunki, jakie musi spełnić wnioskodawca oraz procedurę postępowania w tej sprawie. Postępowanie rozpoczyna się złożeniem wniosku (wraz z dokumentami, którymi kandydat dysponuje, wskazującymi na potwierdzenie uzyskania efektów uczenia się, w tym zaświadczenie o statusie studenta wraz ze średnią ocen). Wniosek składany jest do dyrektora instytutu. Proces uznawania efektów uczenia się i decyzję w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się podejmuje Dyrektor Instytutu, Liczba osób, które zostały przyjęte na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się nie może przekroczyć 20% ogólnej liczby studentów na danym kierunku, poziomie i profilu kształcenia.

Bazując na tym samym Rozporządzeniu Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, odnoszącym się do Regulaminu Studiów, student może ponadto przenieść się na inny kierunek w tej uczelni, w miarę wolnych miejsc i przy porównywalności kryteriów przyjęć na studia oraz porównywalności efektów uczenia się. Student może przenieść się ze specjalności na danym kierunku studiów na inną specjalność na tym samym kierunku, w miarę wolnych miejsc. W uzasadnionych przypadkach, student może, w miarę wolnych miejsc, zmienić formę studiów ze stacjonarnych na niestacjonarne lub odwrotnie. W każdym z tych przypadków, o których mowa powyżej, dyrektor instytutu wydaje zgodę, określa semestr studiów, na który ma nastąpić wpis oraz termin wyrównania różnic programowych.

**Proces dyplomowania** odbywa się w oparciu o procedurę dyplomowania obowiązującą w UKEN, której zasady, warunki i tryb określa Zarządzenie R.Z.0211.34.2022 Rektora z dnia 30 maja 2022 roku *w sprawie przeprowadzenia egzaminów dyplomowych* ([Zarządzenie w sprawie przeprowadzania egzaminów dyplomowych](#)). Warunki przygotowania pracy dyplomowej oraz przeprowadzenia egzaminu dyplomowego szczegółowo określa Regulamin studiów (punkt VIII Egzamin dyplomowy).

Zgodnie z zapisami w tej procedurze, student uczęszcza na seminarium i przygotowuje pracę dyplomową pod kierunkiem opiekuna. Opiekunem pracy jest nauczyciel akademicki spełniający kryteria określone w [Regulaminie studiów](#). W ramach przygotowania pracy dyplomowej, student jest zobowiązany do uczęszczania na seminaria prowadzone przez nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Dyrektor instytutu, po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Instytutu, może powierzyć prowadzenie seminariów dyplomowych oraz pełnienie obowiązków promotora pracy dyplomowej nauczycielowi akademickiemu ze stopniem doktora. W IBNZ student ma prawo do wyboru promotora pracy oraz tematu pracy, zgodnie z własnymi zainteresowaniami.

Ostateczny termin złożenia pracy dyplomowej przez studenta mija 30 września. Egzamin dyplomowy powinien odbyć się w okresie nie dłuższym niż jeden miesiąc od daty złożenia pracy dyplomowej, ale nie później niż do 31 października.

Proces dyplomowania realizowany jest za pośrednictwem wewnętrznej aplikacji "Dyplomowanie" (dostęp po zalogowaniu się do Intranetu). Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest zaliczenie wszystkich kursów i praktyk wraz z odpowiadającą im liczbą punktów ECTS obowiązujących w programie studiów oraz terminowe umieszczenie w aplikacji pracy dyplomowej w przypadku, gdy tak zakłada program studiów. Student przystępujący do egzaminu dyplomowego w przypadku, gdy program studiów przewiduje złożenie pracy dyplomowej w terminie 14 dni przed datą przystąpienia do egzaminu dyplomowego, ma obowiązek złożyć w *Centrum Obsługi Studenta* komplet dokumentów, obejmujący:

- jeden egzemplarz pracy dyplomowej w formie papierowej,
- oświadczenie dotyczące praw autorskich,
- oświadczenie o udostępnianiu pracy w *Archiwum Uczelni*,
- 1 płytę CD lub DVD z zapisaną na niej pracą dyplomową w formacie pdf,
- oświadczenie o zgodności wersji papierowej pracy z jej wersją elektroniczną,
- zgodę na poddanie pracy procedurze antyplagiatowej,
- wypełnioną online i zaakceptowaną elektronicznie deklarację udziału w badaniach losów absolwentów uczelni.

Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i odbywa się przed komisją dyplomową. W skład komisji dyplomowej wchodzi przewodniczący oraz dwóch członków. Funkcję przewodniczącego komisji dyplomowej pełni dyrektor instytutu. Pozostałymi członkami komisji są promotor i recenzent pracy; przynajmniej jeden z członków komisji musi posiadać stopień naukowy doktora habilitowanego. Komisja egzaminacyjna ustala ostateczną ocenę pracy dyplomowej oraz ocenę z egzaminu dyplomowego stosując pięciostopniową skalę ocen określoną w § 25 ust. 1. [Regulaminu studiów](#).

**Od ostatniej oceny dokonanej przez Polską Komisję Akredytacyjną, która miała miejsce w 2019 roku, egzamin dyplomowy na kierunku *geografia* I i II stopnia uległ zmianie.** Zgodnie z zaleceniami PKA regulacje w tym zakresie zostały zmienione i ustandaryzowane. Obecnie, studenci w trakcie egzaminu dyplomowego otrzymują taką samą liczbę zagadnień do omówienia (4 zagadnienia), co zapewnia równe traktowanie studentów w trakcie egzaminowania. Zagadnienia zostały przygotowane przez prowadzących zajęcia w porozumieniu z *Zespołem ds. Dyplomowania*. Na studiach pierwszego stopnia dwa zagadnienia dotyczą treści realizowanych na kursach realizowanych w planie głównym. Natomiast na studiach drugiego stopnia, dwa zagadnienia wynikają z treści realizowanych na kursach z planu ogólnego (1. pytanie) oraz z treści realizowanych na specjalności (2. pytanie). Spis tych zagadnień, jednolity dla wszystkich dyplomantów, jest dostępny dla nich z wyprzedzeniem. W trakcie egzaminu, dyplomant losuje pytania. Pozostałe dwa zagadnienia/pytania, które zadaje promotor i recenzent, są związane bezpośrednio z treścią pracy dyplomowej (**Załącznik 3c**). Tak przeprowadzony egzamin dyplomowy pozwala na weryfikację efektów uczenia się uzyskanych w toku studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *geografia*. Ponadto, zmodyfikowano arkusz recenzji; poszczególnym ocenianym kryteriom przypisano wagi, tak, aby ostateczna punktacja właściwie odzwierciedlała zarówno znaczenie poszczególnych elementów dla jakości pracy, jak i nakład pracy (np. analiza, wnioski *versus* opracowanie edytorskie). Dodatkowo, uwzględniając uwagi PKA, wprowadzono wymóg pisemnego uzasadnienia ostatecznej oceny pracy ze wskazaniem mocnych i słabych stron (**Załącznik 3d**).

Każde z czterech zagadnień/pytań jest oceniane osobno. Ocena z egzaminu dyplomowego stanowi średnią ocen z tych czterech zagadnień/pytań. W ten sposób, ocena jest lepiej uzasadniona i zobiektywizowana. Nadto, studenci podczas egzaminu dyplomowego mają możliwość przedstawienia swojej pracy dyplomowej w formie krótkiej prezentacji; prezentacja nie podlega ocenie.

Warunkiem otrzymania dyplomu ukończenia studiów jest złożenie egzaminu dyplomowego z wynikiem co najmniej dostatecznym.

Dane dotyczące rejestracji pracy i egzaminu dyplomowego znajdują się na stronie [Centrum Obsługi Studenta](#). Na ocenę końcową zamieszczoną w dyplomie jako wynik ukończenia studiów składa się:

- 50% średniej arytmetycznej ocen z egzaminów oraz wskazanych w programie studiów kursów niekończących się egzaminem, wskazanych praktyk zawodowych z uwzględnieniem ocen niedostatecznych,
- 25% oceny pracy dyplomowej,
- 25% oceny egzaminu dyplomowego.

W dyplomie wpisuje się jako wynik ukończenia studiów średnią ocen uzyskaną w sposób opisany powyżej, po jej zaokrągleniu według zasady: do 3,25 – dostateczny (3,0) od 3,26 do 3,75 – plus dostateczny (3,5) od 3,76 do 4,25 – dobry (4) od 4,26 do 4,50 – plus dobry (4,5) od 4,51 – bardzo dobry (5).

Na uzasadniony wniosek komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy, złożony w terminie 3 dni roboczych od dnia egzaminu dyplomowego, dyrektor instytutu może wnioskować do rektora o podniesienie oceny końcowej o 0,5 stopnia na dyplomie pod warunkiem, że student w ostatnim roku studiów lub w siódmym (ostatnim) semestrze w przypadku studiów 3,5-letnich lub trzecim dla 1,5-letnich uzyskał średnią ocen co najmniej 4,51.

Proces dyplomowania oraz protokoły egzaminów dyplomowych są przygotowywane zgodnie z istniejącymi wzorami dokumentów dostępnymi na stronie [Centrum Obsługi Studenta](#). Wszystkie prace studentów są archiwizowane zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr R.Z.0211.53.2021 w sprawie *zasad archiwizowania prac dyplomowych w Archiwum Uczelni* ([Archiwizacja Prac Dyplomowych](#))

Na I i II stopniu studiów kierunku *geografia* prowadzone są okresowe analizy porównawcze obejmujące dane o liczbie kandydatów rejestrujących się w systemach rekrutacji, osób przyjętych na studia oraz ich wyników zaliczeniowych po każdym semestrze nauki, a także absolwentów kończących studia. Na te potrzeby są wykorzystywane dane pozyskiwane z systemu rekrutacyjnego, *Centrum Obsługi Studenta* oraz *Biura Rekrutacji*. Na potrzeby ewaluacji jakości kształcenia, zestawiono wybrane dane w tabelach 3a i 3b. Skala sukcesu edukacyjnego, mierzona udziałem studentów kończących studia poprzez uzyskanie dyplomu dawała w ciągu ostatnich trzech lat na studiach I stopnia wynik 45-85%, natomiast na II stopniu 85-100%. Wśród przyczyn nieukończenia studiów w terminie, co szczególnie widoczne jest w przypadku studentów pierwszego rocznika (zarówno dla pierwszego jak i drugiego stopnia), należą przede wszystkim: niepodjęcie studiów lub ich zaniechanie na etapie przygotowania do pierwszej sesji egzaminacyjnej, rezygnacja ze studiów z powodu kształcenia na drugim kierunku, powtórna rekrutacja na inny kierunek po poprawieniu wyniku matury (szczególnie w odniesieniu do studiów pierwszego stopnia), względy zdrowotne, zmiana trybu studiów, urlopy dziekańskie, zaangażowanie w pracę zawodową. Niski odsetek absolwentów w tym okresie wynikał także z problemów związanych z pandemią COVID-19, ze względu na utrudniony dostęp zarówno do kształcenia, jak i prowadzenia badań (przede wszystkim realizacji prac magisterskich i licencjackich) oraz nagła zmiana warunków materialnych rodziny. Zauważalnym powodem nieukończenia studiów były także problemy z przyswojeniem wiedzy,

opanowaniem umiejętności oraz pozyskaniem kompetencji społecznych zakładanych w procesie kształcenia na kierunku *geografia*.

Tabela 3a. Rekrutacja na kierunek geografia, studia pierwszego stopnia (licencjackie)

	Rok ukończenia studiów		
	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Liczba kandydatów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku akademickim	62	40	22
Liczba absolwentów w danym roku akademickim	28	34	14
Odsetek studentów kończących studia uzyskaniem dyplomu licencjata względem rozpoczynających studia	45%	85%	63%

Tabela 3b. Rekrutacja na kierunek geografia, studia drugiego stopnia (magisterskie)

	Rok ukończenia studiów		
	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Liczba kandydatów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku akademickim	14	31	18
Liczba absolwentów w danym roku akademickim	12	29	18
Odsetek studentów kończących studia uzyskaniem dyplomu licencjata względem rozpoczynających studia	85%	93%	100%

**Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się** obowiązujące na wszystkich kierunkach prowadzonych w Uniwersytecie określone były w [Regulaminie studiów](#). Zgodnie z wewnętrznym systemem zapewniania jakości kształcenia w UKEN (Zarządzenie Rektora Nr R/Z.0201-100/2020 wraz z załącznikiem 1) (**Załącznik 3e**), proces monitorowania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku *geografia* jest koordynowany przez *kierunkową Radę Jakości Kształcenia*. Analizuje ona zgodność efektów przedmiotowych z efektami kierunkowymi oraz możliwość osiągnięcia tak sformułowanych efektów przy zakładanym nakładzie pracy (wyrażonym liczbą punktów ECTS).

Efekty uczenia się osiągnięte przez studenta w toku studiów poddawane są regularnej weryfikacji, a sposoby sprawdzania ich osiągnięcia są dostosowane do rodzaju efektów uczenia się. W kartach kursów określono formę zaliczenia i sposoby weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się. Forma zaliczenia kursów rozumiana jest jako: **zaliczenie, zaliczenie z oceną i/lub egzamin** i jest wskazana dla każdego przedmiotu zarówno w karcie kursu, jak i w planie studiów.

Przypisanie danej formie zaliczenia kursu konkretnych narzędzi pozwalających sprawdzić osiągnięcie przez studenta określonego efektu uczenia się wynika z możliwości i sposobu weryfikacji danego efektu. Poszczególne efekty realizowane w ramach danego kursu powinny być sprawdzane za pomocą co najmniej dwóch narzędzi. Przyjęto następujące formy/narzędzia sprawdzania efektów uczenia się:

- egzamin ustny,
- egzamin pisemny,
- zindywidualizowane i zespołowe prace np. esej, projekt, referat,
- zajęcia terenowe,
- gry dydaktyczne,
- ćwiczenia w szkole,
- e-learning,
- praca laboratoryjna,
- udział w dyskusji.

Przygotowując program i plan studiów uwzględniono możliwości osiągnięcia efektów uczenia się na co najmniej przeciętnym poziomie w czasie przeznaczonym na realizację danego kursu. Dołożono starań, aby obciążenie studenta zostało oszacowane w sposób realny, a przewidziana dla danego kursu liczba punktów ECTS była adekwatna do tego obciążenia. Z powyższych powodów w przypadku wykładów, przeważają efekty związane z wiedzą, a w przypadku ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, seminariów, ćwiczeń projektowych, praktycznych, laboratoryjnych czy terenowych, znaczący udział mają efekty uczenia się związane z kształtowaniem umiejętności i kompetencji społecznych. Narzędzia weryfikacji efektów uczenia się zostały przedstawione w kartach kursu.

W załączniku do Zarządzenia Nr RD.Z.0211.3.2021 Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 13 kwietnia 2021 roku znajduje się wzór karty kursu. Dla każdego kursu przygotowane są *karty kursów*, które zawierają szczegółowe informacje dotyczące przebiegu kursu i oczekiwanych efektów uczenia się (**Załącznik 3f**). Zgodnie z § 21 ust. 4 *Regulaminu studiów*, karty kursów powinny być przedstawione studentom najpóźniej na pierwszych zajęciach i powinny być zamieszczone na stronach internetowych instytutu nie później niż w pierwszym tygodniu po rozpoczęciu danego semestru. Karta kursu zawiera cele kursu, efekty uczenia się, opis metod prowadzenia zajęć, organizację zajęć, formy sprawdzania efektów uczenia się, kryteria oceny, treści merytoryczne (wykaz tematów), wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej i bilans godzinowy. W każdym przypadku koordynator określa liczbę godzin pracy własnej studenta, w nawiązaniu do składowych, jakimi są: lektura w ramach przygotowania do zajęć, przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu, przygotowanie projektu lub prezentacji na wybranych zagadnieniach (praca w grupie), przygotowanie do egzaminu, określając całkowity bilans pracy studenta. Procedurę reguluje Zarządzenie nr RD.Z.0211.3.2021 Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 13 kwietnia 2021 roku w *sprawie zaleceń dotyczących konstruowania i zatwierdzania programów studiów rozpoczynających się w roku akademickim*

2021/2022 (**Załącznik 3g**). Obciążenie studentów pracą planuje się tak, aby liczba punktów ECTS przypisanych danemu kursowi lub praktyce była liczbą całkowitą. Jeden punkt ECTS odpowiada efektom uczenia się, których uzyskanie wymaga od studenta 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz jego indywidualną pracę, tzn. 1 ECTS stanowi miarę średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów uczenia się. Karty kursu są spójne treściowo i merytorycznie, tak, aby student mógł rozplanować swój czas pracy zgodnie z kryteriami oceny. Bilans godzin, podobnie jak karta kursu, opracowywany jest przez zespół prowadzący zajęcia pod kierunkiem koordynatora. Uzyskanie zaliczenia z przedmiotu (osiągnięcie wymaganych efektów uczenia się) jest równoznaczne z otrzymaniem określonej w planie studiów liczby punktów ECTS dla danego przedmiotu.

**Ocena i weryfikacja efektów uczenia się odbywa się dwutorowo.** Z jednej strony członkowie kierunkowej *Rady Jakości Kształcenia* oceniają plany i programy studiów oraz poszczególne moduły specjalnościowe, a z drugiej strony, kierownicy katedr prowadzą hospitację zajęć (**Załącznik 3h**). Z drugiej strony dokonuje się oceny metod sprawdzania efektów, a tym samym jakości prowadzonych zajęć za pomocą ankiet ewaluacyjnych (Zarządzenie nr RD.Z.0211.1.2021 Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 17 lutego 2021 roku w sprawie wprowadzenia zasad ankietowania zajęć dydaktycznych oraz wzoru ankiet oceny zajęć dydaktycznych przez studentów Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie - **Załącznik 3i-j**).

Jednym z czynników wpływających na ocenę i realizowanie programu kształcenia jest zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. W procesie tym uczestniczą:

- studenci w ramach działania *Instytutowej Rady Samorządu Studentów* opiniujący plany i programy studiów, które są następnie przedstawiane Radzie Instytutu i Senatowi uczelni do zatwierdzenia,
- pracownicy naukowcy prowadzący zajęcia, koordynatorzy danego kursu, którzy są bezpośrednio zaangażowani w proces kształcenia,
- pracownicy administracji uczelni – specjaliści z *Działu Dydaktyki i Praktyk*, którzy są głosem doradczym w procesie opracowywania planów i programów studiów oraz *Działu Promocji i Biura Karier i Współpracy z Absolwentami*, które zajmują się m.in. monitorowaniem losów zawodowych absolwentów,
- interesariusze zewnętrzni - por. Kryterium 6.

**Sprawdzanie i ocena efektów uczenia się jest wielokierunkowa i zachodzi w sposób ciągły, co pozwala zachować bezstronność, rzetelność i przejrzystość.** Odbywa się ona podczas realizacji prac terminowych zarówno indywidualnych jak i zespołowych np. prezentacje, postery, projekty, eseje. Ponadto inną formą sprawdzenia nabycia odpowiednich efektów uczenia się przez studentów geografii na różnych etapach realizowanego programu zajęć są kolokwia i testy sprawdzające. Dotyczą one zarówno zagadnień teoretycznych, wymagających od studenta omówienia danego problemu, scharakteryzowania zjawiska czy wyjaśnienia sposobu rozwiązania zadania problemowego, jak również zadań praktycznych. Efekty osiągnięte przez studentów sprawdzane są też poprzez pisemne sprawozdania, konspekty prowadzonych lekcji lub protokoły z hospitacji (np. praktyki na spec. nauczycielskich). Te formy sprawdzania osiągniętych efektów uczenia się pozwalają na wyćwiczenie umiejętności obserwacji i wysuwania wniosków z zaobserwowanych zjawisk. Weryfikują też poprawność interpretacji wyników prowadzonych obserwacji (także terenowych) i badań oraz wiedzę w zakresie przedmiotowego zagadnienia. Efekty sprawdzane są w trakcie zajęć poprzez aktywny udział studentów w dyskusjach i rozmowach mających na celu syntetyczne omówienie tematu lub też rozwiązywania zagadnień problemowych. W ten sposób, oprócz sprawdzania



efektów związanych z nabywaniem wiedzy i umiejętności, kształtowane są umiejętności wypowiedzi na tematy naukowe oraz weryfikowane efekty związane z kompetencjami społecznymi np. praca w zespole, umiejętność argumentowania, erystyka, szacunek wobec adwersarza oraz krytyczne podchodzenie do przedstawianych treści. Ostatecznie efekty uczenia się są sprawdzane podczas końcowych zaliczeń lub egzaminów przedmiotowych. Większość kluczowych dla kierunku przedmiotów przewidzianych programem studiów kończy się egzaminem lub zaliczeniem na ocenę. Egzaminy mają charakter prac pisemnych, polegających na rozwiązaniu zadań problemowych lub testowych (pytania otwarte, zamknięte zadania jednokrotnego lub wielokrotnego wyboru) a także dualny. Pomimo pewnych mankamentów, egzaminy testowe w opinii studentów pozwalają na transparentny sposób weryfikacji osiągniętych efektów. Przeprowadzane są również egzaminy ustne, polegające na omówieniu losowo wybranych zagadnień. Za każdym razem na etapie ewaluacji efektów uczenia się, studenci otrzymują informację zwrotną dotyczącą stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. W zależności od narzędzia sprawdzania efektów uczenia się, ocena może mieć charakter oceny opisowej, stopniowej lub procentowej, co pozwala na zachowanie wiarygodności i porównywalności ocen. Dla przykładu w ramach kursu *geografia przemysłu i komunikacji* (studia II stopnia) zarówno na wykładach, jak i na ćwiczeniach stosowane są metody aktywizujące studentów tj. pogadanka, dyskusja na wybrane zagadnienia. Efekty uczenia się sprawdzane są również poprzez prace pisemne, wykonywane zarówno zespołowo jak i indywidualnie. Kończącym narzędziem sprawdzającym osiągnięte efekty uczenia się jest egzamin pisemny testowy. Student zdobywa wiedzę w zakresie m.in. znajomości pojęć i terminologii, struktury i rozmieszczenia przemysłu i usług na świecie (K\_WG05), teorii lokalizacji przemysłu i usług (K\_WG02). Ponadto student nabywa umiejętności związane z m.in.: posługiwaniem się specjalistyczną terminologią (K\_UW02), czy opracowaniem wybranego problemu dotyczącego funkcjonowania przemysłu lub usług w układach przestrzennych różnej skali (K\_UK02). Innym przykładem jest kurs *geografia regionalna Polski (fizyczna)* (studia I stopnia), na którym oprócz egzaminu (test pisemny) metodami sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są: projekt indywidualny, projekt grupowy, dyskusja, rozwiązywanie aktywizujących zadań problemowych przy pomocy np. burzy mózgów, mind mapping. Zastosowanie powyższych metod umożliwi sprawdzenie wiedzy w zakresie np. rozumienia wpływu podstawowych procesów geologicznych, geomorfologicznych, klimatycznych i glebowych na powstanie zróżnicowanego środowiska geograficznego Polski (K\_WG03, K\_WG04), opisanie kryteriów klasyfikacji i rozmieszczenie regionów fizyczno-geograficznych Polski (K\_WG01, K\_WG05). Powyższe metody pozwalają ocenić umiejętności nabyte przez studenta takie jak np.: analiza treści map tematycznych dotyczących różnych elementów środowiska fizyczno-geograficznego Polski (K\_UW02, K\_UW03), charakterystyka fizyczno-geograficzna poszczególnych regionów Polski (K\_UW01, K\_UW09).

W przypadku oceny negatywnej, zachęca się studentów do wglądu do arkusza egzaminacyjnego lub zaliczeniowego i indywidualnych konsultacji z prowadzącym przedmiot, celem omówienia ewentualnych trudności i rozwiązania zaistniałych problemów z osiągnięciem zakładanych w karcie kursu efektów uczenia się.

Znaczną część zajęć dydaktycznych stanowią zajęcia laboratoryjne, ćwiczenia terenowe (przedmiotowe i regionalne) i praktyki zawodowe, co pozwala na utrwalenie i weryfikację zdobytej wiedzy teoretycznej w praktyce. Praktyki zawodowe (realizowane na specjalnościach nauczycielskich) są rozliczane na podstawie złożonej przez studenta dokumentacji (tj. opinii nauczyciela szkolnego o realizacji praktyki, konspektów wszystkich przeprowadzonych lekcji, harmonogramu przeprowadzonych lekcji, arkusza obserwacji lekcji hospitowanych oraz wykazu/dokumentacji tzw. innej działalności studenta np. sprawozdania z wycieczki szkolnej). Efekty uczenia się osiągnięte w czasie praktyk zawodowych sprawdzane są przez kierunkowego opiekuna praktyk, którym zawsze

jest specjalista - dydaktyk geografii. Opiekun zwyczajowo hospituje lekcje prowadzone przez studentów w trakcie realizacji praktyki zawodowej. Opiekun dokonuje oceny praktyki i podejmuje decyzję o jej zaliczeniu biorąc pod uwagę: kompletność i jakość złożonej dokumentacji, opinię nauczyciela szkolnego i własne obserwacje dokonane w trakcie hospitacji lekcji prowadzonej przez studenta. W trakcie praktyk zawodowych studenci nabywają nie tylko efekty uczenia związane umiejętnościami, jak np. zastosowanie różnorodnych środków dydaktycznych wspierających proces edukacji geografii i przyrody lub wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnej w procesie kształcenia, ale także kompetencje społeczne, jak np. komunikacja i współpraca w grupie, zachęcanie uczniów do dalszego uczenia się. Szczegóły przedstawiono w Kryterium 2.

Program studiów zapewnia opanowanie przynajmniej jednego języka obcego na poziomie B2, w przypadku studiów pierwszego stopnia lub B2+ na poziomie studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, w tym poznanie języka specjalistycznego. Uzyskiwanie efektów uczenia się języka obcego (poziom B2) weryfikuje w trakcie trwania zajęć lektor z *Centrum Języków Obcych*. Weryfikacja efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego dla studiów pierwszego stopnia następuje poprzez bieżącą ocenę postępów studenta na zajęciach z lektoratu, różnorodne prace etapowe i semestralne zaliczenia oraz ostatecznie, egzamin końcowy na poziomie B2. Natomiast w przypadku studiów drugiego stopnia, znajomość specjalistycznego języka obcego (j. angielski) w zakresie *geografii* jest sprawdzana także w trakcie zajęć z kursu *Język obcy dla celów akademickich*. Poprzez wykonywanie w trakcie zajęć prac cząstkowych indywidualnych, tj. wystąpienia ustnego na wybrane zagadnienie, a na końcu ćwiczeń - rozwiązania testu zaliczeniowego, sprawdzana jest zarówno znajomość stylu języka właściwego dla nauki i umiejętności posługiwania się językiem obcym (angielskim), jak i komunikowania wyników badań z zastosowaniem terminologii właściwej dla języka naukowego w ramach *geografii*.

Na etapie studiów geograficznych pierwszego stopnia wykorzystuje się materiały, a także okazjonalnie literaturę przedmiotu w języku angielskim. Ze względu na znaczny stopień specjalizacji i dostępność literatury przedstawiającej najnowsze osiągnięcia naukowe, na studiach drugiego stopnia na kierunku *geografia* coraz częściej materiały i zalecana literatura przedmiotu jest dostępna w języku angielskim. Pomimo niewątpliwych wyzwań językowych, wykorzystanie tych materiałów podyktowane jest rosnącą liczbą aktualnych publikacji naukowych dostępnych tylko w języku angielskim i ma na celu wsparcie rozwijania umiejętności posługiwania się specjalistycznym językiem obcym pod kierunkiem prowadzącego. Dodatkowo, karty kursu mogą zawierać słowniczek z podstawowymi pojęciami w języku angielskim wspomagając prowadzenie kwerendy materiałów źródłowych. Zachęca się, aby umiejętności językowe były wzmacniane i weryfikowane w trakcie prowadzonych kursów tematycznych (wsparcie prowadzącego w wykorzystaniu materiałów/literatury w celu przygotowania się studenta do zajęć, przygotowanie prezentacji/referatu w oparciu o literaturę obcojęzyczną, opanowania treści koniecznej do uzyskania zaliczenia). Ponadto studenci w ramach indywidualnych konsultacji mogą otrzymać wsparcie w zakresie poprawności stosowanej terminologii języka obcego.

**Weryfikacja posiadanych umiejętności dotyczy także pozyskiwania przez studentów kompetencji cyfrowych.** W trakcie całego cyklu studiów pierwszego i drugiego stopnia, studenci nabywają wiedzę i umiejętności w aspekcie pozyskiwania danych z zasobów cyfrowych oraz analizy z wykorzystaniem technik komputerowych, a także sprzętu pomiarowego: np. teledetekcyjnego i fotogrametrycznego (np. wykorzystanie statków bezzałogowych) oraz geodezyjnego. Weryfikacja osiągniętych przez nich efektów uczenia się kładzie szczególny nacisk na ich kompetencje związane z analizą danych przestrzennych oraz cyfrowej wizualizacji kartograficznej uzyskiwanych wyników. Narzędziami w tym zakresie są przede wszystkim projekty/prace indywidualne opracowywane przez studentów w oparciu o oprogramowanie GIS, pakiety biurowe, programy grafiki komputerowej (rastrowa i

wektorowa), narzędzia bazodanowe. Projekty te realizowane są nie tylko w ramach przedmiotów związanych ściśle z *geoinformacją* (stanowiących odrębną specjalność na pierwszym stopniu studiów), ale także na ćwiczeniach realizowanych w ramach kursów planu głównego studiów pierwszego i drugiego stopnia. Innym narzędziem sprawdzającym umiejętności związane z technologiami cyfrowymi są opracowania pisemne (np. sprawozdania) dotyczące m.in. analizy baz danych oraz cyfrowe prezentacje informacji geograficznych. Ponadto technologie informacyjno-komunikacyjne wykorzystywane są w nauczaniu *geografii* i *przyrody* realizowanych na specjalności nauczycielskiej. Formą sprawdzania osiągniętych efektów uczenia się jest opracowywanie przez studentów m. in. konspektów lekcji zdalnej, których treść realizowana jest w ramach ćwiczeń laboratoryjnych. Za ich pomocą weryfikowane są umiejętności związane zarówno z posługiwaniem się narzędziami informatycznymi i aplikacjami jak również z wykorzystaniem odpowiednich środków i metod nauczania.

Specyficzną formą sprawdzenia osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku *geografia* jest działalność o charakterze naukowo-badawczym, w którą włączają się aktywni studenci. Dotyczy to głównie członków koła naukowego, którzy poprzez realizację projektów wykazują się wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami społecznymi w zakresie dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku oraz dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Łączy się to także z uczestnictwem studentów w seminariach, konferencjach naukowych, warsztatach specjalistycznych oraz we współautorskich publikacjach artykułów pracowników naukowych (**Załącznik 3k**). Warte wyróżnienia w tym zakresie są coroczne konferencje dotyczące rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych w obszarze geograficznych systemów informacji (*GIS DAY*), w których studenci *geografii* aktywnie i systematycznie uczestniczą.

Zajęcia dydaktyczne jak i weryfikacja efektów uczenia się poprzez zaliczenia i egzaminy mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (w formie zdalnej) zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie zapisami - [Regulaminu studiów](#).

Sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się dla odpowiednich kategorii: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla specjalności nauczycielskich jest zgodny z wytycznymi zawartymi w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego a dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. DZ.U.2019 poz.1450 z późn. zm.).

Efekty uczenia się są sprawdzane zgodnie z zachowaniem gwarancji identyfikacji studenta i bezpieczeństwa jego danych (w tym przepisy o *RODO*), w procesie sprawdzania wykorzystywane są wyłącznie platformy i oprogramowanie (*MS Teams* oraz *Moodle*) wskazane w Zarządzeniu Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju 2024\_25 RKR2024Z0261 określającym organizację procesu dydaktycznego (**Załącznik 3l**).

W procesie **ewaluacji efektów uczenia się, procedury zakładają zachowanie zasad przejrzystości** (otwartość, wiarygodność, obiektywizacja i zestandaryzowanie zagadnień podlegających procedurze oceniania), **co sprzyja zapobieganiu ewentualnym sytuacjom konfliktowym, zachowaniem nieetycznym lub niezgodnym z prawem.** W przypadku wątpliwości dotyczących weryfikacji i oceny efektów uczenia się, student *geografii* ma prawo do odwołania się od uzyskanej oceny do dyrektora IBNZ. Szczegółowe postępowanie jest zapisane w *Regulaminie studiów* § 21 (Zaliczenia kursów) i § 26 (Egzaminy).

**Weryfikacja efektów uczenia się jest dostosowana do edukacji inkluzywnej, co przejawia się w dostosowaniu ewaluacji do indywidualnych potrzeb studenta.** Szczególnie dotyczy to osób z

niepełnosprawnością lub tych, których stan zdrowia w trakcie procesu kształcenia uległ pogorszeniu. W porozumieniu z pracownikami Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami, osoba prowadząca kurs uzyskuje informacje o formie i sposobach nauczania i weryfikacji efektów uczenia się. Poza tym, w tych przypadkach student ma prawo wnioskować do dyrektora IBNZ o zmianę terminów składania egzaminów i uzyskiwania zaliczeń poza okresem trwania sesji. Szczegółowe informacje znajdują się w *Regulaminie studiów* – punkt II.4 (*Zapewnienie dostępności kształcenia studentom ze szczególnymi potrzebami wynikającymi ze stanu zdrowia, w tym studentom z niepełnosprawnościami*). Studenci z niepełnosprawnością są uprawnieni i w razie potrzeby korzystają ze specjalnych, indywidualnie ustalanych warunków weryfikacji osiągniętych efektów (np. wydłużony czas trwania egzaminu, arkusz egzaminacyjny dostosowany graficznie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami narządu wzroku, zmiana formy egzaminu). W przypadku zajęć terenowych studenci mają możliwość zgłoszenia ewentualnych chronicznych lub incydentalnych problemów zdrowotnych koordynatorowi kursu i ustalenia zastępczych sposobów osiągnięcia zakładanych efektów.

**W odniesieniu do ostatniej akredytacji,** w ramach prac związanych z modyfikacją planów studiów na kierunku *geografia* pierwszego i drugiego stopnia, w porozumieniu z *Działem Dydaktyki i Praktyk,* forma zaliczenia kursów została dopasowana do rangi przedmiotu oraz liczby punktów ECTS jaką posiada dany przedmiot. Z kluczowych dla tego kierunku kursów wprowadzono zaliczenie z oceną lub egzamin. Przedmioty posiadające 1-2 punkty ECTS przeważnie kończą się zaliczeniem.

### **Rodzaje, tematyka i metodyka prac etapowych i egzaminacyjnych oraz projektów**

Rodzaj, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów itp. oraz stawiane wymagania są dostosowane do poziomu i profilu, efektów uczenia się przyporządkowanych do dyscypliny *nauki o Ziemi i środowisku* oraz do dyscypliny *geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna*. § 19 ust. 5 *Regulaminu studiów* przewiduje, iż student ma prawo wglądu do swoich pisemnych prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych, a także recenzji prac dyplomowych. Prace etapowe, egzaminacyjne, realizowane projekty oraz inne materiały (zarówno w formie analogowej jak i elektronicznej) powstałe w toku studiów zarówno pierwszego stopnia jak i drugiego, stanowią podstawę do ewaluacji założonych efektów uczenia się przez studentów, a także mają na celu dokumentację skuteczności całości procesów edukacji. Realizowane najczęściej przez studentów w trakcie studiów prace etapowe - to prace pisemne zaliczeniowe, referaty, prezentacje multimedialne, ustne odpowiedzi studentów, projekty indywidualne i grupowe oraz inne formy, które są ściśle związane z tematyką realizowanego przedmiotu, ale również działalnością naukową prowadzących zajęcia. **Tematyka i metodyka prac etapowych oraz egzaminacyjnych dotyczy zagadnień odnoszących się do geografii fizycznej jak i geografii społeczno-ekonomicznej.** Dla przykładu w ramach realizowanego kursu *geologia* (studia pierwszego stopnia), na ćwiczeniach prace etapowe są związane z wykonywaniem praktycznych ćwiczeń dotyczących rozpoznawania podstawowych minerałów i skał, makro- i mikroskamieniałości, analizy map geologicznych, rysowania, analizy i interpretacji przekrojów geologicznych. Kurs kończy się egzaminem pisemnym testowym obejmującym zarówno treści wykładów jak i ćwiczeń. Inny przykład stanowi kurs *geografia regionalna świata*, w trakcie którego studenci w ramach ćwiczeń wykonują projekty indywidualne związane z tematyką np. regionalnego zróżnicowania procesów demograficznych na świecie, rozwoju gospodarczego, rozwoju wybranych usług czy produkcji rolniczej na świecie. Kurs również kończy się egzaminem pisemnym testowym z zagadnień realizowanych na wykładach.

**Rodzaje, tematyka i metodyka prac dyplomowych, ze szczególnym uwzględnieniem nabywania i weryfikacji osiągnięcia przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej**

Problematyka prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich) pozostaje w ścisłym związku z kierunkiem studiów, dyscyplinami i jest związana z działalnością naukowo-badawczą pracowników, a także wynika z bezpośrednich zainteresowań studenta. Prace realizowane przez studentów *geografii* dotyczą nie tylko *geografii fizycznej, społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej* czy *dydaktyki geografii*, ale również poruszają zagadnienia z obszaru *turystyki, ekologii, ochrony środowiska, socjologii i ekonomii* (**Załącznik 3f**). Metodycznie prace są bardzo zróżnicowane. Dotyczą one zarówno zagadnień interdyscyplinarnych, gdzie dominuje ujęcie holistyczne z metodami badawczymi analityczno-opisowymi, jak i szczegółowych prac o charakterze empiryczno-doświadczalnym (metoda analityczno-redukcyjna). Proces nabywania i weryfikacji kompetencji związanych z pisanem pracy licencjackiej lub magisterskiej odbywa się przy wsparciu prowadzących seminaria, jak i opiekunów prac. Zróżnicowanie tematyki możliwe jest dzięki praktykowanej swobodzie wyboru opiekuna pracy, którego zainteresowania badawcze nawiązują do wybranej przez studenta tematyki. Aby uzyskać zaliczenie kursu w każdym semestrze trwania seminarium, student jest zobowiązany do zakończenia kolejnych etapów pracy uzgodnionych z opiekunem i prowadzącym kurs. Ponadto student ma zapewniony kontakt indywidualny z osobami prowadzącymi prace dyplomowe w ramach konsultacji, na których omawiane są kolejne etapy przygotowania pracy. Dzięki temu opiekun i prowadzący seminarium monitorują proces nabywania przez studenta kompetencji związanych z prowadzeniem badań o charakterze naukowym.

W ramach doskonalenia i monitoringu procesu dyplomowania okresowo przeprowadza się analizę prac dyplomowych - nabywania przez studentów kompetencji i weryfikacji kompetencji związanych z prowadzeniem badań naukowych w trakcie realizacji prac dyplomowych. Wykonuje się ją na podstawie zestawień ocen prac dyplomowych (w poszczególnych kryteriach) zamieszczonych w formularzach recenzji. Wyniki przedstawia tabela nr 3c).

Oceniając łącznie wyniki analizy ocen tych prac należy uznać, iż wskazują one na satysfakcjonujące opanowanie zarówno wiedzy jak i umiejętności przez dyplomantów. Nawet najniżej oceniane parametry prac wskazują, że spełniają one oczekiwania stawianym tego typu pracom. W przypadku studiów pierwszego stopnia najniżej ocenionym aspektem prac była *możliwość dalszego wykorzystania pracy* (1,2 pkt) co odzwierciedla specyfikę prac na pierwszym stopniu studiów koncentrujących się raczej na kształtowaniu warsztatu pracy. Tego typu opracowania częściej mają charakter przeglądowy, obejmują węższe pola badawcze lub stanowią studia przypadku. Należy też wskazać, iż to kryterium oceniane było tylko przez recenzentów pracy. Z kolei na studiach drugiego stopnia, nieco niższe oceny w części tych samych kryteriach wynikają z wyższych wymagań stawianych pracom tego typu.

Oceniając całościowo prace dyplomowe z pierwszego i drugiego stopnia studiów oraz uwzględniając różne wagi poszczególnych kryteriów oceny, wydaje się, że najtrudniejszym (najniżej ocenianym) elementem pracy jest część stanowiąca *Podsumowanie i wnioski (oryginalność, potwierdzenie lub obalenie tezy pracy)*. Świadczy to o wyzwaniu jakim jest opanowanie przez studentów umiejętności syntezy treści oraz prawidłowej interpretacji wyników przy formułowaniu wniosków z przeprowadzonych badań i analiz. Najkorzystniejsze oceny uzyskały: dla studiów pierwszego stopnia *zgodność tytułu z treścią pracy* (1,9 pkt), a dla studiów drugiego stopnia - *konstrukcja i układ treści* (1,9 pkt).

Tabela 3c. Analiza i ocena osiągnięcia przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej wykonana na podstawie analizy recenzji prac dyplomowych

Lp.	Kryteria	Średnia uzyskanych punktów w skali 0-2	
		I stopnia	II stopnia
1.	Zgodność tytułu z treścią pracy	1,9	1,8
2.	Trafność i jasne określenie celu, zakresu opracowania, tez lub hipotez pracy	1,7	1,6
3.	Dobór literatury, jej przegląd, wykorzystanie i sposób cytowania w pracy	1,7	1,4
4.	Konstrukcja i układ treści (struktura pracy - zwięzła, zbyt szczegółowa, rozbita)	1,8	1,9
5.	Metody, warsztat pracy i realizacja celu	1,7	1,7
6.	Wyniki – poprawność analizy i merytoryczne powiązanie jej z materiałem analitycznym (tabele, ryciny, załączniki – ich poprawność merytoryczna)	1,7	1,6
7.	Podsumowanie i wnioski (oryginalność, potwierdzenie lub obalenie tezy pracy)	1,5	1,5
8.	Strona pisarska (rozumiałość, styl, poprawność – gramatyka i ortografia, logika rozumowania)	1,5	1,7
9.	Strona edytorska (poprawność redakcyjna - wydruku, opis tabel i rycin, akapity, czcionka, interlinie, odsyłacze, skróty i symbole, wyróżnienia w tekście itp.)	1,5	1,8
10.	Oryginalność tematu pracy i stopień trudności przy jej realizacji, czy powstała według powielanych schematów	1,6	1,7
11.	Stopień samodzielności badawczej studenta (stopień ingerencji opiekuna)	1,5	1,5
12.	Stopień dalszego wykorzystania pracy	1,2	1,5

**Sposoby dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów** (np. testy, prace egzaminacyjne, pisemne prace etapowe, raporty, zadania wykonane przez studentów, projekty zrealizowane przez studentów, wypełnione dzienniki praktyk, prace artystyczne, prace dyplomowe, protokoły egzaminów dyplomowych)

Dla zapewnienia rzetelności, przejrzystości efekty uczenia się osiągnięte przez studentów (prace etapowe: testy, egzaminy pisemne, kolokwia i inne zadania zaliczeniowe wykonywane przez

studentów), jak również protokoły egzaminów dyplomowych (wzór w załączniku) są gromadzone przez osoby prowadzące zajęcia i archiwizowane celem ich możliwej weryfikacji.

**Wyniki monitoringu losów absolwentów** ukazujące stopień przydatności na rynku pracy efektów uczenia się osiągniętych na ocenianym kierunku oraz luki kompetencyjne, jak również informacje dotyczące kontynuowania kształcenia przez absolwentów ocenianego kierunku.

Monitoring losów absolwentów kierunku *geografia* prowadzonego na UKEN jest prowadzony wielotorowo. Wynika to z potrzeby dostosowywania procesów kształcenia na tym kierunku studiów do zmieniającego się otoczenia społecznego i relacji gospodarczych oddziałujących na rynek pracy. Pierwszym elementem monitoringu są badania absolwentów, prowadzone przez [Uniwersyteckie Biuro Karier i Współpracy z Absolwentami](#). Jego celem jest poznanie losów zawodowych absolwentów oraz stopnia wykorzystania wiedzy i umiejętności pozyskanych w trakcie toku studiów. Przeprowadzona w ten sposób ankietyzacja stanowi jeden z elementów – wskazań dostosowania programów i planów studiów na kierunku *geografia* do potrzeb rynku pracy. W badaniu może wziąć udział każdy absolwent (na podstawie wyrażonej w deklaracji zgody). Ankieta jest wysyłana za pośrednictwem poczty e-mail a uzyskane informacje, z wykorzystaniem metod statystycznych, stanowią podstawę do wprowadzania zmian w obrębie planów i programów studiów.

W ramach tych badań absolwenci udzielają odpowiedzi, poprzez dość obszerny (składający się z 29 pytań) kwestionariusz ankietowy. Pytania kierowane do respondentów dotyczą następujących zagadnień ocenianych *ex post* – satysfakcja z ukończonych studiów oraz nabycie w trakcie uczenia się umiejętności i kompetencji poprawiających pozycję na rynku pracy, a także ich sytuacji zawodowej zarówno tej aktualnej jak i w odniesieniu do dotychczasowego przebiegu kariery (poczynając od etapu studiów).

Ocena satysfakcji z przebiegu studiów dotyczyła kwestii związanych ze spełnieniem oczekiwań wobec wyboru *geografii* jako kierunku studiów (w tym czynników determinujących wybór), a także uniwersytetu jako miejsca podjęcia nauki. Wyniki w tym zakresie wskazują, że sam wybór studiów podyktowany był głównie osobistym zainteresowaniem geografią, a ocena spełnienia oczekiwań przez uniwersytet jest wysoka (głównie bardzo dobre i dobre oceny). Oceny te pokrywają się z deklaratywnością ponownego podjęcia decyzji o wyborze tych samych studiów oraz polecaniem innym osobom studiowania na tym uniwersytecie.

W zakresie oceny programu i toku studiów do odnalezienia się absolwentów na rynku pracy przeważały głosy, że *raczej tak*, zarówno w odniesieniu do przygotowania absolwentów do pracy, jak i dania perspektyw na rynku pracy.

Osobną pulą pytań były te dotyczące podejmowania pracy, zarówno na etapie studiów jak i po ich ukończeniu. Wśród ankietowanych absolwentów zdecydowanie dominowali Ci, którzy już w trakcie studiów podejmowali pracę. Co warto zaznaczyć, w trakcie studiów praca ta była w znacznie mniejszym stopniu związana z wyborem kierunku studiów. W zakresie podejmowanych aktywności związanych z nabywaniem umiejętności i kompetencji zawodowych w trakcie studiowania, ale znajdujących się poza samym programem studiów, często była wskazywana działalność w *Studenckim Kole Naukowym Geografów*, a w dalszej kolejności - na nieobowiązkowych stażach i praktykach oraz wolontariacie, a także uczestnictwo w programach *Erasmus*.

Z perspektywy oceny wyników sytuacji absolwentów na rynku pracy należy zaznaczyć, że podjęte studia **geograficzne były pomocne w przyjęciu do pracy** oraz że w dużym lub częściowym stopniu wiedza nabyta w trakcie ich trwania jest wykorzystywana w pracy.

Poza ewaluacją prowadzoną na szczeblu uniwersyteckim losy absolwentów są także dyskutowane przez osoby prowadzące zajęcia i członków *Rady Jakości Kształcenia* na kierunku *geografia*. Badania losów absolwentów pozwoliły **na wskazanie unikalnych kompetencji** absolwentów *geografii*, do których należą między innymi umiejętności prowadzenia analiz przestrzennych, szczególnie tych prowadzonych w oparciu o nowoczesne technologie GIS. Badania te są prowadzone także w odniesieniu do oczekiwań popytu na rynku pracy na osoby z dyplomem ukończenia studiów geograficznych i stanowią podstawę analizy powodów wyboru tego kierunku studiów. Ostatnie badania prowadzone w tym zakresie dotyczyły także zagadnień związanych ze wskazaniem luk (braków) lub/i rozmińczeń pomiędzy uniwersyteckimi efektami procesu kształcenia – efektem wyświadczonych usług edukacyjnych, a potrzebami pracodawców, co do wiedzy i umiejętności specjalistów, których poszukują. Wnioski z tych badań przeprowadzonych przez pracownika IPEiA (a wcześniej Instytutu Geografii UP), Danutę Piróg (2024) w ramach projektu NCN OPUS 15: *Analiza popytu na absolwentów studiów z dziedziny nauk o Ziemi w Polsce i wybranych krajach 2018/29/B/HS4/00847*, a także opublikowane pt. *Utilising the potential of job postings for auditing learning outcomes and improving graduates' chances on the labour market* w czasopiśmie *Higher Education Quarterly* (Piróg, D., Hibszer, A., 2024: vol. 78(1): 113–134) wskazują, że pracodawcy szukają osób znających przepisy prawne, rozporządzenia i ustawy związane ze środowiskiem i umiejących stosować je jako źródła informacji. Uczelnie nie traktują tego rodzaju dokumentów jako źródła danych w procesie kształcenia. Ponadto badania wykazały, że w efektach uczenia się najsilniejsze związki dotyczyły zdecydowanie innych słów niż w przypadku ofert pracy (np. nauczyciel, inspirować, terminologia). Kluczowe zawody, w których przydatny jest dyplom z *geografii*, to: nauczyciele, specjaliści GIS oraz planiści ds. użytkowania gruntów/środowiska. Polscy studenci chcieliby pracować głównie jako specjaliści zajmujący się analizą i monitorowaniem zmian w środowisku, a także jako urbaniści, projektanci przestrzenni i nauczyciele.

Ze względu na specyfikę kształcenia nastawioną także na ścieżkę pedagogiczną, osobną badaną grupą są absolwenci pracujący w zawodzie nauczyciela. Trajektorie karier zawodowych nauczycieli szkolnych oraz akademickich stanowią tytuł niedawnej publikacji zespołu pracowników i studentów (obecnych doktorantów UKEN) (Piróg D., Klemensiewicz, T., Świętek A., Utkąła, M. 2024). Uzyskane w tym zakresie wyniki wskazują, że pracodawcy w obszarze systemów edukacji **wysoko oceniają kwalifikacje oraz kompetencje pracujących u nich absolwentów studiów geograficznych**. Ponadto każdy student studiów nauczycielskich drugiego stopnia kończy swój proces kształcenia przygotowaniem własnego, autorskiego programu nauczania geografii, gotowego do wdrożenia po podjęciu pracy w szkole.

**1. Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zapewnienie wyższego poziomu prac dyplomowych na I i II stopniu i zapewnienie eksperymentalnego charakteru pracom dyplomowym realizowanym	Dołożono starań, aby w pracach realizowanych na II stopniu, był reprezentowany moduł badawczy, który weryfikuje umiejętność prowadzenia przez studenta badań naukowych.



	na II stopniu	
2.	Zróźnicowanie pytań na egzaminie dyplomowym (nie powinny dotyczyć tylko pracy)	Opracowano zagadnienia dotyczące treści realizowanych podczas studiów. Na egzaminie dyplomowym wprowadzono 4 pytania. Pierwsze dwa pozwalają na weryfikację osiągnięć kierunkowych efektów uczenia się zawartych w planie studiów, natomiast kolejne dwa pytania dotyczą problematyki poruszanej w pracy dyplomowej.
3.	Przygotowanie bardziej szczegółowych recenzji i uzasadnień ocen prac dyplomowych	Opracowano wytyczne wykonywania recenzji (por. zał. 10i) W recenzji wprowadzono system punktowy z wagami oraz wprowadzono konieczność uzasadnienia oceny (por. zał. 3d). Promotor i recenzent mają wskazać mocne i słabe strony pracy.
4.	Wprowadzenie przez studentów możliwości prezentacji wyników swoich badań podczas egzaminu dyplomowego	Wprowadzono taką możliwość. Studenci mogą przedstawić wyniki swoich prac przed rozpoczęciem egzaminu dyplomowego.

**Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 3:**

.....

#### **Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry**

##### ***Liczba, struktura kwalifikacji oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia ze studentami***

Kadrę dydaktyczną kierunku *geografia* w zdecydowanej większości, zarówno na I, jak i na II stopniu studiów stanowią pracownicy dwóch dyscyplin naukowych: *nauk o Ziemi i środowisku* (NoZiŚ) oraz *geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej* (GS-EiGP), zatrudnieni głównie w Instytucie Biologii i Nauk o Ziemi (IBNZ) oraz w Instytucie Prawa, Ekonomii i Administracji (IPEIA). Wśród tej kadry zatrudnionej w UKEN znajdują się również pracownicy Instytutu Nauk Technicznych, Instytutu Dziennikarstwa i Stosunków Międzynarodowych oraz Instytutu Malarstwa i Edukacji Artystycznej. Łącznie kadrę stanowi 50 osób (rok akademicki 2024/25), w tym 4 profesorów, 10 doktorów habilitowanych (profesorów uczelni), 33 doktorów oraz 3 magistrów. Proces kształcenia wspierają pracownicy Centrum Języków Obcych, Biblioteki, Instytutu Pedagogiki, Instytutu Psychologii oraz Ośrodka Wychowania Fizycznego. W procesie dydaktycznym uczestniczą także doktoranci. Kadra prowadząca zajęcia na kierunku *geografia* prowadzi badania głównie w dyscyplinie NoZiŚ – 17 osób oraz w dyscyplinie GS-EiGP – 21 osób.

Dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *geografia* obejmuje liczne, znaczące publikacje z zakresu nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej (por. zał. 2 tab. 4 do raportu – Charakterystyka nauczycieli...). Główne kierunki badań w dyscyplinie *nauki o Ziemi i środowisku* obejmują zagadnienia geologiczne, ze szczególnym uwzględnieniem badań stratygraficznych kredy i paleogenu na obszarze Karpat z wykorzystaniem analiz mikroskamieniałości (prof. dr hab. Krzysztof Bąk, dr Agnieszka Ciurej), badań paleośrodowiskowych kredy, paleogenu i czwartorzędu w obszarach morskich i lądowych (prof. dr hab. Krzysztof Bąk, dr Agnieszka Ciurej, prof. dr hab. Józef Kukulak, dr Piotr Dolnicki), badań mineralogicznych i petrograficznych skał magmowych i osadowych w południowej części Polski (dr hab. Anna Wolska, prof. UKEN), badań sedimentologicznych sukcesji fliszowych Karpat (prof. dr hab. Krzysztof Bąk), badań teksturalnych luźnych osadów czwartorzędowych (dr Dorota Chmielowska-Michalak), a także kartografię geologiczną obszaru Karpat (prof. dr hab. Krzysztof Bąk, prof. dr hab. Józef Kukulak). Ponadto bardzo liczne badania obejmują badania geomorfologiczne, które są związane z geomorfologią strukturalną obszarów górskich (prof. dr hab. Józef Kukulak, prof. dr hab. Krzysztof Bąk), geomorfologią fluwialną na obszarze Karpat (prof. dr hab. Józef Kukulak, dr hab. Joanna Zawiejska), geomorfologią glacialną obszaru Spitsbergenu (dr Piotr Dolnicki), geomorfologią eoliczną obszarów górskich (dr Dorota Chmielowska-Michalak), geomorfologią dynamiczną w różnych aspektach tematycznych (prof. dr hab. Józef Kukulak, dr hab. Joanna Zawiejska, dr Karol Augustowski), hydrologią obszarów górskich, wyżynnych i kotlin śródgórskich (dr hab. Tomasz Bryndał, dr Rafał Krocak, dr Wiktor Jucha), wybranymi zagadnieniami klimatologicznymi w nawiązaniu do emisji pyłów atmosferycznych (dr Bartłomiej Pietras), krajobrazoznawstwem i geoekologią (dr Paweł Kroh, dr Anna Chrobak-Žuffova). Ważnym elementem w badaniach środowiska przyrodniczego i jego przekształceń spowodowanych antropopresją jest wykorzystanie w nich narzędzi geoinformatycznych (dr hab. Tomasz Bryndał, prof. UKEN, dr Rafał Krocak, dr Paweł Struś, dr Roksana Zarychta, dr Wiktor Jucha, dr Joanna Fidelus-Orzechowska i dr Joanna Korzeniowska). Niektóre z prezentowanych powyżej badań naukowych są prowadzone z wykorzystaniem specjalistycznych urządzeń zakupionych przez pracowników jednostki w czasie realizacji grantów NCN, ministerialnego grantu aparaturowego oraz z funduszy uniwersytetu (mikroskopy

stereoskopowe, mikroskop polaryzacyjny, mikroskop-analizator wielkości i kształtu cząstek, urządzenia do monitoringu hydrologicznego).

Główne kierunki badań podejmowanych w dyscyplinie *geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarki przestrzenna* obejmują: badania przemian demograficznych (dr hab. Sławomir Kurek, prof. UKEN, dr Mirosław Wójtowicz), analizy przyczyn zróżnicowania kulturowo-etnicznego w Ameryce Południowej (dr Anna Winiarczyk-Raźniak), percepcji przestrzeni ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Europy (dr Tomasz Padło). Ważnym kierunkiem badawczym są studia nad urbanizacją, w tym badania struktur wielkomiejskich (dr Anna Winiarczyk-Raźniak, dr Piotr Raźniak, dr Sławomir Dorocki, dr Mirosław Wójtowicz), małych miast (dr hab. Agnieszka Kwiatek-Sołtys), badania wsi i rolnictwa (dr Tomasz Padło i mgr Agnieszka Gil). Ponadto, w tej dyscyplinie prowadzi się studia nad przemianami przemysłu i usług w Polsce oraz badania przedsiębiorczości (dr Krzysztof Wiedermann, dr Mirosław Wójtowicz, dr Wioletta Kilar, dr Sławomir Dorocki, dr Piotr Wilczyński, dr Ewa Dąbrowska, dr Robert Faracik), badania z zakresu geografii politycznej (dr Piotr Wilczyński), geografii humanistycznej (dr Tomasz Padło) i gospodarki przestrzennej (dr hab. Agnieszka Kwiatek-Sołtys, dr Agnieszka Brzosko-Sermak, dr inż. arch. Beata Stelach-Fita). Część pracowników podejmuje również badania funkcji turystycznej miast (dr hab. Agnieszka Kwiatek-Sołtys, dr Anna Winiarczyk-Raźniak, dr Piotr Raźniak, dr Mirosław Wójtowicz), a także badania dotyczące rozwijania kompetencji społecznych i personalnych w sektorze szkolnictwa zawodowego oraz zaangażowania nauczycieli w pracę w szkole (dr hab. Danuta Piróg, prof. UKEN, dr Wioletta Kilar, dr hab. Sławomir Kurek, prof. UKEN, dr Monika Borowiec-Gabryś, dr Mariusz Cembruch-Nowakowski).

Obszar badań prowadzonych przez ww. pracowników obejmuje nie tylko Polskę, ale także Słowację, Litwę, Ukrainę, Włochy, Francję, Hiszpanię, Islandię, Spitsbergen, Peru, Meksyk, USA.

Ważnym kierunkiem badań, z punktu widzenia przełożenia na proces kształcenia nauczycieli *geografii* jest tematyka realizowana w *Katedrze Logistyki, Geografii Usług i Rynku Pracy* (dawna *Katedra Badań Edukacyjnych* w Instytucie Geografii), gdzie zainteresowania badawcze skupiają się na teorii i praktycznych rozwiązaniach w zakresie optymalizacji przygotowywania kandydatów do zawodu nauczyciela *geografii* (dr hab. Danuta Piróg, dr Agnieszka Świętek, mgr Kinga Bargieł, mgr Piotr Cybul), w nawiązaniu do uwarunkowań obecnego edukacyjnego rynku pracy i specyfiki kariery zawodowej nauczycieli (dr hab. Danuta Piróg, prof. UKEN), edukacji uczniów - reprezentantów mniejszości narodowych oraz mniejszości etnicznych (dr Agnieszka Świętek). Prowadzone są też badania nad efektywnością edukacji ekologicznej i geograficznej w reformowanej szkole (dr Agnieszka Świętek). W znaczącej części publikacji naukowych pracowników znajdują się opracowania/wątki/rozdziały metodyczne oraz merytoryczne wykorzystywane podczas zajęć na obu stopniach studiów geograficznych, co znajduje odzwierciedlenie w kartach kursu.

Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku *geografia* systematycznie podnoszą swoje kompetencje dydaktyczne podczas szkoleń (**Załącznik 4a**), a nabyte kompetencje wykorzystują w dydaktyce akademickiej oraz podczas działań związanych z szeroko rozumianą popularyzacją wiedzy, uczestnicząc w wydarzeniach promujących badania i naukę (np. *Małopolska Noc Naukowców*) lub prowadząc zajęcia dla interesariuszy zewnętrznych (np. *Wirtualne wykłady geograficzne*) w czasie epidemii *Covid 19* (**Załącznik 4b**).

**Obsada zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć, które prowadzą do osiągnięcia przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej**

Podstawowym **kryterium doboru obsady zajęć** jest zbieżność dorobku naukowego kadry i jej zainteresowań badawczych z kursami, które prowadzą. Dyrekcja IBNZ, do którego jest przypisany kierunek *geografia* dokłada wszelkich starań, aby wykorzystać dorobek i potencjał naukowy pracowników w procesie dydaktycznym, przydzielając im zajęcia w najbardziej optymalny sposób, tj. zgodnie z ich dorobkiem naukowym. Jak wspomniano wcześniej, zdecydowana większość zajęć jest prowadzona przez przedstawicieli dwóch wiodących dyscyplin, natomiast zajęcia, których merytoryczne treści wykraczają poza wspomniane dyscypliny są prowadzone przez specjalistów z innych dyscyplin naukowych. Przykładowo dr Waldemar Ogłóza reprezentujący nauki fizyczne, prowadzi część kursów: *astronomiczne podstawy geografii* oraz *fizyczne i chemiczne podstawy procesów przyrodniczych*. Reprezentanci nauk biologicznych, jak dr hab. Robert Kościelniak i dr Bartłomiej Żyśk prowadzą kurs *wybrane zagadnienia z botaniki i zoologii*, prof. dr hab. Krzysztof Tokarski - kurs *nauka o człowieku*. Przy doborze nauczycieli akademickich prowadzących kursy w ramach specjalności nauczycielskich z bloku przedmiotów psychologiczno-pedagogicznych decydującą rolę odgrywają dyrekcje instytutów realizujących te kursy np. Instytut Psychologii, Instytut Pedagogiki, zgodnie z odpowiednimi zapisami obowiązującymi na szczeblu uczelni (**Załącznik 4c**). W doborze kadry, władze instytutu są wspomagane opiniami *Kierunkowej Rady Jakości Kształcenia* poprzez dokonywanie przeglądu kart kursu pod kątem: (i) zbieżności merytorycznej treści z tematyką przedmiotu, (ii) komplementarności treści kursów prowadzonych na poszczególnych stopniach studiów, (iii) umieszczenia publikacji pracowników w spisie literatury karty kursu. Dotychczas, w procesie nauczania, brali udział doktoranci studiów doktoranckich reprezentujący obie dyscypliny. Nauczyciele akademicy są zachęceni przez dyrekcję IBNZ do proponowania nowych przedmiotów do wyboru, w tym przedmiotów realizowanych w języku angielskim w ramach wykładów ogólnouczelnianych i tzw. modułu *Science*, które są kierowane do całej społeczności studentów UKEN.

Większość kursów realizowanych w programie studiów zawiera elementy, które **rozwijają umiejętności badawcze** w zakresie badań komponentów środowiska geograficznego, przyczyniając się do stopniowego wykształcania u studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej. Studenci, zgodnie z ogólnoakademickim profilem studiów, włączają się do prowadzonych przez pracowników naukowych w czasie realizacji badań do prac dyplomowych, rozpoczynając ten proces od *warsztatów geograficznych* (na pierwszym roku studiów I stopnia), a kończąc na *zajęciach seminaryjnych*. Zapoznają się wtedy stopniowo z literaturą naukową, zasadami planowania badań naukowych, metodyką badawczą i zasadami pisania prac naukowych. Kompetencje prowadzenia badań naukowych zdobywają i wykorzystują w praktyce głównie na etapie przygotowania pracy dyplomowej w ramach seminarium. W procedurze wyboru seminariów, zwraca się uwagę na zbieżność podejmowanej przez studenta tematyki z dorobkiem naukowym prowadzącego seminarium, jakkolwiek nie jest to warunek konieczny w wyborze seminarium. Na studiach pierwszego i drugiego stopnia studenci mają możliwość wyboru seminarium z obydwu dyscyplin naukowych.

Z uwagi na przedstawiony powyżej sposób przydzielania zajęć dydaktycznych, studenci zaznajamiani są nie tylko z wiedzą podręcznikową, **lecz także z nowymi wynikami badań naukowych realizowanych przez prowadzących zajęcia**. Duże znaczenie ma zaangażowanie studentów w prowadzenie prac naukowych, szczególnie w ramach przygotowywanych prac dyplomowych. Autorzy dobrych prac mają możliwość ich publikacji samodzielnie lub we współpracy z promotorem (**Załącznik 4d**). W ten sposób nauczyciele akademicy **łączą działalność dydaktyczną z działalnością naukową włączając studentów w prowadzenie badań naukowych**. Również aktywności prowadzone przez studentów w ramach działalności Studenckiego Koła Naukowego Geografów (**Załącznik 4e**) przyczyniają się do rozwoju kompetencji niezbędnych do prowadzenia badań naukowych.

**Założenia i cele polityki kadrowej** mają na uwadze zapewnienie odpowiedniego poziomu prowadzenia badań naukowych koniecznych do utrzymania kategorii naukowej oraz zapewnienia odpowiedniej jakości zajęć prowadzonych na kierunku. Zatrudnienie nowych osób odbywa się poprzez konkurs kandydatów, w którym największe znaczenie ma dorobek naukowy, umiejętności badawcze oraz kompetencje dydaktyczne. Nadzór nad poprawnością procedur pełni *Dział Służb Pracowniczych* UKEN we współpracy z dyrekcją instytutu.

W prowadzonej polityce kadrowej nauczyciele akademicy podlegają cyklicznej ocenie okresowej minimum raz na 4 lata, zgodnie z wytycznymi ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.). Opierając się na *Zasadach okresowego oceniania nauczycieli akademickich*, ocenie okresowej nauczyciela akademickiego podlega działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna na rzecz uczelni (**Załącznik 4f**). Działalność dydaktyczna nauczycieli akademickich podlega również ocenie przez interesariuszy wewnątrznych jakimi są studenci, poprzez ankietyzację kursów na które uczęszczają (**Załącznik 4g**). Wyniki oceny nauczycieli akademickich są analizowane przez przewodniczących dyscyplin naukowych, dyrekcję instytutu oraz *Radę Jakości Kształcenia*. Ma to służyć wspieraniu rozwoju naukowego i podnoszeniu kompetencji dydaktycznych. Pracownikom, którzy uzyskali wysokie wyniki w pracy naukowej, dydaktycznej oraz organizacyjnej przyznawane są nagrody rektora UKEN oraz składane są wnioski o odznaczenia państwowe (**Załącznik 4h**). Ponadto, pracownik zatrudniony na etacie badawczo-dydaktycznym, który jest kierownikiem grantu badawczego, może uzyskać zniżkę pensum dydaktycznego. W uczelni funkcjonuje również dodatek motywacyjny (*IDUB-04 Excellent Motivation*) związany z finansowaniem działalności uczelni ww. ramach programu *Inicjatywa Doskonałości Uczelnia Badawcza* (**Załącznik 4h**); co roku przewodniczący rad dyscyplin naukowych wskazują pracowników, których wyróżniająca się działalność naukowa nagradzana jest dodatkiem motywacyjnym, przyznawanym na okres jednego roku. Wśród obecnej kadry prowadzącej kursy na kierunku *geografia* taki dodatek otrzymało w obecnym roku sześć osób. **Elementem polityki kadrowej** jest również wspieranie procesu awansu naukowego pracowników. W okresie ostatnich 5 lat dwóch pracowników prowadzących badania w dyscyplinie NoZiŚ uzyskało tytuł profesora nauk ścisłych i przyrodniczych (w roku 2020 i 2021), a rady naukowe obu dyscyplin (NoZiŚ i GS-EiGP) nadały stopień doktora siedmiu osobom (2 – w dyscyplinie NoZiŚ oraz 5 – w dyscyplinie GS-EiGP). Dwie prace doktorskie z dyscypliny NoZiŚ oraz dwie z dyscypliny GS-EGP są aktualnie w trakcie postępowania (etap recenzji) o nadanie stopnia naukowego doktora ich autorom. W ramach wsparcia rozwoju kadry, Uczelnia umożliwia pracownikom możliwość odbywania staży w jednostkach krajowych i zagranicznych, uczestnictwa w programach *Erasmus+*, *Ceepus*, a także wspiera inicjatywy przyjmowania gości z krajowych i zagranicznych ośrodków badawczych i akademickich, np. w roli profesorów wizytujących ([por. Kryterium 7](#)).

**Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zmiany obsady zajęć w ramach przedmiotów „Fizyka i chemia Ziemi”, „Astronomiczne	Dokonano zmian w obsadzie zajęć.

	podstawy geografii" oraz „Statystyka" i powierzenie tych zajęć osobom legitymującym się kwalifikacjami i dorobkiem naukowym, w większym stopniu odpowiadającym treściom kształcenia realizowanym w ramach tych zajęć.	
--	---	--

#### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:**

Kompetencje naukowe i dydaktyczne kadry naukowej są docenione przez interesariuszy zewnętrznych, jakimi są wydawnictwa edukacyjne. Geografowie UKEN są od wielu lat autorami podręczników szkolnych do nauczania *geografii*. Są to działania, które mają istotny wpływ społeczny na kształtowanie wiedzy geograficznej u młodych pokoleń. Zestawienia od 2019 r. (ostatnia ocena programowa) zawiera **(Załącznik 4i)**.

Ponadto zagraniczni wykładowcy odwiedzający (do 2022 r.) Instytut Geografii w ramach mobilności akademickiej „academic teaching” prowadzili zajęcia ze studentami w języku angielskim. Jednocześnie wykładowcy wyjeżdżali na zajęcia Erasmus+ do krajów Unii Europejskiej (program KA 103) oraz pozaeuropejskich (program KA 107), gdzie nabywali nowe umiejętności dydaktyczne wykorzystywane następnie w kształceniu studentów na kierunku *geografia*.

## **Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie**

### **Stan, bazy dydaktycznej i naukowej służącej realizacji zajęć oraz działalności naukowej na ocenianym kierunku w dyscyplinie/dyscyplinach.**

Na bazę dydaktyczną i naukową służącą realizacji zajęć składają się sale wykładowe, pracownie i laboratoria, a także zbiory i kolekcje (geologiczne, kartograficzne). Baza ta zapewnia prawidłową realizację celów kształcenia i osiągnięcie efektów uczenia się na kierunku *geografia*. Wszystkie elementy ww. infrastruktury zlokalizowane są w budynku głównym uczelni przy ulicy Podchorążych 2, aczkolwiek część zajęć, jeśli wymaga tego sytuacja, może być prowadzona w budynku przy ul. Ingardena 4 i na ul. Jęczmiennej 9. Sale wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone są w sprzęt multimedialny umożliwiający prowadzenie wykładów i ćwiczeń audytoryjnych przy wykorzystaniu różnorodnych form przekazu informacji. Za bezpośredni nadzór techniczny nad przygotowaniem sal ćwiczeniowych do zajęć są odpowiedzialni pracownicy inżynieryjno-techniczni poszczególnych katedr. Zajęcia dydaktyczne o charakterze laboratorium prowadzone są na ćwiczeniach z użyciem aparatury naukowo-badawczej. Aparatura jest przechowywana w pomieszczeniach pracowni, zbiorów i laboratoriów oraz w pokojach służbowych pracowników. Każdy element infrastruktury badawczej przypisany jest do konkretnego pracownika. Studenci mają możliwość korzystania z aparatury badawczej znajdującej się na wyposażeniu laboratoriów, pracowni, zbiorów czy pokoi pracowniczych wykonując własne prace badawcze: licencjackie, magisterskie, czy realizowane w kole naukowym. Praca przebiega zawsze pod nadzorem promotora/opiekuna naukowego pracy, po uprzednim przeszkoleniu z obsługi aparatury i przepisów BHP. Szczegółowe zestawienie aparatury wykorzystywanej w badaniach i procesie dydaktycznym znajduje się w **Załączniku nr II** (punkt 5) do *Raportu samooceny*. Laboratoria, pracownie i zbiory stanowią fundament dla celów kształcenia o charakterze praktycznym. W IBNZ znajduje się pięć takich jednostek, w których realizuje się działalność w dyscyplinie *nauki o Ziemi środowisku* przyczyniając się do prowadzenia procesu kształcenia. Te jednostki to: Laboratorium sedymentologiczne, Zbiory geologiczne wraz z Pracownią geologiczno-gleboznawczą, Zbiory kartograficzne oraz dwie Pracownie technik komputerowych i GIS, W strukturze IPEiA znajduje się Laboratorium Edukacji Geograficzno-Przyrodniczej. Szczegółową charakterystykę każdej jednostki zawiera **Załącznik nr II** (punkt 5) oraz **Załączniki 5a i 5b**. Stały i bezpośredni nadzór i kontrolę nad wyposażeniem sal zajęciowych i ww. jednostek, a także nad dostosowaniem infrastruktury do aktualizowanych programów studiów i zajęć dydaktycznych sprawują kierownicy katedr. W miarę możliwości finansowych uniwersytetu i instytutu następuje wymiana wyeksploatowanego sprzętu i zakup nowego tak, aby były spełnione wymagania pod kątem realizacji procesu dydaktycznego i badań naukowych.

### **Infrastruktura i wyposażenie instytucji, w których prowadzone są zajęcia poza uczelnią oraz praktyki zawodowe**

Studenci kierunku *geografii* na specjalności nauczycielskiej wybierają szkołę, w której zamierzają odbywać praktykę. Infrastruktura dostępna w szkołach jest zróżnicowana w zależności od wybranej przez studentów placówki oświatowej. Wyposażenie szkół (szczególnie w Krakowie) na ogół nie budzi zastrzeżeń i niejednokrotnie studenci w trakcie tej formy kształcenia nabywają nowe kompetencje ucząc się obsługi nowych pomocy dydaktycznych lub urządzeń o innej specyfice (np. tablice interakcyjne różnych producentów i różnych dostawców oprogramowania). Bardzo ważną rolę w przygotowaniu studentów do realizacji obowiązków wynikających z praktyk zawodowych w szkole

odgrywa Laboratorium Edukacji Geograficzno-Przyrodniczej. Laboratorium ma służyć, obok działalności naukowej, do realizacji kursów zawodowych przygotowujących studentów specjalności nauczycielskiej do wykonywania pracy w charakterze nauczyciela *geografii* oraz *przyrody*. Jest to jedyna w Polsce pracownia geograficzna, która symuluje warunki szkolne o podwyższonym standardzie, umożliwiając studentom ćwiczenie szerokiego spektrum technik, metod i środków pracy z uczniem w różnym wieku i z różnymi potrzebami edukacyjnymi.

**Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz stopnia jej wykorzystania w procesie nauczania i uczenia się studentów oraz w działalności i komunikacji naukowej** (w tym dostęp do Internetu oraz platformy e-learningowej w przypadku, gdy na ocenianym kierunku prowadzone jest kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość)

Zajęcia na kierunku *geografia* są prowadzone w formie tradycyjnej, zdalnej (część wykładów - zgodnie z zalecaniami organizacji procesy dydaktycznego – por. punkt 2 *Raportu samooceny*) oraz np. e-learningu. Nauczanie w formie zdalnej jest wdrażane w Instytucie od 2011 r., w związku z uruchomieniem ogólnouczelnianej platformy e-learningowej [Moodle](#). Szczególnym wyzwaniem organizacyjnym związanym z procesem edukacyjnym, zarówno w IBNZ jak i w całym uniwersytecie, był okres pandemii *Covid 19*. Dzięki wdrożonej odpowiednio wcześniej platformie e-learningowej można było w trybie natychmiastowym przejść na zdalny sposób prowadzenia ćwiczeń, wykładów i seminariów. Do prowadzenia zajęć zdalnych (od 2020 roku) jest wykorzystywana także aplikacja *MS Teams*. Obecnie, w programie studiów na kierunku *geografia* w formie e-learningu są realizowane certyfikowane kursy ogólnouczelniane tj. *Ochrona własności intelektualnej* (15h) oraz *Szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny kształcenia* (4h). Poprzez platformę może być też zrealizowana część teoretyczna *Szkolenia bibliotecznego* (2h); sposób szkolenia wybiera student poprzez zapisy w systemie *USOS*. W praktyce, obecnie, podczas realizacji kształcenia na kierunku *geografia*, platforma *Moodle* jest wykorzystywana jako element wspomagający kształcenie tradycyjne. Takie podejście wynika z naszych wcześniejszych doświadczeń dydaktycznych, w których uznaliśmy, że obecność osoby prowadzącej istotnie poprawia proces uczenia się studenta. Obecnie na platformie *Moodle*, jest aktywnych 15 kursów, które są dedykowane kształceniu geograficznemu studentów studiów stacjonarnych oraz studentów programu *Erasmus+* (jeden kurs: *GIS in QGIS*). Wśród kursów aktywnych dominują zajęcia o tematyce związanej z GIS, np. *Techniki pozyskiwania informacji o obiekcie i modelowania 3D w geoinformacji*, *Geograficzne Systemy Informacyjne 1 i 2*, *Teledetekcja*, *Źródła i bazy danych*, *Narzędzia informatyczne w geografii*. Po czasach pandemicznych platforma e-learningowa (ale także *MS Teams*) ewoluowała i obecnie należy ją postrzegać jako bazę, która zawiera instrukcje, materiały dydaktyczne, kursy przygotowujące do sprawdzenia efektów uczenia się, materiały dla studentów wykazujących zainteresowania ponadprogramowe, prace zaliczeniowe itp. Platforma *Moodle* odgrywa też bardzo ważną rolę w pracy ze studentami w kryzysie psychicznym (i studentami, którzy z różnych powodów nie mogą uczestniczyć w zaplanowanych zajęciach). Daje ona prowadzącemu możliwość budowania instrukcji (funkcja: lekcja), w których student samodzielnie, w dowolnym i wygodnym dla siebie czasie, realizuje temat podążając krok po kroku za instrukcją, tj. z automatycznym nadzorem nad realizacją efektów uczenia się. Na terenie całego budynku jest zapewniony dostęp do Internetu poprzez ogólnouczelnianą sieć Wi-Fi.

**Udogodnienia w zakresie infrastruktury i wyposażenia dostosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnością**



Rozwój infrastruktury w budynkach tego uniwersytetu zawsze uwzględniał potrzeby osób z niepełnosprawnościami. UKEN jest otwarty na przyjmowanie studentów z niepełnosprawnościami, a IBNZ w razie potrzeby jest gotowy do odpowiedniego indywidualnego dopasowania programu kursów kameralnych i terenowych. Studenci z niepełnosprawnością ruchową mają do dyspozycji windy i specjalne podjazdy (np. do auli), a w ramach adaptacji przestrzeni do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących, drzwi wewnętrzne posiadają brajlowskie etykiety o dużym kontraście. Opisując przystosowanie przestrzeni dla osób z dysfunkcją narządów wzroku należy też wspomnieć o brajlowskich podpisach na poręczach czy kontrastowych narożnikach schodów.

### **Dostępność infrastruktury naukowej, oprogramowania specjalistycznego i materiałów dydaktycznych w celu wykonywania przez studentów zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej**

Uniwersytet dysponuje infrastrukturą zapewniającą prawidłową realizację zakładanych celów kształcenia i efektów uczenia się na kierunku *geografia*. W miarę zapotrzebowania udostępniana jest ona studentom **celem wykonania zadań wynikających z pracy własnej**, głównie podczas ćwiczeń stacjonarnych i terenowych oraz podczas badań związanych z przygotowaniem prac dyplomowych. Znajduje się ona w laboratorium sedymentologicznym (aparaty firmy Malvern do analiz teksturalnych osadów: MasterSizer 3000, Morphologi G3SE, pozyskane w ramach grantu inwestycyjnego w 2017 r.), pracowni geologicznej (sala 535: urządzenia do separacji mikroskamieniałości ze skał zwięzłych oraz do przygotowania próbek do dalszych badań w innych specjalistycznych laboratoriach), pokoju 534 (mikroskop polaryzacyjny) oraz sali ćwiczeniowej (sala 533: mikroskopy stereoskopowe do ćwiczeń laboratoryjnych). Aparatura, którą dysponuje IBNZ pozwala również na badania w terenie zróżnicowania przestrzennego i zmian składu chemicznego wód rzecznych, podziemnych i pokrywy śnieżnej, a także warunków atmosferycznych oraz natężenia hałasu. Znaczna część tej aparatury pomiarowej jest wykorzystywana podczas zajęć terenowych i badań naukowych prowadzonych przez studentów pod opieką pracowników w ramach realizacji prac dyplomowych. W Instytucie znajdują się dwie pracownie technik komputerowych i GIS: sala 431 z 18 stanowiskami komputerowymi i sala 519 z 16 stanowiskami komputerowymi. Obie pracownie są wykorzystywane podczas ćwiczeń laboratoryjnych przypisanych do siatki głównej planu studiów oraz w ramach specjalności *geoinformacja* i *geomonitoring* na kursach narzędzi informatycznych, systemów informacji geograficznej, teledetekcji oraz innych. Pracownia 431 pełni rolę pracowni głównej, z komputerami zakupionymi w 2021 roku z systemem operacyjnym Windows 10, na których są zainstalowane programy z pakietem biurowym, pakietem narzędzi do grafiki komputerowej *Corel Draw*, programy geoinformacyjne, jak *Arc Map*, *Global Mapper*, *Surfer*, *QGIS*, *GRASS GIS*, *SAGA GIS*, *SNAP*. Z kolei, pracownia 519 pełni rolę pracowni zapasowej i pomocniczej z uwagi na zainstalowane w niej starsze komputery, które są wykorzystywane w ramach kursów obejmujących nauczanie podstawowych narzędzi informatycznych i geoinformacyjnych, niewymagających dużej mocy obliczeniowej (pakiet biurowy, narzędzia internetowe, programy geoinformacyjne QGIS, GRASS GIS, SAGA GIS). **Dostęp stacjonarny do ww. infrastruktury dla studentów celem wykonania zadań wynikających z pracy własnej jest realizowany w formie konsultacji.** Infrastruktura techniczna jest regularnie serwisowana i w miarę możliwości i potrzeb rozbudowywana (np. wymiana 20 monitorów w roku 2023, wymiana dysków magnetycznych na dyski SSD, serwis urządzeń w laboratorium sedymentologicznym itp.). Materiały dydaktyczne niezbędne do wykonywania przez studentów zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej są udostępniane dla studentów przez platformy *Moodle* oraz aplikację *MS Teams* w zespołach moderowanych przez osoby prowadzące poszczególne kursy.

## **System biblioteczno-informatyczny uczelni oraz dostęp do literatury**

System biblioteczno-informacyjny UKEN obejmuje Bibliotekę Główną oraz siedem bibliotek dziedzinowych. W ramach tego systemu funkcjonuje również biblioteka geograficzno-biologiczna, która dysponuje specjalistycznym księgozbiorem z zakresu m.in. geografii, geologii, geomorfologii, hydrologii i innych nauk przyrodniczych, stanowiącym niezbędne wsparcie w realizacji studiów na kierunku *geografia*. Katalog biblioteczny obejmujący zasoby (około 600 tysięcy jednostek inwentarzowych) wszystkich bibliotek wchodzących w skład systemu, funkcjonuje w zintegrowanym systemie bibliotecznym *KOHA* (wdrożonym od października 2024). System umożliwia wyszukiwanie zasobów w sposób fasetowy, poprzez hasła przedmiotowe oraz słowa kluczowe, a także pozwala na zamawianie i wypożyczanie książek we wszystkich bibliotekach systemu. Biblioteki uczelni zapewniają pracownikom i studentom szeroki dostęp do różnorodnych elektronicznych źródeł informacji. W ramach bibliotecznej sieci udostępniane są zasoby online obejmujące ponad 20 tysięcy tytułów czasopism elektronicznych oraz ponad 60 tysięcy pełnych tekstów książek (znajdujących się w licencjonowanych bazach: *EBSCO, Elsevier, Nature, Science, Scopus, Proquest, Springer, Taylor & Francis, Web of Science, Wiley & Blackwell*). Ponadto pracownicy i studenci uczelni mają dostęp do platformy *IBUK LIBRA*, która oferuje blisko 7 tysięcy tytułów książek i czasopism elektronicznych. Biblioteka Główna zapewnia również dostęp do zasobów zgromadzonych w *Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej* oraz *Repozytorium UKEN*, umożliwiając użytkownikom korzystanie z elektronicznych materiałów naukowych i metodycznych. Dodatkowo, studenci mogą samodzielnie wyszukiwać informacje bibliograficzne w bazach tworzonych przez Bibliotekę Główną, takich jak *EDUKATOR* oraz *Bibliografia Publikacji Pracowników UKEN*, które dostępne są online. Studenci pierwszego roku uczestniczą w obowiązkowym szkoleniu bibliotecznym w trybie stacjonarnym w *Czytelni biblioteki głównej* lub w formie e-learningu, które obejmuje m.in. zasady wyszukiwania informacji w elektronicznych źródłach oraz zapoznanie się z ofertą i zasobami biblioteki. Biblioteka jest czynna od poniedziałku do piątku oraz w soboty w czasie zjazdów studentów niestacjonarnych.

Infrastruktura techniczna, baza dydaktyczna i naukowa oraz system biblioteczno-informacyjny jest regularnie monitorowany. Odbywa się to przede wszystkim na bieżąco w odpowiedzi na zgłaszane zapotrzebowania, udoskonalenia i modernizacje. W konsekwencji cała baza jest systematycznie rozbudowywana. Rokrocznie dyrekcja instytutu prosi kierowników katedr o zgłaszanie zapotrzebowania na elementy konieczne do realizacji procesu dydaktycznego na kierunku. Ponadto, Biblioteka Główna na początku roku akademickiego prosi instytuty o zgłaszanie zapotrzebowania na zakup literatury niezbędnej do realizacji procesu kształcenia, które uwzględniła w realizowanych zakupach.

### **Spełnienie reguł i wymagań w zakresie infrastruktury dydaktycznej i naukowej - kształcenie nauczycieli**

Studenci kierunku *geografia* korzystają (pomijając pracownie opisane powyżej) również z Laboratorium Edukacji Geograficzno-Przyrodniczej, która ma służyć do prowadzenia edukacyjnych badań naukowych oraz realizacji kursów zawodowych, przygotowujących studentów specjalności nauczycielskiej do wykonywania pracy w charakterze nauczyciela *geografii* oraz *przyrody*, symulując warunki szkolne o podwyższonym standardzie, aby umożliwić studentom ćwiczenie szerokiego spektrum technik, metod i środków pracy z uczniem w różnym wieku. Laboratorium składa się z:

(i) sali do prowadzenia wykładów w małej grupie studentów (416A)

(ii) sali ćwiczeniowej, podzielonej na cztery moduły (sala 416 jest połączona od wewnątrz z s. 416A)

- Moduł 1: kącik do prowadzenia zajęć z dziećmi szkoły podstawowej na podłodze
- Moduł 2: strefa do zajęć mobilnych z przesuwanymi krzesłami i rozkładanymi pulpitemi, umożliwiającą adaptację sali do indywidualnej lub grupowej pracy studentów,
- Moduł 3: strefa do zajęć przy wspólnym stole konferencyjnym z wykorzystaniem laptopów,
- Moduł 4: strefa „pokoju nauczycielskiego” z aneksem kuchennym.

Laboratorium jest wyposażone w liczne pomoce wspierające proces edukacji geograficznej i przyrodniczej (okazy, modele, przyrządy pomiarowe, edukacyjne programy multimedialne), 9 laptopów, tablicę interaktywną (monitor dotykowego UltraHD), rzutnik multimedialny, sprzęt do rejestracji zajęć, kserokopiarkę. Znajduje się tam również tematyczna biblioteczka z najnowszymi zagranicznymi i krajowymi publikacjami dotyczącymi nowoczesnego kształcenia przyrodniczego i geograficznego (30 pozycji literatury) oraz podręcznikami, zeszytami ćwiczeń, atlasami szkolnymi (50 pozycji).

**Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	<b>Brak zaleceń</b>	-

**Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5:**

.....

## **Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku**

### **Zakres i formy współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami oraz jej wpływu na koncepcję kształcenia**

Planowanie koncepcji i realizacja procesu kształcenia na kierunku *geografia* odbywa się również **we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi reprezentującymi otoczenie społeczno-gospodarcze (Załącznik 6a, b)**, która obejmuje: (i) uczestnictwo interesariuszy zewnętrznych w doskonaleniu programów i planów studiów, (ii) wzbogacenie procesu dydaktycznego w trakcie realizacji poszczególnych kursów (zwłaszcza ćwiczeń terenowych przedmiotowych i regionalnych), (iii) współpracę w ramach studenckich praktyk zawodowych (specjalności nauczycielskie – por. Kryterium 2, **Załącznik 2h**). Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi ma na celu wsparcie dostosowania planów i programów kształcenia, doboru zagadnień realizowanych na poszczególnych kursach w taki sposób, aby absolwent w jak najlepszym stopniu był przygotowany do wyzwań, jakie stawia współczesny rynek pracy. W miarę możliwości diagnozę opiera się także na badaniach naukowych, np. prowadzonych przez dr hab. Danutę Piróg, prof UKEN (por. opis Kryterium 1 i 3), a dotyczących predyspozycji zawodowych absolwentów kierunku *geografii* i przechodzenia ich na rynek pracy. Istotny wpływ na kształcenie mają spotkania z interesariuszami zewnętrznymi pozwalające na zobrazowanie różnych ścieżek kariery absolwentów *geografii* i odnalezienia się na rynku pracy. Przykładem może być współpraca z zespołem zajmującym się analizami środowiskowymi w dużej międzynarodowej firmie konsultingowej *Jacobs*, w której znaczna część pracowników ma wykształcenie geograficzne.

Opinie, które są zbierane podczas spotkań z interesariuszami (np. podczas hospitacji zajęć w szkołach, podczas spotkań na szkoleniach, warsztatach – por. opis Kryterium 1, 3) są dyskutowane przez członków *kierunkowej Rady Jakości Kształcenia*. Dla przykładu, z licznych konsultacji z różnymi podmiotami wynikała konieczność rozwoju umiejętności pracy z wykorzystaniem technologii informacyjnych i narzędzi GIS. W odpowiedzi na to zapotrzebowanie zwiększono liczbę godzin kursów związanych z narzędziami informatycznymi i GIS w programie głównym oraz rekomendowano, aby na drugim stopniu kształcenia wymagać stosowania tych narzędzi podczas różnych innych kursów, z naciskiem na wybór do tego celu darmowego oprogramowania, które jest coraz szerzej wykorzystane w różnego rodzaju instytucjach i podmiotach prowadzących działalność gospodarczą. Dla specjalności nauczycielskiej na studiach pierwszego stopnia wprowadzono kurs *Zdalne nauczanie w edukacji przyrodniczej i geograficznej*, którego celem jest poznanie i nabycie umiejętności postępowania się aplikacjami i programami multimedialnymi. Taka umiejętność ułatwia przyszłym nauczycielom prowadzenie lekcji w pracowni informatycznej w szkole.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma duży wpływ na realizację procesu kształcenia. Podczas spotkań, warsztatów, wizyt studyjnych studenci mają możliwość zapoznania się z wybranymi praktycznymi aspektami funkcjonowania różnych podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego (**Załącznik 6b**) w kontekście wykorzystania wiedzy i umiejętności nabywanych podczas studiów. Przykładem może być spotkanie studentów z *Inspektorem Zespołu ds. Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich* (p. Aneta Foryś), które dotyczyło nowych perspektyw finansowania samorządów oraz roli polityki regionalnej i funduszy UE w rozwoju układów lokalnych i regionalnych (kurs: *Rozwój lokalny i regionalny*). Podobny charakter mają coroczne spotkania odbywane podczas *Regionalnych ćwiczeń terenowych - Karpaty* (geografia 2. rok studiów I stopnia) z pracownikiem

Tatrzańskiego Parku Narodowego, na których omawiane są zagadnienia związane z zasadami działania i funkcjonowania TPN, konfliktów przyroda-człowiek w kontekście rozwoju turystyki i ochrony przyrody w obszarach chronionych. Innym przykładem włączania interesariuszy zewnętrznych w realizację procesu kształcenia są *Przedmiotowe ćwiczenia terenowe z geografii społeczno-ekonomicznej* (2. rok studiów I stopnia). We współpracy i przy wsparciu wieloletniego burmistrza gminy Zator (absolwenta studiów geograficznych), studenci kierunku *geografia* mogli prowadzić badania terenowe ukierunkowane na poznanie różnych elementów funkcjonowania gminy i jej społeczności. W trakcie zajęć terenowych studenci mieli możliwość konfrontacji swojej wiedzy i ćwiczenia umiejętności nabytych na studiach w praktyce. Studenci podczas zajęć mają możliwość zapoznania się z różnymi rozwiązaniami, które wpływają na funkcjonowanie lokalnych społeczności (od działań związanych z tworzeniem produktu turystycznego związanego z wykorzystaniem stawów, przez stworzenie warunków do napływu inwestorów (strefa ekonomiczna), po elementy związane z rozwojem sektora edukacji dla potrzeb działania zakładów zlokalizowanych w strefie ekonomicznej. Takie obserwacje i ćwiczenia praktyczne mają szczególne znaczenie dla studentów, którzy w przyszłości poszukują zatrudnienia w gminach, z których pochodzą. Pozyskiwanie interesariuszy zewnętrznych w różnych jednostkach administracyjnych podyktowane jest właśnie m.in. badaniami losów absolwentów kierunku *geografii*. Tego typu spotkania są ważnym elementem realizacji procesu kształcenia na kierunku *geografia* i wnoszą ogromną wartość dodaną. Ich finalnym etapem jest współpraca (m.in. w gminie Zator, Geoparku Świętokrzyskim czy Tatrzańskim Parku Narodowym) w opracowywaniu konkretnych tematów, którymi są zainteresowani interesariusze w postaci prac, które są lub będą realizowane, np. zagadnienia związane z inwentaryzacją geostanowisk (realizacja w toku), szlakami turystycznymi i ich zmianami morfologicznymi (np. TPN, Gorczański PN), jakością życia (np. w gminie Zator).

Istotnym elementem **w realizacji procesu kształcenia** na kierunku *geografia* jest również współpraca z podmiotami, których działalność jest nastawiona na pozyskanie danych o środowisku geograficznym i ich udostępnieniu dla potrzeb różnych społeczności. Tego typu współpraca koordynowana przez dra Pawła Strusia jest prowadzona ze stowarzyszeniem *OpenstreetMap Polska*. W ramach tej współpracy: (i) wykonano pomoc kartograficzną *GIS dla Ukrainy*, bezpośrednio po wybuchu wojny w Ukrainie (luty-marzec 2022); (ii) współorganizowano wyjazd naukowy na półwysep Peljesac w Chorwacji (17-25 09 2023 r.), podczas którego wykonano inwentaryzację obiektów i opracowano dane do szczegółowej mapy półwyspu; (iii) zorganizowano (wspólnie *Mapathon*) krótkie wydarzenie kartograficzne dla Somalii (30 10 2023 r.); (iv) współorganizowano międzynarodową konferencję przygotowaną przez *OSM Polska – State of the Map Europe* w Łodzi (18-21 07 2024 r.).

**W kontekście poszerzenia możliwości włączania** interesariuszy zewnętrznych w proces kształcenia obecnie rozwijana jest współpraca z podmiotami zainteresowanymi wykorzystaniem potencjału geoturystycznego w rozwoju lokalnym i regionalnym. Wymiernym efektem rozpoczętej współpracy jest realizacja (03.10.2022–29.03.2024) przez dr Annę Chrobak-Žuffová (kierownik) oraz dr Joannę Fidelus-Orzechowską (obie osoby z IBNZ) międzynarodowego projektu pt. *Geotouristic potential of the Podtatrze area and the possibilities of its development*, finansowanego ze środków Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Projekt był realizowany we współpracy z *Instytutem Geografii Słowackiej Akademii Nauk* w Bratysławie. Głównym celem projektu była inwentaryzacja i ocena unikalnych form przyrody abiotycznej na terenie Podtatrze, jak również ocena potencjału turystycznego tego obszaru. We współpracy z decydentami w zakresie rozwoju regionu (przedstawiciele samorządów, zarządcy parków narodowych położonych w sąsiedztwie analizowanego obszaru, przedsiębiorcy świadczący usługi turystyczne) przeprowadzono badania nad możliwością turystycznego wykorzystania wcześniej wytypowanych geostanowisk. W ramach projektu zorganizowano spotkanie robocze z samorządowcami i przedsiębiorcami działającymi w

turystyce i w edukacji przyrodniczej (**Załącznik 6c**) oraz sympozjum naukowe dla nauczycieli *geografii* i edukatorów (**Załącznik 6d**). Realizacja niniejszego projektu podkreśliła istotną rolę zajęć terenowych w nauczaniu o środowisku przyrodniczym, systematycznie uwzględnianych w programie studiów w postaci zajęć terenowych. Bezpośrednim rezultatem projektu była organizacja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Branżowej – *IX Forum Geoprodukt*, które odbyło się w dniach 10-11.10.2024 r. w Chochołowie. Organizatorem wydarzenia był IBNZ we współpracy z Geoparkiem Świętokrzyskim - Światowym Geoparkiem UNESCO, Wydziałem Geologii Ogólnej i Geoturystyki AGH oraz Instytutem Geografii Słowackiej Akademii Nauk. Partnerami i sponsorami wydarzenia byli: Gmina Czarny Dunajec, Centrum Kultury i Promocji Gminy Czarny Dunajec, Stowarzyszenie Polska Szkoła Surwiwalu-Grupa Podhale, Fundacja Macerat, Małopolska Organizacja Turystyczna, Euroregion Tatry oraz Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy. Tematem przewodnim tegorocznego Forum była „*Geoturystyka u źródeł. Od wód mineralnych do geoproduktu*”. Głównym celem Forum było spotkanie osób reprezentujących jednostki naukowe z przedsiębiorcami i samorządowcami oraz wymiana poglądów i doświadczeń związanych z udostępnianiem unikatowych walorów związanych z przyrodą nieożywioną (geostanowisk). W wydarzeniu wzięto udział ponad 50 osób reprezentujących 36 podmiotów samorządowych, przedsiębiorstw i jednostek naukowych z Polski i ze Słowacji (**Załącznik 6e**). Uwzględniając wzrost zainteresowania podmiotów gospodarczych i decydentów tematyką praktycznych zastosowań wiedzy o georóżnorodności w rozwoju lokalnym i regionalnym, rozważamy włączenie tej problematyki do treści merytorycznych kursów w programie głównym.

Ważnymi interesariuszami zewnętrznymi IBNZ, z **którymi prowadzona jest współpraca w zakresie kształcenia studentów specjalności nauczycielskich są szkoły i placówki prowadzące działalność edukacyjną**. Pełna lista szkół i placówek, jakie przyjęły studentów na praktykę szkolną w ostatnim roku akademickim 2023/2024 stanowi **Załącznik 6f**. Systematyczną współpracę instytut utrzymuje szczególnie z tymi szkołami, w których studenci nie tylko odbywają praktyki, lecz dodatkowo uczestniczą w ćwiczeniach praktycznych prowadzonych w ramach kursów *dydaktyki geografii*, współprowadząc lekcje w terenie, przygotowując prelekcje i warsztaty dla uczniów. Spotkania te, podobnie jak szereg innych aktywności popularyzujących naukę w szkołach (**Załączniki 6g, 6h, 6i**) dają możliwość bezpośredniej wymiany poglądów i doświadczeń z praktykami, tj. nauczycielami *geografii*. Pozwala to na bieżąco **odpowiadać na potrzeby związane z kształceniem geografii, modyfikować plany i programy studiów lub dobierać i uaktualniać zakres treści przekazywanych podczas realizacji poszczególnych kursów**. Podobny wpływ ma współpraca z interesariuszami zewnętrznymi podczas spotkań szkoleniowo-dyskusyjnych organizowanych dla nauczycieli *geografii* przez *Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli*, które na zaproszenie MCDN prowadzą specjaliści z IBNZ (dr Anna Chrobak- Zuffova, dr Joanna Fidelus-Orzechowska). Również współpraca z organami oświatowymi w zakresie przygotowania i recenzji prac w *Konkursie Geograficznym* (Małopolskie Kuratorium Oświaty w Krakowie) oraz organizacji *Olimpiady Geograficznej* (**Załącznik 6j**) wywierają pośredni wpływ na proces kształcenia, pozwalając na bieżąco śledzić zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji uczniów - przyszłych potencjalnych studentów kierunku *geografia*.

Instytut kontynuuje działania ukierunkowane na pozyskanie nowych interesariuszy z otoczenia społeczno-gospodarczego. Jest to konieczne ze względu na dynamiczne zmiany na rynku podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego i ze względu na zmiany w kierownictwie instytucji i jednostek administracyjnych (w wyników wyborów samorządowych), które decydują o współpracy oraz określają jej zakres i formy. Współpraca ze szkołami, ze względu na ich sposób funkcjonowania i obustronne korzyści, ma charakter bardziej stabilny i w niektórych przypadkach trwa już wiele lat.

**Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	<b>Brak zaleceń</b>	-

**Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 6:**

.....

## Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

W [Strategii rozwoju Uczelni](#), na lata 2023-2030, wdrożonej uchwałą Senatu dnia 19 grudnia 2022 r., umiędzynarodowienie stanowi jeden z celów strategicznych w obszarze doskonałości kształcenia i obejmuje następujące cele operacyjne:

- Rozwój współpracy z zagranicznymi jednostkami naukowo-badawczymi i dydaktycznymi w zakresie rozwoju systemów kształcenia i wymiany studenckiej, w tym uczestnictwo w sieciach/platformach dotyczących obszaru kształcenia.
- Dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb edukacyjnych i organizacyjnych studentów zagranicznych.
- Doskonalenie procesu obsługi studentów zagranicznych.
- Promocja i wsparcie studentów oraz pracowników UKEN w zakresie udziału w wymianie zagranicznej (studia, praktyki, Erasmus+, kwerendy zagraniczne).

Działania ukierunkowane na umiędzynarodowienie przyczyniając się do rozwoju kompetencji zawodowych, językowych i społecznych (w tym rozwoju osobistego) kadry i studentów, mają pośredni i bezpośredni wpływ na znaczącą część kształcenia w czasie [studiów geograficznych](#) na wszystkich etapach, niejako tożsamych ze zdobywaniem wiedzy i umiejętności funkcjonowania we współczesnym świecie. Wreszcie, otwartość na kontakty międzynarodowe w środowisku naukowym i akademickim, wymiana fachowej wiedzy i doświadczeń, a także poznawanie odmiennych kultur akademickich niewątpliwie, choć stopniowo, wpływa na konstrukcję planów studiów, treści merytorycznych kursów i aktualizację przekazywanej wiedzy.

### **Mobilności typu *incoming* (studenci przyjeżdżający)**

Każdego roku, w oparciu o zarządzenie Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju (RKR.Z.0211.28.2024) **(Załącznik 7a)**, IBNZ przygotowuje ofertę anglojęzycznych autorskich kursów dedykowanych studentom programu Erasmus+. W roku akademickim 2024/25 oferta ta obejmuje 20 kursów w 4 modułach (*Modern laboratory techniques in Earth and environmental sciences, Ecotourism I, Ecotourism II, Anthropocene*), przy czym 16 z tych kursów prowadzonych jest przez członków zespołu dydaktycznego kierunku *geografia*. Oferta kursów aktualizowana jest co roku. Kształtowanie i dobór tematyki kursów odbywa się także na podstawie konsultacji z koordynatorami programu z uczelni partnerskich. Koordynacją procesu kształcenia i opieką nad studentami przyjeżdżającymi zajmuje się w porozumieniu z uczelnianym Biurem Współpracy Międzynarodowej, instytutowy Pełnomocnik ds. Programu Erasmus+, pozostający w kontakcie z koordynatorami w uczelniach macierzystych studentów i w razie potrzeby wspomagający studentów zagranicznych także w rozwiązywaniu ewentualnych problemów związanych z życiem codziennym w adaptacji do pobytu w Polsce. Poza realizacją zajęć w ramach studiów, **studenci przyjeżdżający zachęceni są do uczestnictwa w życiu Instytutu, aktywnościach Koła Naukowego, niekiedy angażują się także w badania naukowe** oraz często **uczestniczą w dedykowanych studentom zagranicznym kursach ogólnouczelnianych** - kursach języka polskiego oraz polskiej kultury i sztuki. Od czasu ostatniej oceny, prowadzone w IG i obecnie w IBNZ kursy z zakresu *geografii* odbyło blisko 40 studentów studiów licencjackich i magisterskich z krajów europejskich (Grecja, Hiszpania, Holandia, Włochy, Turcja, Rosja, Czechy, Węgry, Rumunia). Niestety, w okresie po pandemii Covid-19 zaznaczył się wyraźny spadek liczby przyjeżdżających studentów, co wpisuje się także w ogólny trend spadku zainteresowania długoterminowymi wyjazdami na studia za granicą. W celu podniesienia atrakcyjności oferty IBNZ w zakresie mobilności *incoming*, w poprzednim roku akademickim przygotowano moduły kursów w



nowej formule obejmujące kursy laboratoryjne (pozwalające na nabycie umiejętności przeprowadzania konkretnych analiz z wykorzystaniem nowoczesnego sprzętu), kursy dotyczące współczesnych wyzwań środowiskowych (np. *Past and contemporary climate change, Living in a polluted environment*), ekoturystyki czy wykorzystania narzędzi GIS i nawigacji. Jednocześnie IBNZ pozyskało środki na przygotowanie krótkoterminowych mobilności typu *Blended Intensive Programme*. Integracja studentów uczelni i studentów zagranicznych pozostaje pewnym wyzwaniem. W związku z tym planuje się rozpoczęcie instytutowego programu 'Erasmus buddies', w którym wolontariusze – studenci IBNZ wspierają swoich kolegów i koleżanki (studentów przyjeżdżających) w codziennym życiu studenckim. Inicjatywa ta opiera się na założeniu, że rozwijanie mniej formalnych, rówieśniczych relacji (nie *ex cathedra*) będzie skutecznie wspierało wzajemne zrozumienie oraz kompetencje językowe i międzykulturowe. Działania te jednocześnie wpisują się w aktualną *Strategię uczelni* (1.5.2. Dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb edukacyjnych i organizacyjnych studentów zagranicznych).

Poza realizacją programu studiów z uczelni macierzystej w ramach studiów I i II stopnia, kierunek *geografia* jest także **otwarty na przyjęcie studentów** zagranicznych w ramach stażu lub kwerendy (programy Erasmus+, CEEPUS, CEEPUS FreeMover) – dotyczy to głównie doktorantów. W takim przypadku dobrą praktyką jest wyznaczenie opiekuna stażu, który wspomaga studenta-doktoranta i w razie potrzeby pozostaje w kontakcie z jego/jej opiekunem w uczelni wysyłającej. Mobilności tego typu są jednak dotychczas raczej incydentalne.

**Kształcenie językowe oraz działania skierowane na wzmocnienie kompetencji językowych i międzykulturowych studentów, pracowników badawczo-dydaktycznych i naukowo-technicznych związanych z kierunkiem *geografia***

**Wsparcie rozwoju kompetencji językowych jest kluczowe** dla sukcesu działań w zakresie umiędzynarodowienia i mobilności i dotyczy nie tylko studentów, ale i nauczycieli akademickich, a także naukowo-technicznych. Tak kompleksowe podejście jest istotne szczególnie w przypadku kształcenia dorosłych i ma na **celu stworzenie przyjaznego środowiska**, w którym każdy członek społeczności **ma szansę podnoszenia znajomości** specjalistycznego języka obcego, a zarazem kształtowanie kompetencji społecznych umożliwiających swobodną komunikację, funkcjonowanie w międzynarodowym środowisku pracy i rzeczywiste zrozumienie potrzeby i korzyści płynących z mobilności. Działania skierowane na wzmocnienie tych kompetencji podejmowane na kierunku *geografia* mają różnorodny charakter.

Integralną częścią planu i programu studiów na kierunku *geografia* jest kształcenie umiejętności językowych. Rozłożone jest ono równomiernie w semestrach i kończy się egzaminem potwierdzającym umiejętności na wskazanych poziomach. Na studiach I stopnia obligatoryjne zajęcia z języka obcego mają wymiar 110 godzin i realizowane są w formie lektoratów po 40 godzin w dwóch semestrach (2. i 3. semestr), natomiast w 4. semestrze lektorat z języka obcego ma wymiar 30 godz. i kończy się egzaminem. Oferta lektoratów przygotowywana jest przez *CJO UKEN*. Student deklaruje wybór lektoratu z języka nowożytnego podczas rekrutacji na studia. Treści kształcenia powiązane są z efektami uczenia się w zakresie umiejętności dotarcia do źródeł w języku obcym na poziomie B2 według *CEFR* w celu pogłębienia, aktualizowania i syntetyzowania wiedzy fachowej i przygotowania do pracy badawczej (K\_WG02; K\_UW04) lub charakteryzowania przyczyn zróżnicowania warunków przyrodniczych, zjawisk społeczno-kulturowych i ekonomicznych wybranego regionu w języku obcym (K\_UW09).

Na studiach II stopnia student rozszerza swoje umiejętności posługiwania się językiem obcym na kursie *język obcy dla celów akademickich* podczas 15 godzin lektoratu w 1. semestrze, kończącym się

zaliczeniem z oceną. Treści kształcenia powiązane są m. in. z efektami uczenia się w zakresie umiejętności porozumiewania się w języku obcym na poziomie B2+ podczas różnych wystąpień i dyskusji (K\_UW02; K\_UK01; K\_UK04).

**Celem wsparcia umiędzynarodowienia kierunku *geografia*** (w tym wzmocnienia kompetencji językowych i międzykulturowych studentów i członków zespołu dydaktycznego i obsługi) na kierunku *geografia* **pozyskano**, przy wsparciu finansowym Uczelni, **grant Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta w ramach programu *English Teaching Assistant***. W ramach projektu, w roku akademickim 2022/2023 *native speaker* - stypendystka Komisji Fulbrighta prowadziła dodatkowe zajęcia z języka angielskiego dla studentów studiów II stopnia na kierunku geografia. Osobno odbywały się zajęcia dla pracowników badawczo- dydaktycznych oraz naukowo-technicznych. Zajęcia te miały na celu wsparcie ogólnego kształcenia w zakresie języka obcego na studiach II stopnia oraz wśród pracowników uczelni związanych z kierunkiem *geografia*. Uczestnictwo w zajęciach było dobrowolne i w opinii uczestników przyczyniło się nie tylko do zwiększenia kompetencji językowych, lecz także społecznych i interpersonalnych, wykorzystywanych następnie w środowisku międzynarodowym. Podobnie nauczyciele akademicy, którzy zaangażowani byli w tworzenie i realizację **Intensywnych Międzynarodowych Programów Kształcenia** (trzy równoległe szkoły letnie dla studentów zagranicznych) w ramach pozyskanego przez Instytut w roku akademickim 2022/23 projektu **NAWA (SPINAKE-BESE Built Environment - Sustainability – Education)**, uczestniczyli w kursie doskonalącym kompetencje językowe obejmującym 60h i prowadzonym przez *native speakers*. Z kolei w ramach projektu Uczelnia najwyższej jakości - **UP to the TOP**, pracownicy w celu podwyższenia kompetencji językowych mogli i korzystali z zajęć z języka angielskiego na poziomie C1 (w wymiarze 90 h). Zauważalnym efektem programów było rosnące otwarcie uczestniczących w nim pracowników badawczo- dydaktycznych na udział w projektach i konferencjach międzynarodowych oraz publikacje w czasopismach o zasięgu międzynarodowym.

Innym aspektem działań na rzecz rozwoju kompetencji językowych, umiędzynarodowienia i mobilności jest uczestnictwo kadry dydaktycznej i pracowników naukowo-technicznych w mobilnościach szkoleniowych typu **Erasmus+ Staff Training**, w szczególności programach typu *Staff week* organizowanych przez różne uczelnie europejskie przy wsparciu finansowym programu Erasmus+. Od czasu ostatniej oceny miało miejsce ponad 13 takich wyjazdów. Szczególne znaczenie mają te programy, które merytorycznie dotyczą praktycznych aspektów rozwijania umiędzynarodowienia i mobilności, ponieważ przyczyniają się do transferu dobrych praktyk z uczelni o dłuższym i szerszym doświadczeniu w tym zakresie (np. Uniwersytet w Porto).

**W celu wsparcia rozwoju kompetencji językowych studentów studiów II stopnia**, w roku akademickim 2022/23 studenci kierunku geografia uczestniczyli bezpłatnie w dotychczasowych zajęciach z języka angielskiego, prowadzonych przez stypendystkę Polsko-Amerykańskiej Fundacji Fulbrighta. Organizacja zajęć i pobytu stypendystki była możliwa dzięki aplikacji i uzyskaniu przez Instytut grantu w programie *English Teaching Assistant Program KF*, finansowanych częściowo ze środków uczelni (zgodnie z założeniami programu). Warto podkreślić, że **uczestnicy** dodatkowych zajęć językowych rozwijali swoje **kompetencje społeczne i weryfikowali umiejętności językowe** w praktyce angażując się (wraz z mentorem stypendystki i przy wsparciu Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju) w **organizację międzykulturowego spotkania świątecznego i goszcząc w uniwersytecie amerykańskich stypendystów ETA** przebywających na innych uczelniach w Polsce oraz przedstawicieli Komisji Fulbrighta.

***Zajęcia dydaktyczne i wykłady w języku obcym dla studentów kierunku geografia***

W ramach Erasmus+ Teaching Mobility/Staff Exchange oraz innych programów wymiany międzynarodowej do IBNZ przyjeżdżają nauczyciele akademicy i naukowcy z innych krajów, którzy prowadzą zajęcia dydaktyczne w języku obcym. W Instytucie przebywali m.in. profesorowie wizytujący z zagranicznych uczelni, np. prof. Stanley Brunn z (University of Kentucky), prof. Darren Smith (University of Loughborough), dr Joseph Flotemersch (Fulbright specialist - US Environmental Protection Agency, USA), a w ramach stażu dr Yana Wengel (Hainan University). 5-tygodniowy **pobyt specjalisty z US EPA**, obejmujący także zajęcia dydaktyczne, możliwy był dzięki **pozyskaniu przez Instytut grantu Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta w ramach programu Fulbright Specialist**. Ponadto, studenci mają możliwość uczestnictwa w wykładach prezentowanych przez pracowników naukowych z różnych uczelni w ramach mobilności nauczycieli akademickich lub w ramach wydarzeń, w których uczestniczy Instytut. Przykładem mogą być np. wykład dr Tigrana Keryana (University of Trás-os-Montes and Alto Douro, Portugalia, 25.01.2022; *Interdisciplinarity and Transdisciplinarity: tackling complex societal issues*), czy wirtualna sesja *Geomorfologia fluwialna obszarów górskich* zorganizowana przez pracowników Instytutu w ramach obchodów Międzynarodowego Tygodnia Geomorfologii (luty-marzec 2021), w której uczestniczyli specjaliści z kilku krajów. Podkreślić warto, że wydarzenia odbywały się także w czasie pandemii Covid-19 w formie online.

Dobłą praktyką służącą wzmocnieniu mobilności i umiędzynarodowienia studiów jest zapraszanie wszystkich odwiedzających Instytut badaczy i nauczycieli do prezentowania na spotkaniach ze studentami i pracownikami nie tylko instytucji wysyłających, ale także informacji o regionach i krajach, z których pochodzą. Nauczyciele akademicy z zagranicznych jednostek odwiedzający Instytut są zapraszani także do udziału w zajęciach terenowych (jeśli rodzaj i problematyka zajęć nawiązuje do ich zainteresowań badawczych lub dydaktycznych), co pozwala zarówno na wymianę doświadczeń dotyczących metod dydaktycznych i organizacji zajęć bezpośrednio w terenie jak również na wzbogacenie treści i formy zajęć (np. prof. Lorenzo Pico, University of Padova, *Regionalne ćwiczenia terenowe Karpaty*, maj 2019). Ponadto, w czasie realizacji projektu (*English Teaching Assistant* Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta) w ćwiczeniach terenowych ze studentami kierunku *geografia* uczestniczyła stypendystka Komisji – nauczyciel (ETA) oraz studenci Erasmus+. Taka organizacja zajęć sprzyjała praktycznej nauce języka obcego poza salą ćwiczeniową i w środowisku rówieśników, wzmacniając zarówno kompetencje językowe, jak i społeczne poprzez wymianę międzykulturową.

### **Mobilności studentów - studenci wyjeżdżający**

Studenci kierunku *geografia* I i II stopnia mają możliwość aplikacji i wyjazdu do uczelni partnerskiej w programie Erasmus+ (na podstawie 30 bezpośrednich umów dwustronnych); program ten oferuje także możliwości uczestnictwa w krótszych programach typu blended intensive programme lub realizacji praktyki po zakończeniu studiów. Informacje na temat tych możliwości przekazywane są studentom w trakcie spotkań, tzw. dni informacyjnych lub indywidualnie, zarówno przez Biuro Współpracy Międzynarodowej, jak i instytutowego Pełnomocnika ds. programu Erasmus+, który służy pomocą w wyborze uczelni, kursów ekwiwalentnych i wspomaga ich przy konstrukcji *learning agreement*. Niestety, liczba chętnych na semestralny wyjazd za granicę jest ograniczona – na studia wyjeżdża rocznie 1-4 studentów; tak małe zainteresowanie wynika nie tylko z efektów pandemii Covid-19, ale także z uwarunkowań osobistych, zawodowych czy finansowych. Zdecydowanie większym zainteresowaniem, zarówno deklarowanym w ankietach czy rozmowach przeprowadzanych ze studentami, cieszą się krótkoterminowe wyjazdy o charakterze naukowym, organizowane w gronie rówieśniczym wraz z opiekunami – pracownikami badawczo-dydaktycznymi. Przykładem takich 'oddolnych' mobilności mogą być:

- wyjazd naukowo-badawczy studentów kierunku *geografia* na Cypr, 02.01 – 09.01.2019, 23 uczestników, Tematyka: *Opracowanie mapy georóżnorodności półwyspu Akamas i masywu Troodos - badania percepcji granicy pomiędzy Cyprzem i Cyprzem Północnym*
- wyjazd naukowo-badawczy *Laponia* (Rovaniemi, Finlandia), 28.02 – 07.03.2023, 10 studentów,  
Tematyka: *Open Street Map jako podkład informacyjny do badań geograficznych. Opracowanie danych przestrzennych do mapy Open Street Map miasta Rovaniemi i wioski św. Mikołaja, Napapiiri.*
- wyjazd naukowo-badawczy *Chorwacja* (Półwysep Peljesac) 17.09 – 25.09. 2023, 15 uczestników. Open Street Map jako podkład informacyjny do badań geograficznych, poligon kartograficzny „Półwysep Peljesac”.

Jednocześnie, Instytut prowadzi działania nakierowane na wsparcie kompetencji językowych, społecznych i międzykulturowych, które w przyszłości mogą zaowocować większym zainteresowaniem studentów mobilnością np. w ramach programu Erasmus+ czy CEEPUS.

### **Mobilność kadry dydaktycznej i naukowo-technicznej**

Członkowie zespołu dydaktycznego na kierunku *geografia* prowadzą wykłady na uczelniach zagranicznych (43 takie wyjazdy od czasu ostatniej oceny), dzieląc się swoją wiedzą fachową, doświadczając nowych środowisk nauczania, zdobywając nowe kompetencje pedagogiczne i zapoznając się z dobrymi praktykami w zakresie opracowywania programów nauczania i organizacji procesu kształcenia. Mobilność ta odbywa się w oparciu o istniejące umowy bilateralne w ramach programu Erasmus+ i CEEPUS, zazwyczaj do krajów europejskich, ale nauczyciele akademicy wyjeżdżają także do uczelni w innych krajach (Izrael, Wietnam, Kambodża, Meksyk, Jordania). Udział w międzynarodowych programach i projektach badawczych ma duże znaczenie dla modernizacji rozwiązań programowych, procesu dydaktycznego i rozwoju badań naukowych, których efekty mogą być następnie uwzględniane w treściach merytorycznych zajęć. Poprzez udział w projektach nauczyciele zdobywają także doświadczenie w kontaktach międzynarodowych oraz zaznajamiają się z systemami kształcenia praktykowanymi za granicą. Przykładem może być udział pracowników z dyscypliny GS-EiGP w dwóch międzynarodowych projektach realizowanych w ramach programu Erasmus+, finansowanych przez fundusze europejskie w ramach działania pt. *Cooperation for innovation and the exchange of good practices: program Innovating learning online environments: using business case studies in higher education (e3Cases)*, (2018-2021) oraz *Engagement&Beyond* (2017-2020). Dotyczyły one partnerstwa strategicznego w szkolnictwie wyższym oraz w szkolnictwie średnim i podstawowym.

Podkreślić należy **duże zaangażowanie pracowników badawczo-dydaktycznych na kierunku geografia w zakresie uczestnictwa w międzynarodowych konferencjach naukowych, zarówno regionalnych jak i o zasięgu globalnym** (np. kongresy *American Association of Geographers, European Geosciences Union, American Geosciences Union, International Union of Geographers*). Geografowie **systematycznie angażują się w organizację konferencji międzynarodowych** (np. EUROGEO, Forum Carpathicum) prezentując wyniki swoich badań naukowych lub wygłaszając referaty plenarne na zaproszenie organizatorów. Szczególne znaczenie dla umiędzynarodowienia mają wydarzenia organizowane w UKEN (np. konferencja EUROGEO *Future-ready geography* w kwietniu 2023 r.), ponieważ stanowią doskonałą okazję dla kontaktu studentów z międzynarodowym środowiskiem naukowym przy wsparciu ich nauczycieli akademickich. Systematyczne wprowadzanie do społeczności naukowej geografów zainteresowanych studentów - a w późniejszym okresie - już

młodych naukowców, jest skutecznym sposobem na wspieranie nie tylko ich rozwoju naukowego, ale i kompetencji miękkich, przydatnych dla nawiązywania kontaktów i funkcjonowania w międzynarodowym środowisku. Przykładem z ostatniego roku akademickiego może być udział doktorantów i młodych nauczycieli akademickich zaangażowanych we współpracę międzynarodową od początku studiów geograficznych I stopnia, w UNECE FORUM on Education on Sustainable Development *Empowering Youth for Sustainable Futures: Entrepreneurship Education and Youth Engagement* (27-28 czerwiec 2024, Limassol, Cypr). Świadczy to także o konieczności długotrwałego i konsekwentnego zaangażowania w tworzenie warunków sprzyjających umiędzynarodowieniu kierunku.

Kadra badawczo-dydaktyczna na kierunku *geografia* uczestniczy w organizacji i prowadzeniu zajęć w ramach międzynarodowych szkół letnich i zimowych, w ramach współpracy z sieciami badawczymi lub dzięki pozyskaniu celowanych grantów (np. NAWA SPINAKER - Intensywne międzynarodowe programy kształcenia).

- S4C Interdisciplinary Winter School 2022 - *Sustainable development in hot spots of nature and tourism in the Carpathians* (współorganizowana z siecią Science for the Carpathians międzynarodowa szkoła zimowa, luty 2022)
- Caucasus Summer School (CSS) *Natural Hazards in the Mountains: Mapping and Risk Assessment* – szkoła letnia organizowana przez sieć SNC-mt i Sustainable Caucasus, wrzesień 2021, zajęcia prowadzone przez dr Pawła Kroha
- Projekt BESE Built Environment - Sustainability - Education (NAWA BPI/SPI/2021/1/00046), w ramach którego w Instytucie przeprowadzono w czerwcu i lipcu 2023 r. równoległe trzy szkoły letnie dla 60 studentów i 15 doktorantów z kilkunastu krajów.

***Sposoby, częstość i zakres monitorowania oraz oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia, jak również wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację.***

Monitorowanie i ocena umiędzynarodowienia odbywa się zarówno w sposób ciągły, jak i okresowo – w czasie corocznego podsumowania działalności Zespołów ds. jakości kształcenia oraz w czasie prac nad zmianami lub korektą planów i programów studiów. Działania ciągłe w tym zakresie związane są z całorocznym sprawowaniem opieki nad studentami przyjeżdżającymi i organizacją procesu dydaktycznego na miejscu, kontaktem z koordynatorami w programów mobilności w uczelniach partnerskich i w miarę możliwości, nawiązywanie nowych kontaktów i umów dwustronnych na wniosek studentów lub pracowników. Instytut, we współpracy z Biurem Współpracy Międzynarodowej, udziela także wsparcia pracownikom badawczo-dydaktycznym zainteresowanym lub zaangażowanym we współpracę międzynarodową lub planujących aplikowanie o finansowanie w programach międzynarodowych.

Okresowo przeprowadza się także ankiety wśród studentów (we współpracy z BWM) dotyczące zainteresowania i wybranych kierunków mobilności. Pozwala to na podejmowanie prób dostosowania oferty wyjazdów do potrzeb studentów oraz uzupełnienie oferty umów dwustronnych o uczelnie o zbliżonym programie w zakresie kształcenia geograficznego i przyjaznym studentowi środowisku nauczania (np. podjęcie współpracy z Uniwersytetem Harokopio w Atenach).

W ciągu roku akademickiego odbywają się także spotkania i mniej formalne rozmowy ze studentami, pozwalające na poznanie ich opinii dotyczących mobilności i wspólnego poszukiwania skutecznych sposobów ich wsparcia lub rozwiązania zaistniałych problemów. W przypadku studentów przyjeżdżających Pełnomocnik ds. Programu Erasmus+ jest w stałym kontakcie zarówno ze

studentami, jak i z pracownikami badawczo-dydaktycznymi prowadzącymi zajęcia na miejscu. Podobnie, w razie potrzeby, Pełnomocnik jest dostępny dla studentów przebywających w uczelni partnerskiej za granicą w czasie całego trwania stypendium.

Na początku każdego roku kalendarzowego pracownicy Instytutu zgłaszają autorskie kursy, które stają się podstawą do opracowania oferty kursów w języku angielskim na kolejny rok akademicki. W tym czasie dokonuje się także krytycznej oceny zainteresowania i atrakcyjności oferty z poprzedniego roku i realizacji kursów, także w oparciu o opinie prowadzących. Na tej podstawie dokonywane są korekty lub zmiany w ofercie kursów, ich treści lub sposobach realizacji.

Na początku roku akademickiego i w ciągu jego trwania, w zależności od potrzeb, pracownicy są także zachęceni do zapraszania nauczycieli akademickich z uczelni partnerskich lub partnerów w projektach naukowo-badawczych do prezentowania wyników badań na forum Instytutu (w ramach wizyt studyjnych, przy okazji konferencji naukowych, lub zdalnie).

**Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	<b>Brak</b>	-

**Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium**

**7:** .....

## **Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia**

### **Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb różnych grup studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością**

Studenci, którzy rozpoczynają studia na kierunku *geografia* I i II stopnia, **otrzymują rozległe wsparcie** w zakresie rozwoju osobistego i naukowego, a także pomoc związaną z przystosowaniem się do przyszłego zatrudnienia i adaptacją na rynku pracy. Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie zapewnia kompleksowy system wsparcia, który jest odpowiednio dostosowany do potrzeb studentów, w tym tych z różnorodnymi niepełnosprawnościami. **Każda grupa studencka**, rozpoczynająca w danym roku akademickim cykl kształcenia, jest **przypisana do opiekuna** w postaci pracownika badawczo-dydaktycznego, posiadającego co najmniej roczny staż pracy w uniwersytecie. Studenci studiów pierwszego oraz drugiego stopnia, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, podczas inauguracji roku akademickiego, uzyskują informacje dotyczące różnorodnych form wsparcia dostępnych na uczelni. Podczas spotkania ze studentami, opiekun przedstawia zakres pomocy, jaką mogą otrzymać od uniwersytetu. Podaje informację (adresy e-mail oraz strony internetowe), jednostek ogólnouczelnianych, na których znajdują się szczegółowe wytyczne dotyczące udostępnianego wsparcia oraz procedury składania wniosków o pomoc, wykształcając u studentów pierwszych roczników nawyk korzystania z informacji dystrybuowanej do studentów na poziomie Uczelni. Dla pierwszych roczników szczególna kampania informacyjna jest prowadzona przez *Dział Promocji* przed rozpoczęciem i na początku roku akademickiego. Dział zamieszcza na stronie internetowej uczelni oraz *Facebooku* wiele informacji dotyczących funkcjonowania przyszłych studentów w uniwersytecie. Dodatkowo, każdy opiekun zapewnia studentom możliwość rozmowy i spotkania podczas swoich konsultacji i służy wsparciem w zdobyciu informacji. Nadto, każdy rocznik ma wyznaczonego starostę, który utrzymuje stały kontakt z opiekunem roku oraz zastępcą dyrektora IBNZ ds. kształcenia.

**Wsparcie osób z niepełnosprawnościami** jest istotną kwestią w planowaniu systemu pomocy dla studentów. Jest ona rozwiązana w sposób systemowy na szczeblu uczelni. Realizacja w ostatnich latach projektu [Uniwersytet Pedagogiczny uczelnia równych szans](#) pozwoliła na opracowanie i wdrożenie rozwiązań, które zapewniają szeroko rozumiane wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami w całym uniwersytecie. Korzystają z nich również studenci kierunku *geografia*. Działania realizowane w ramach projektu, zostały szczegółowo opisane w załączniku nr 8. W dalszej części tekstu zwrócono uwagę na najważniejsze elementy oferowanego wsparcia.

W uniwersytecie funkcjonuje [Biuro ds. osób z niepełnosprawnościami](#), które wdraża w życie programy stworzone specjalnie dla studentów z różnorodnymi rodzajami niepełnosprawności, przeżywającymi kryzys psychiczny lub trudne sytuacje życiowe. W Biurze wyodrębniono zespół wsparcia o nazwie *Peer Support*, który udziela profesjonalnej pomocy dzięki współpracy z psychologiem i asystentami zdrowienia (osób, które same przezwyciężyły kryzysy psychiczne). BON oferuje następujące formy wsparcia: (i) osobisty lub dydaktyczny asystent osoby z niepełnosprawnością, (ii) kurs orientacji w przestrzeni na terenie uczelni i w najbliższym jej otoczeniu, (iii) dostosowany lektorat języka obcego, (iv) wsparcie kształcenia z udziałem tłumacza języka migowego, (v) dostosowywanie materiałów dydaktycznych do wybranego formatu cyfrowego, (vi) umożliwienie nagrywania treści zajęć na dyktafon, po złożeniu pisemnego oświadczenia w BON (rozwiązanie to jest możliwe w związku z art. 33 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, Dz. U. z 1994 r. Nr 24 poz. 83 z późn. zm.), (vii) wypożyczenie dyktafonu, lupy powiększającej, dzwonka świetlnego i in., (viii) zajęcia w dostosowanych salach dydaktycznych, (ix) alternatywna forma zdawania egzaminów i zaliczeń (zgodnie z *Regulaminem studiów*, § 13 pkt 8), (x) wsparcie psychologiczne (indywidualne konsultacje – psychoedukacja), (xi) alternatywne formy realizacji wybranych kursów (ustalane w porozumieniu z prowadzącymi kursy), (xii) opiniowanie

indywidualnych wniosków studentów, (xiii) wydawanie zaświadczeń potwierdzających formy wsparcia w procesie edukacyjnym ze względu na niepełnosprawność lub stan zdrowia, (xiv) alternatywne zajęcia z wychowania fizycznego (we współpracy z OWF), (xv) pomoc w przyznaniu miejsca w domach studenckich oraz w pokojach dostosowanych architektonicznie, (xvi) organizacja kursów, szkoleń i warsztatów edukacyjnych i świadomościowych dla studentów i pracowników uczelni, (xvii) organizacja konferencji i seminariów, (xviii) inne formy adaptacji na indywidualny wniosek studenta.

W latach 2019-2024 na ocenianym kierunku (na studiach stacjonarnych) studiowało łącznie 15 studentów z niepełnosprawnościami:

- rok 2019: trzy osoby (1 osoba z niepełnosprawnością wzroku, 2 osoby z inną niepełnosprawnością); inna niepełnosprawność nie obejmuje niepełnosprawności słuchu, wzroku i ruchu,
- rok 2020: trzy osoby (2 osoby z niepełnosprawnością ruchu, 1 osoba z inną niepełnosprawnością),
- rok 2021: trzy osoby (2 osoby z niepełnosprawnością ruchu, 1 osoba z inną niepełnosprawnością),
- rok 2022: dwie osoby z niepełnosprawnością ruchu,
- rok 2023: dwie osoby (1 osoba z niepełnosprawnością ruchu, 1 osoba z inną niepełnosprawnością),
- rok 2024 (na dzień 30.11.2024): dwie osoby (1 osoba z niepełnosprawnością ruchu, 1 osoba z inną niepełnosprawnością).

Niewątpliwym wyzwaniem dla pracowników badawczo-dydaktycznych **jest kompleksowe wsparcie i kształcenie studentów z niepełnosprawnościami**. Na kierunku *geografia* działania w tym zakresie obejmują (w zależności od bieżących potrzeb):

- stały kontakt z BON,
- systematyczną organizację spotkań i szkoleń dla studentów i pracowników dotyczących wspólnego funkcjonowania i wsparcia dla studenta z niepełnosprawnością, które służą m.in. do rozwiązywania sytuacji konfliktowych, wynikających z niedostatecznej wiedzy o niepełnosprawnościach,
- współpracę z rodziną studenta (za jego zgodą), w razie takiej potrzeby (np. przed zajęciami terenowymi),
- nawiązanie stałego kontaktu z ekspertem przy danych formach niepełnosprawności,
- indywidualne spotkania opiekuna roku ze studentem wymagającym wsparcia w adaptacji do procesu kształcenia i funkcjonowania w grupie oraz spotkania opiekuna z pozostałymi studentami celem wsparcia ich integracji ze studentami o specjalnych potrzebach,
- indywidualizowanie procesu kształcenia, a przede wszystkim różnicowanie metod i form pracy stosowanych w trakcie procesu kształcenia,
- zaproponowanie nowego systemu przygotowania studenta z niepełnosprawnością do sesji egzaminacyjnej (indywidualny tok studiów), po konsultacjach ze specjalistami.

**W 2021 r. krakowskie środowisko akademickie wyróżniło te działania przyznaniem nagrody *Integralia* wręczonej dyrekcji *Instytutu Geografii* podczas *XIII Krakowskich Dni Integracji* (23 kwietnia 2021 r.).**



Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami udziela także wsparcia studentom bez orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Dotyczy to studentów posiadających zaburzenia psychiczne lub przechodzące kryzys. Dla lat 2020-2024 było sześć takich osób. Problem ten narasta od kilku lat, stąd też jest wdrożona procedura identyfikacji studentów z tym problemem i przeciwdziałania kryzysom. W IBNZ wsparcie takich **studentów zawsze traktowane jest indywidualnie, z poszanowaniem prywatności**, a forma pomocy jest dostosowana do konkretnego przypadku. Jednym z przykładów wsparcia takich studentów jest przygotowywanie indywidualnych instrukcji do ćwiczeń na platformie *Moodle* i umożliwienie samodzielnej pracy w dowolnym i wygodnym dla studenta terminie i/lub indywidualnej pracy zdalnej z prowadzącym.

Zajęcia dydaktyczne na kierunku *geografia* odbywają się w budynku, który jest w pełni dostosowany dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Znajdują się w nim dwie windy z głosowymi informacjami o dotarciu na dane piętro oraz wejście bez schodów dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Ponadto, drogi ewakuacyjne, windy oraz istotne z punktu widzenia funkcjonowania studenta z niepełnosprawnością wzrokową elementy infrastruktury, są podpisane tabliczkami w języku Braille'a.

### **Zakres i formy wspierania studentów w procesie edukacji**

Zapewnienie opieki i wsparcia w procesie edukacji **jest ważnym elementem kształcenia** na Uniwersytecie. Umożliwia to studentom pozyskanie wiedzy, umiejętności i kompetencji, odgrywających kluczową rolę w zakresie uzyskania przewagi konkurencyjnej na rynku pracy. Może być ona realizowana kilkutorowo:

#### **Pomoc materialna**

W zakresie wsparcia materialnego studentów najważniejszym elementem jest możliwość ubiegania się o stypendia i zapomogi socjalne. Wszyscy studenci UKEN, bez względu na posiadane obywatelstwo, mogą otrzymać zapomogę pieniężną z funduszu stypendialnego. Przez trudną sytuację życiową, uzasadniającą przyznanie jednorazowego wsparcia finansowego, należy rozumieć ogół warunków (na przykład materialnych, rodzinnych, społecznych, zdrowotnych), w jakich znalazła się rodzina studenta, które powodują przejściowe problemy w spełnianiu potrzeb materialnych tej rodziny. Przyczynami trudnego położenia życiowego studenta mogą być w szczególności: choroba, niepełnosprawność lub śmierć członka rodziny, szkody spowodowane innym zdarzeniem losowym (pożarem, klęską żywiołową, wojną), utrata stałego źródła dochodu i inne. Dla ułatwienia aplikowania o wsparcie, wnioski dostępne są online na stronie [www. Uczelni](http://www.Uczelni). Ponadto, osoby studiujące dotychczas w ukraińskich uczelniach mają możliwość starania się o podjęcie lub kontynuowanie nauki w uniwersytecie zgodnie z [zasadami kontynuowania/podejmowania studiów w Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie przez obywateli Ukrainy](#). Wszystkie rodzaje pomocy dla studentów z Ukrainy i ich rodzin przedstawione są na stronie [pomoc Ukrainie](#) Tam też znaleźć można niezbędne wnioski w formie online, pozwalające o ubieganie się o dany rodzaj wsparcia.

Wszyscy studenci kierunku *geografia* mogą ubiegać się o **przyznanie pomocy materialnej** w postaci stypendiów socjalnych, czy też o miejsca w domach studenckich. Jednostką wspierającą studentów w działaniach ukierunkowanych na ten rodzaj pomocy jest *Dział Spraw Studenckich*. Ponadto, w celu usprawnienia procesu składania odpowiednich dokumentów, wnioski o wszystkie rodzaje stypendiów są realizowane w 100% drogą elektroniczną za pomocą formularzy on-line dostępnych na stronie <https://stypendia.uken.krakow.pl/> Tam też są dostępne szczegółowe informacje wraz z regulacjami dotyczącymi wsparcia materialnego.

## Indywidualizacja ścieżki kształcenia

Istotnym wsparciem dla części studentów jest umożliwienie studiowania w oparciu o indywidualną ścieżkę kształcenia. Jest to szczególnie ważne narzędzie kształcenia w przypadku osób wybitych, studiujących na innych kierunkach, bądź też realizujących karierę naukową lub zawodową. Czynniki te mogą uniemożliwiać uczęszczanie na zajęcia w ramach ogólnego harmonogramu zajęć. W takich przypadkach student może uzyskać zgodę na studia według indywidualnej ścieżki kształcenia. Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb studentów odbywa się zgodnie z procedurami opisanymi w [Regulaminie studiów](#).

Innym sposobem indywidualizacji ścieżki kształcenia jest wybór specjalności studiów z oferty zaproponowanej przez instytut. Na studiach I stopnia do wyboru studenci mają specjalność nauczycielską: *geografia z przyrodą* oraz nienauczycielską: *geomonitoring* i *geoinformacja*. Studenci II stopnia mogą wybrać specjalność nauczycielską: *geografia nauczycielska*, *geografia nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie* lub nienauczycielską: *nauki o Ziemi i środowisku*.

## Wspomaganie w nauce i rozwoju naukowym

Wsparcie w nauce jest prowadzone **systematycznie i w sposób kompleksowy**. Odbywa się ono zarówno na poziomie Uczelni, jak i w ramach IBNZ. Uwzględniając współczesne zmiany w sposobach pozyskiwania informacji, szczególnie w grupie studentów przywiązuje się **dużą wagę do cyfrowych metod komunikacji**. Dotyczy to nie tylko przekazu informacji o harmonogramie zajęć, czy prowadzonych w Instytucie otwartych zebraniach naukowych, ale także istotnych, bieżących wydarzeniach, konferencjach oraz spotkaniach i dyskusjach realizowanych na gruncie różnych nurtów, zarówno geografii, jak i gospodarki przestrzennej czy ochrony środowiska.

UKEN subskrybuje usługę *Microsoft Office 365* i udostępnia ją wszystkim pracownikom i studentom (również doktorantom i słuchaczom studiów podyplomowych). W ramach tej usługi każdy użytkownik ma służbowe/studenckie konto obejmujące pocztę elektroniczną (*Outlook*), dostęp do dysku *OneDrive* oraz sieciowe wersje programów *MS Office 365* (m.in. *Word*, *Excel*, *PowerPoint*, *OneNote*) i *MS Teams*. Zgodnie z regulacjami uczelnianymi, pracownicy i studenci korzystają ze służbowych/studenckich kont pocztowych oraz z pozostałych aplikacji w komunikacji między sobą, dzięki czemu komunikacja odbywa się w systemie uczelnianym. Aplikacja *MS Teams* pozwala organizować zajęcia (wykłady, konwersatoria) oraz konsultacje w sposób zdalny. Sieciowe wersje programów z pakietu *MS Word*, *Excel* czy *PowerPoint* pozwalają na wspólną edycję dokumentu (projektu, referatu, prezentacji, arkusza kalkulacyjnego) przez grupę studentów w sposób zdalny, jednocześnie przez wszystkich lub indywidualnie przez każdą osobę, zależnie od potrzeb.

UKEN posiada także własną (na własnym serwerze) instalację platformy edukacyjnej *Moodle*, na której tworzone są kursy e-learningowe. Niektóre z nich pełnią rolę wspomagającą organizację kursów stacjonarnych – zawierają materiały dla studentów (np. instrukcje ćwiczeń) i mają funkcję porządkową przy przyjmowaniu i archiwizowaniu plików przesyłanych przez studentów jako prace ćwiczeniowe czy zaliczeniowe (referaty, prezentacje, konspekty i materiały do lekcji itp.). Rozwiązania te – system poczty uczelnianej, aplikacji *MS Teams*, programy *MS Office 365*, platforma *Moodle* – tworzą kompleksowy uczelniany system edukacyjno-komunikacyjny, w którym wszystkie materiały i wiadomości pozostają w obiegu wewnętrznym, w miejscach zarządzanych i nadzorowanych przez stosowną jednostkę uniwersytetu (*COI*). Brak konieczności korzystania z rozwiązań zewnętrznych oznacza **wyższy standard przejrzystości wszystkich procesów komunikacyjnych i edukacyjnych** odbywających się w ten sposób oraz wyższy poziom cyberbezpieczeństwa.

Ponadto, dostęp do dysku *OneDrive* pozwala pracownikom i studentom na przechowywanie swoich plików służbowych/studenckich w sieci bez konieczności korzystania z dysków zewnętrznych. To rozwiązanie umożliwia również udostępnianie (do edycji lub jedynie do odczytu) wybranych plików innym użytkownikom systemu.

Ten sposób organizacji, zapoczątkowany jeszcze przed pandemią *COVID 19*, znakomicie sprawdził się podczas pandemii – w czasie, gdy należało przejść na zdalną komunikację i nauczanie. UKEN był do tego niemal natychmiast w pełni gotowy, z wykorzystaniem wyłącznie własnego systemu informatycznego. Zajęcia zdalne zostały zorganizowane przez *MS Teams*, kursy e-learningowe zostały przygotowane na platformie *Moodle*, studenci mogli wspólnie pracować nad grupowymi pracami wykorzystując narzędzia *MS Office 365* (i w razie potrzeby wspomagając się bezpośrednio – również grupową – komunikacją przez *MS Teams*), mogli też udostępniać pliki, nad którymi pracowali osobom prowadzącym kursy (również pliki umieszczane w *OneDrive*).

Inną formą wsparcia w procesie uczenia się, oferowaną przez UKEN, była realizacja projektu [Chcieć to MOOC- Rozszerzenie oferty edukacyjnej UP w zakresie zdalnego kształcenia.](#), współfinansowanego przez UE w ramach środków *Europejskiego Funduszu Społecznego, Działanie 3.1 Kompetencje w szkolnictwie wyższym Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój*. Celem projektu był rozwój oferty uniwersytetu w zakresie realizacji tzw. trzeciej misji uczelni poprzez zaangażowanie kadry dydaktycznej w stworzenie i realizację kursów edukacyjnych w formie e-learningu dla 480 studentów I lub II stopnia studiów stacjonarnych do końca września 2022 r. Projekt zakładał opracowanie i realizację czterech kursów zdalnych: (i) warsztaty gatunków dziennikarskich, (ii) zastosowanie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych do nauczania, (iii) komunikacja i mediacja dydaktyczna oraz (iv) literatura i nowe media. Kursy były udostępnione bezpłatnie na spolszczonej platformie *Open EDX*. Realizacja kursów w projekcie prowadziła do uzyskania co najmniej dwóch spośród następujących kompetencji odpowiadających potrzebom społeczno-gospodarczym: językowych, informatycznych, analitycznych, w tym umiejętności rozwiązywania problemów, komunikacyjnych.

Ważnym elementem z **punktu widzenia działalności badawczo-dydaktycznej instytutu** jest umożliwienie studentom rozwoju naukowego. **Wsparcie w nauce i rozwoju naukowym** odbywa się nie tylko poprzez włączanie ich w prowadzone przez pracowników badania naukowe (por. Kryterium 1, 2, 4) ale także poprzez możliwość publikowania artykułów w czasopismach naukowych, m.in. [Przedsiębiorczość – Edukacja](#) (2005 do chwili obecnej), [Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego](#) (2000 do chwili obecnej) oraz [Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica](#).

Studenci kierunku *geografia* rozwijają swoje umiejętności naukowe poprzez udział w pracach zespołów badawczych, aktywne uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych (np. *State of the Map Europe 2024*, 18-21.07.2024 Łódź; *XIV Sesja Paleolimnologiczna* 21-22.03.2024 Słupsk). Studenci mogą uczestniczyć w comiesięcznych otwartych seminariach naukowych IBNZ, na których prezentowane są zagadnienia badawcze pracowników naukowych tej jednostki oraz pracowników z innych ośrodków naukowych, zarówno krajowych jak i zagranicznych. Przykładem mogą być np. wykład dr Tigrana Keryana (University of Trás-os-Montes and Alto Douro, Portugalia, 25.01.2022; *Interdisciplinarity and Transdisciplinarity: tackling complex societal issues*), czy wirtualna sesja *Geomorfologia fluwialna obszarów górskich* zorganizowana przez pracowników instytutu w ramach obchodów *Międzynarodowego Tygodnia Geomorfologii* (luty-marzec 2021).

Ponadto bardzo duże możliwości **rozwoju naukowego oferuje studenckie koło naukowe (SKNG)**, działające przy wsparciu dyrekcji oraz pracowników naukowych. Członkowie SKNG angażują się

czynnie w życie naukowe poprzez m.in. udział w kilku projektach badawczych realizowanych na terenie nie tylko Polski, ale również w Jakucji, Cyprze, Chorwacji. Projekty te prowadzone i koordynowane były przez dr Pawła Strusia przy współpracy ze stowarzyszeniem *OpenstreetMap Polska*. Dotyczyły m.in. analiz krajobrazowych, wykonania kartowania obszarów, które do tej pory nie zostały objęte projektem *Open Street Map*. Wykonano pomoc kartograficzną *GIS dla Ukrainy*, bezpośrednio po wybuchu wojny w Ukrainie (luty-marzec 2022), podczas wyjazdu naukowego na półwysep Peljesac w Chorwacji (17-25 IX 2023 r.) wykonano inwentaryzację obiektów i opracowano dane do szczegółowej mapy półwyspu oraz podczas wydarzenia *Mapaton* (20.12.2022) studenci kartowali wybrane obszary Afryki (Somalia), gdzie ONZ prowadzi operacje terenowe.

Ponadto studenci Koła prowadzili badania polskiego dziedzictwa narodowego w przestrzeniach miejskich państw europejskich (projekt *Poloniki w przestrzeni miejskiej Słowacji*), czy dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego Polski (projekt *Młynarstwo wodne – zapomniane dziedzictwo kulturowo-przyrodnicze Karpat*). W ramach działalności organizacyjnej oraz popularyzatorskiej należy wymienić m.in. czynny udział w *Festiwalu Nauki*, *Dniach Otwartych UKEN*, czy akcji przygotowania kolekcji minerałów i skał dla szkół pt.: *Daj kamienia*. Zaangażowanie organizacyjne oraz poziom prowadzonych badań naukowych umożliwiły studentom zrzeszonym w SKNG osiągnięcie wysokich efektów. Jego członkowie w trakcie *Gali Studenckiej 2024* zostali odznaczeni za szczególne działania na rzecz promocji uczelni, natomiast w 2023 roku zdobyli 3. miejsce w konkursie na dofinansowanie projektów naukowych w ramach grantów rektorskich, za projekt *Geografowie Północy i Południa; Openstreet Map w badaniach geograficznych*.

Poza możliwościami współpracy na polu naukowym w ramach Studenckiego Koła Naukowego, część projektów badawczych jest kierowana do studentów ze specjalności *geoinformacja*. W tym zakresie w latach 2022-2023 studenci pod przewodnictwem dra Witolda Juchy uczestniczyli w projekcie inwentaryzacji zbiorników wodnych na obszarze Pojezierza Myśliborskiego za pomocą metod fotointerpretacyjnych. Wyniki badań projektu zostały opublikowane w postaci posterów oraz ogłoszone w formie referatu.

W 2024 roku realizowane były pod kierunkiem dra Witolda Juchy dwa projekty fotogrametryczne z użyciem bezzałogowego statku powietrznego. W ramach projektu zastosowania fotogrametrii w interpretacji dziedzictwa studenci przygotowali trójwymiarowy model fotogrametryczny fragmentu Drózek na obszarze Kalwarii Zebrzydowskiej, za zgodą Kustosza Sanktuarium. W drugim projekcie badany był z użyciem metod fotogrametrycznych stan ekologiczny wybranych torfowisk na obszarze Kotliny Orawsko-Nowotarskiej. Oba projekty fotogrametryczne są obecnie w fazie opracowywania wyników i przygotowania do publikacji.

Niezbędnym elementem **wsparcia w rozwoju naukowym jest dostęp do aparatury badawczej**, która stanowi wyposażenie laboratorium sedymentologicznego, pracowni geologicznej i gleboznawczej, pracowni technik komputerowych i GIS oraz laboratorium edukacji geograficzno-przyrodniczej (por. Kryterium 5). Umożliwiają one rozwój naukowy studentów pod opieką pracowników badawczo-dydaktycznych instytutu.

IBNZ prowadzi **współpracę naukową** z krajowymi i zagranicznymi instytucjami akademickimi na podstawie formalnych i nieformalnych porozumień. Współpraca ma charakter naukowy i daje możliwość uczestniczenia studentów w badaniach naukowych, jak również korzystania z zaplecza naukowego wymienionych jednostek. Dla celów realizacji badań naukowych kształcenia na kierunku geografia istotna jest między innymi współpraca z pracownikami: Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (np. prof. K. Bąk, prof. J. Kukulak, dr hab. J. Zawiejska, dr A. Ciurej), Uniwersytetu

Jagiellońskiego (prof. K. Bąk, dr hab. A. Wolska, dr hab. J. Zawiejska, dr J. Fidelus-Orzechowska), Instytutu Nauk Geologicznych PAN (prof. K. Bąk, dr hab. A. Wolska, dr A. Ciurej), Uniwersytetu Śląskiego (prof. Krzysztof Bąk, dr hab. Danuta Piróg, dr P. Kroh), Uniwersytetu Warszawskiego (prof. K. Bąk, dr D. Chmielowska-Michalak, dr A. Ciurej), Uniwersytetu Szczecińskiego (dr W. Jucha), Bieszczadzkiego Parku Narodowego (prof. K. Bąk, prof. J. Kukulak), Gorczańskiego Parku Narodowego (dr P. Kroh, mgr Piotr Cybul), Babiogórskiego Parku Narodowego (prof. A. Łajczak), Instytutu Ochrony Przyrody PAN (dr hab. J. Zawiejska), Magurskiego Parku Narodowego, Ojcowskiego i Pienińskiego Parku Narodowego (prof. R. Soja), Tatrzańskiego Parku Narodowego (dr Anna Chrobak-Zuffova, dr J. Fidelus-Orzechowska), Polskiej Akademii Nauk (dr hab. D. Piróg, dr J. Fidelus-Orzechowska, dr hab. T. Bryndal).

Poza wiedzą i umiejętnościami przekazywanymi w trakcie zajęć, **prowadzący prace dyplomowe i seminaria pełnią rolę opiekunów naukowych, którzy wspierają i motywują do rozwoju naukowego studenta.** Pomoc ta jest udzielna m.in. w ramach konsultacji, które odbywają się w wyznaczonych godzinach lub po wcześniejszym uzgodnieniu. Oprócz wsparcia naukowego w ramach kursów, studenci mogą liczyć na pomoc ze strony opiekuna roku, który jest przydzielany dla danego rocznika od początku rozpoczęcia edukacji w instytucie. Opiekun roku na bieżąco monitoruje proces edukacji oraz przekazuje informacje dotyczące działalności instytutu i uczelni. Ze względu na specyfikę kierunku, na którym duża część kursów jest prowadzona poza terenem uczelni, informacje te bardzo ułatwiają właściwą organizację zajęć.

Miejscem realizującym misję związaną z ułatwianiem dostępu do wiedzy jest **biblioteka.** W przypadku IBNZ, zbiory bibliograficzne są dostępne nie tylko w Bibliotece Głównej, ale przede wszystkim w bibliotece geograficzno-biologicznej; geograficzna część księgozbioru jest tam gromadzona od ponad 75 lat. Jeszcze innym elementem wspomagającym w nauce i rozwoju naukowym studentów *geografii* są materiały zgromadzone w *Zbiorach kartograficznych* instytutu (sala 423); mapy topograficzne oraz tematyczne są tam również gromadzone od ponad 75 lat. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom współczesnej cyfrowej społeczności dostępność księgozbioru jak i zasobów kartograficznych jest możliwa nie tylko w formie analogowej, ale przede wszystkim cyfrowej. Ułatwia to pozyskiwanie informacji i wiedzy studentom szczególnie tym, którzy na stałe mieszkają poza miejscem studiowania.

### **Wspieranie krajowej i międzynarodowej mobilności studentów**

Uczestnictwo w programach mobilności studentów pozwala na nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym zarówno w kraju, jak i za granicą. Mobilność krajowa studentów jest realizowana także poprzez wyjazdy na seminaria i konferencje, w przypadku których studenci mogą liczyć na wsparcie finansowe dyrekcji instytutu oraz Prorektora ds. Studenckich.

W skali międzynarodowej instytut umożliwia studentom rozwój, zarówno dydaktyczny jak i naukowy, dzięki współpracy z licznymi zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Zasięg tej współpracy został przedstawiony w rozdziale dotyczącym umiędzynarodowienia (por. Kryterium 7). O możliwościach wyjazdu na studia i praktyki studenci informowani są poprzez ogłoszenia zamieszczone na stronie internetowej [instytutu](#) oraz stronie internetowej [Biura Współpracy Międzynarodowej](#). Studentom są przedstawiane kryteria formalne rekrutacji kandydatów, warunki finansowania wyjazdu oraz zasady kwalifikacji do udziału w programie. Pomocą w organizacji wyjazdów w ramach umów międzyuczelnianych i programu *Erasmus+* służy *Biuro Współpracy Międzynarodowej*; wszystkie dokumenty rekrutacyjne i warunki rekrutacji udostępnione są na stronie ww. [Biura](#). Studenci

otrzymują pełne wsparcie w organizacji i realizacji programu, zarówno ze strony pracowników Biura, jak i ze strony opiekunów roczników, dyrekcji instytutu oraz delegowanych pracowników instytutu, którzy koordynują te działania.

Studenci mają również możliwość korzystania z wyjazdów do uniwersytetów zagranicznych na studia, praktyki i staże w ramach programów: *Erasmus+*, *PO WER* (wyjazdy dla studentów z niepełnosprawnościami i ze stypendium socjalnym), *FSS*, *CEEPUS*, *DAAD*, *V4* oraz stypendiów i staży dla studentów w ramach oferty stypendialnej Rządu RP i *NAWA*. Studenci kierunku *geografia* mogą odbywać semestralne studia w ośrodkach zagranicznych: Ghent University (Belgia), Ostrava University, Palacky University Olomouc, Charles University in Prague, Technical University of Liberec (Czechy), University of Jyväskylä (Finlandia), Universite Blaise Pascal Clermont II (Francja), University of Barcelona, University of Oviedo, University of Murcia, Universidad de Zaragoza (Hiszpania), Vilnius Pedagogical University (Litwa), Universität zu Köln (Niemcy), University of Lisboa, ISAL (Portugalia), Ștefan cel Mare University of Suceava (Rumunia), University of Novi Sad (Serbia), Comenius University in Bratislava, Konštantín the Philosopher University in Nitra, Matej Bel University, Banská Bystrica (Słowacja), University of Ljubljana (Słowenia), Ankara University, Çanakkale Onsekiz Mart University, Harran University, Suleyman Demirel University (Turcja), Eötvös Loránd University (ELTE), University of Szeged (Węgry), Università degli Studi "SUOR ORSOLA BENINCASA" (Włochy), Kingston University (Wielka Brytania). W okresie podlegającym ocenie do wybranych krajów europejskich w ramach programu *Erasmus+ Studia* z instytutu wyjechało 9 studentów i doktorantów, natomiast w ramach programu *Erasmus+ Praktyka* - 3 osoby.

### **Wspieranie studentów w wejściu na rynek pracy i kontynuowaniu edukacji**

Jednym z najważniejszych elementów kształcenia dla większości studentów jest **praktyczne przygotowanie absolwenta odpowiadające wymaganiom współczesnego rynku pracy**. W tym przypadku kluczowe znaczenie mają zarówno praktyki zawodowe (realizowane w szkole - specjalność nauczycielska studia I i II stopnia), jak i ćwiczenia praktyczne. Dodatkowo w instytucie są prowadzone kursy kładące nacisk na rozwijanie kształtowania umiejętności oraz postaw przedsiębiorczych potrzebnych do funkcjonowania we współczesnej, globalnie uwarunkowanej gospodarce tj. *podstawy przedsiębiorczości* (studia I stopnia) oraz związane z analizą rynku pracy tj. *geografia pracy* (studia I stopnia), na których studenci poznają m.in. różnorodne mechanizmy funkcjonowania rynku pracy w XXI wieku oraz rolę geografów w objaśnianiu aktualnie zachodzących procesów i zjawisk w gospodarce krajowej oraz światowej. Na studiach II stopnia studenci w ramach kursu *projektowanie i prowadzenie własnego biznesu* zdobywają podstawową wiedzę praktyczną oraz umiejętności w projektowaniu biznesu i zarządzania własną firmą. Prowadzony monitoring dalszych losów studenta potwierdza istotne znaczenie tych kursów dla nabytej przez studentów wiedzy i umiejętności. Ponadto, wychodząc naprzeciw wymaganiom jakie stawia praca w zawodzie nauczyciela, zwłaszcza dla młodych nauczycieli, którzy zmagają się z poważniejszymi niż przeciętne wyzwaniem, w IBNZ zostały podjęte działania w zakresie wprowadzenia kursu *Radzenie sobie ze stresem w zawodzie nauczyciela* (specjalność nauczycielska, studia I stopnia). Było to również podyktowane opinią interesariusza zewnętrznego (nauczyciela geografii), który zwrócił uwagę na lukę kompetencyjną w tym aspekcie, istotnym z punktu widzenia zawodu nauczyciela.

W ramach poszerzania kompetencji praktycznych i zawodowych studenci biorą udział w różnorodnych szkoleniach, w tym dotyczących nowoczesnych technologii (*Open Street Map*) lub uczestniczą w wydarzeniach (np. *GIS-Day*; *EUROGEO 2023*; *Future-Ready Geography*; *State of the Map Europe 2024*), które pozwalają na analizę i ocenę własnych kompetencji na przyszłym rynku pracy, a przede wszystkim wpływają na ich dalszy rozwój naukowy.

Poza powyższymi działaniami ze strony instytutu studenci mają możliwość korzystania z oferty [Biura Karier i Współpracy z Absolwentami](#). Zajmuje się ono prowadzeniem doradztwa zawodowego (indywidualnego i grupowego), organizacją warsztatów i szkoleń dotyczących umiejętności potrzebnych do efektywnego poruszania się na rynku pracy, dostarczaniem informacji o rynku pracy i możliwościach podnoszenia kwalifikacji, a także zbieraniem i udostępnianiem ofert pracy, staży i praktyk zawodowych.

### **Wspieranie aktywności sportowej, artystycznej i organizacyjnej**

Ważnym celem działalności UKEN jest aktywizacja studentów, głównie poprzez rozbudzenie ich zainteresowań i pasji, w tym np. zainteresowań muzycznych. Studenci swoje umiejętności mogą doskonalić w [chórze mieszanym Educatus UKEN](#), [Orkiestrze kameralnej UKEN](#) oraz [Orkiestrze symfonicznej UKEN](#). Natomiast [Ośrodek Wychowania Fizycznego](#) jako jednostka ogólnouczelniana, stwarza możliwości sportowego rozwoju dla wszystkich studentów.

Na uwagę zasługuje zaangażowanie studentów kierunku *geografia* w **różnorodne inicjatywy o charakterze organizacyjnym mające na celu popularyzację kierunku *geografia* i promocję instytutu**. Przykładowo, w maju 2024 roku studentka 3. roku *geografii*, Gabriela Jurowaty, otrzymała nagrodę w konkursie *Starosta roku UKEN*, a w czerwcu 2024 roku została wybrana przez *Parlament Studentów UKEN* na przewodniczącą *Samorządu Studentów UKEN*. Oprócz niej do *Zarządu Samorządu Studentów UKEN* weszły dwie inne studentki kierunku *geografia*: Dominika Płaszczycza, która odpowiada za promocję oraz Weronika Bujok, która zajmuje się sprawami dotyczącymi kształcenia. W maju 2024 roku ośmiu członków *SKNG* otrzymało nagrody rektora za przeprowadzenie akcji promocyjnej kierunku *geografia* w szkołach ponadpodstawowych. Kampania opierała się na wizytacjach w szkołach oraz rozmowach z uczniami na temat studiów geograficznych w tym uniwersytecie. Wyróżnienie otrzymali: Gabriela Jurowaty, Aleksandra Bobrek, Dominika Płaszczycza, Julia Jakóbiak, Aleksandra Ziarnik, Justyna Staniek, Aleksandra Wrońska i Jakub Pabich.

### **System motywowania studentów do osiągania lepszych wyników w nauce i działalności naukowej oraz sposoby wsparcia studentów wybitnych**

Stan aktualnego systemu wsparcia i motywowania studentów podlega ciągłemu procesowi doskonalenia, aby w jak najlepszy sposób przygotować studentów do zmieniających się wymagań rynku pracy. System motywowania studentów opiera się na kilku składowych komponentach. Proces motywowania studentów w oczywisty sposób wiąże się z zaangażowaniem kadry badawczo-dydaktycznej. **Kładziony jest nacisk na rozwój relacji mistrz-uczeń m.in. przez większą otwartość na interakcję ze studentami ze strony kadry akademickiej**. Przekłada się to również na udział studentów w prowadzonych przez pracowników badaniach naukowych. W celu doskonalenia systemu opieki i wsparcia studentów opiekunowie roku oraz członkowie *Kierunkowej Rady Jakości Kształcenia* organizują spotkania ze studentami. Spotkania mają na celu diagnozę satysfakcji ze studiów, identyfikację istotnych problemów i ich możliwych przyczyn, oraz monitorowanie i wzmacnianie elementów kształcenia postrzeganych przez studentów jako korzystne. Dużą wagę we wspieraniu i motywowaniu studentów instytut przykładą do oceny jakości prowadzonych przez nauczycieli akademickich kursów. W tym celu, po zakończeniu każdego kursu, wśród studentów jest przeprowadzana anonimowa ankieta.

Motywacją do osiągania lepszych wyników w nauce oraz prowadzenia badań naukowych są **różnego rodzaju stypendia**, jak np. *Stypendium rektora*, *Stypendium rektora dla studentów pierwszego roku studiów pierwszego i drugiego stopnia*. Ponadto, studenci prowadzący badania naukowe w ramach kół naukowych mogą uzyskać dofinansowanie ze strony dyrekcji instytutu, dziekana wydziału, jak również rektora UKEN.

Osoby cechujące się szczególnymi osiągnięciami są włączane do wspólnych projektów/badań prowadzonych przez pracowników badawczo-dydaktycznych (por. *Wspomaganie w nauce i rozwoju naukowym*). Poza tym studenci, którzy w toku studiów otrzymywali wysokie oceny z egzaminów i zaliczeń, a także przygotowali prace dyplomową o wyróżniających się walorach naukowych (w ocenie recenzenta), na wniosek dyrektora instytutu są **nagradzani poprzez otrzymanie dyplomu ukończenia studiów z wyróżnieniem**. W ubiegłym roku akademickim takie wyróżnienie otrzymały trzy osoby: Zuzanna Olech, Krzysztof Stokłosa i Agnieszka Tragacz.

### **Sposób rozstrzygnięcia skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów oraz jego skuteczność**

Student ma prawo zgłaszania władzom instytutu i uczelni postulatów i wniosków dotyczących programów studiów, organizacji kształcenia oraz spraw socjalno-bytowych, jak również wyrażania opinii o poziomie i sposobie prowadzenia zajęć dydaktycznych. Skargi i wnioski zgłaszane przez studentów są w pierwszej kolejności rozpatrywane na szczeblu instytutu. Studentów danego roku na danym kierunku w relacjach z władzami instytutu i nauczycielami akademickimi reprezentuje starosta, który na drodze służbowej o ważnych sprawach informuje w pierwszej kolejności opiekuna roku. Opiekun roku jest łącznikiem między dyrekcją instytutu a studentami i w pierwszej kolejności bierze udział w rozwiązywaniu wszystkich bieżących trudności. W celu uwzględniania studenckich skarg i wniosków są organizowane cykliczne spotkania oraz bieżąca współpraca poszczególnych roczników z opiekunami. Ponadto, starostowie i opiekunowie lat uczestniczą w spotkaniach z dyrekcją instytutu. Jeżeli ich rozwiązanie na tym szczeblu nie jest możliwe, studenci mogą się zwracać o pomoc do senackich komisji (*Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, Komisji ds. Etyki oraz Rektorskiej Komisji ds. Równego Traktowania*). Wsparciem służą także Prorektor ds. Studenckich oraz Pełnomocnik Rektora ds. Równego Traktowania.

W uczelni funkcjonuje również system anonimowego ankietowania zajęć dydaktycznych i obowiązków dydaktycznych nauczycieli akademickich związanych z kształceniem. Wyniki ankiet są przekazywane pracownikowi oraz analizowane przez dyrekcję instytutu, kierowników katedr oraz *Instytutową Radę Jakości Kształcenia* dla kierunku *geografia*. Uwagi zgłaszane w ankietach przez studentów są sprawdzane i w razie konieczności rozwiązywane w trybie pilnym.

Wszystkie **wnioski** składane przez studentów są **rozpatrywane** niezwłocznie przez odpowiednich decydentów. Najczęściej dotyczą one:

- (i) stanu zdrowia studenta, który uniemożliwia realizację planu studiów przewidzianego na dany semestr; w takim przypadku dyrektor instytutu, na pisemny wniosek studenta zaopiniowany przez *BON* może wyrazić zgodę na indywidualną organizację studiów lub udzielić studentowi urlopu na zasadach określonych w *Regulaminie studiów*,
- (ii) urlopów dla studentów będących rodzicami; wniosek o urlop wraz z opinią opiekuna roku student składa do dyrektora instytutu;
- (iii) organizacji studiów według indywidualnego programu studiów; zgodę na wniosek zainteresowanego studenta, złożony przed rozpoczęciem semestru lub roku akademickiego i zaopiniowany przez *Radę Instytutu* może wydać dyrektor instytutu.

Indywidualne sprawy studentów, które nie podlegają załatwieniu w drodze decyzji administracyjnej, są rozstrzygane przez dyrektora instytutu w terminie 30 dni od dnia wniesienia wniosku przez studenta, chyba że przepis szczegółowy stawowi inaczej.

Sposoby rozstrzygnięcia skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów oraz jego skuteczność nie budzą zastrzeżeń studentów. System działa sprawnie i szybko.

### **Zakres, poziom i skuteczność systemu obsługi administracyjnej studentów, w tym kwalifikacji kadry wspierającej proces kształcenia**



Proces kształcenia na kierunku *geografia* opiera się na pracownikach IBNZ, IPEiA oraz IMiEA oraz pracownikach obsługi administracyjnej uczelni. Studenci otrzymują odpowiednie wsparcie w procesie kształcenia, na każdym jego etapie. Obsługą administracyjną całego etapu kształcenia studentów *geografii* I i II stopnia studiów w UKEN zajmuje się **Centrum Obsługi Studenta (COS)**, **Dział Spraw Studenckich**, **Dział Promocji**, gdzie studenci mogą korzystać z rozmów z Doradcą zawodowym oraz **Sekretariat IBNZ**.

COS oferuje fachową pomoc przy realizacji wszystkich wymaganych względem uczelni zobowiązań, np. udzielanie niezbędnych informacji i porad, wydawanie i unieważnianie legitymacji studenckiej (mLegitymacja), przyjmowanie podań i wniosków, obsługa administracyjna prac dyplomowych, opłaty za studia, egzaminy, dyplomy, w tym dla cudzoziemców, przekazuje bieżące informacje o organizacji roku akademickiego, informuje o konkursach dla studentów i absolwentów, w tym na najlepszą pracę dyplomową. Pracownicy COS to osoby z wieloletnim doświadczeniem, którzy stale podnoszą swoje kwalifikacje. Pełnią oni dyżury codziennie, również w soboty, telefoniczne i mailowo. Dział Spraw Studenckich pomaga studentom składającym wnioski o przyznanie świadczeń (stypendia socjalne, stypendia rektora, stypendia dla osób z niepełnosprawnościami, zapomogi, wnioski o akademik), współpracuje z Samorządem Studentów i z organizacjami studenckimi. Sekretariat IBNZ wspiera studentów kierunku *geografia* i zajmuje się organizacją bieżących spraw studenckich w trakcie całego roku akademickiego.

Pracownicy ustalają na początku każdego semestru terminy konsultacji (dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych), w czasie których studenci mogą uzyskać wszystkie informacje i odpowiedzi na pytania związane z dydaktyką, praktykami studenckimi, stażami, warsztatami, kursami, możliwością uczestnictwa w konferencjach i seminariach naukowych, zaangażowania się w działalność organizacji studenckich, kół naukowych, wolontariatów oraz wszelkich innych sprawach związanych ze studiowaniem. Oprócz konsultacji osobistych studenci korzystają z możliwości kontaktu elektronicznego z pracownikami uczelni. Poprzez system **USOS**, do którego każdy ze studentów i pracowników ma dostęp, przekazywane są informacje dotyczące organizacji roku akademickiego, planu zajęć, programu studiów, efektów uczenia się oraz sylwetek absolwenta. Możliwe jest także połączenie zdalne w trakcie dyżuru za pomocą platformy *MS Teams*. Ponadto osoby prowadzące zajęcia pozostają w stałym kontakcie mailowym ze studentami. W sprawach nagłych, do dyspozycji telefonicznej studentów pozostaje sekretariat instytutu. W skład kadry wspierającej proces kształcenia studentów kierunku *geografia* wchodzi także doświadczeni pracownicy biblioteki, w tym *biblioteki geograficzno-biologicznej*.

Opisane powyżej jednostki dysponują własnymi stronami internetowymi ze szczegółowymi informacjami, pracują sprawnie i, naszym zdaniem, dobrze spełniają swoją rolę w procesie kształcenia studentów.

### **Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa studentów, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, zasad reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy jej ofiarom**

W trosce o bezpieczeństwo i higienę pracy studenta podczas zajęć dydaktycznych studenci uczestniczą w obowiązkowym szkoleniu BHK, poznają rozmieszczenie kluczowych pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych oraz wyjścia ewakuacyjne z budynku (dotyczy szczególnie pierwszych roczników studiów). Przystępując do zajęć w pracowniach lub w terenie przechodzą także szkolenia przeprowadzane przez nauczycieli akademickich dotyczące bezpieczeństwa pracy, w tym także bezpiecznego użytkowania narzędzi badawczych i aparatury. Ochronie bezpieczeństwa studentów służy również monitoring zainstalowany w całym budynku uczelni.

Prawo studentów do równego traktowania i ochrony przed dyskryminacją zostało zapisane w **Regulaminie studiów Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie** (Rozdział III Prawa i obowiązki Studenta § 19 punkt 12). W UKEN od dnia 10.02.2020 r. obowiązuje *Procedura*

*przeciwdziałania dyskryminacji*, wprowadzona na mocy Zarządzenia Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie nr R/Z.0201-13/2020 z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie: *wprowadzenia Procedury przeciwdziałania dyskryminacji w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (Załącznik 8a)*. Celem jej obowiązywania jest sformalizowanie procedur przeciwdziałania **dyskryminacji, przemocy i wprowadzenie zasad reagowania w sytuacji naruszenia bezpieczeństwa lub wystąpienia zagrożeń**.

Ponadto, w dniu 27 czerwca 2022 r., na podstawie zarządzenia Rektora Nr R.Z.0211.43.2022 wprowadzono w uniwersytecie *Plan równości płci (Załącznik 8b)*. Zasada równości oraz zakaz dyskryminacji należą do podstawowych zasad ogólnych, jakie wiążą organy władzy publicznej w Unii Europejskiej. W celu zapewnienia przestrzegania zasady równości w uniwersytecie został powołany **Pełnomocnik Rektora ds. Równego Traktowania**. Zajmuje się on ochroną studentów przed przemocą i dyskryminacją w przypadkach nierównego traktowania, m.in. ze względu na płeć, orientację seksualną, wiek, pochodzenie etniczne, wyznanie, poglądy polityczne czy przynależność związkową. Do zadań Pełnomocnika należy również nadzorowanie przestrzegania wypracowanych w środowisku akademickim standardów równościowych i zobowiązań wynikających z przyjęcia przez UKEN *Europejskiej Karty Naukowca*.

W Uniwersytecie działa również **Rektorska Komisja ds. Równego Traktowania**, której główne zadania mają na celu m.in.: współpracę z Pełnomocnikiem Rektora ds. Równego Traktowania, inicjowanie rozwiązań na rzecz równego traktowania dla całej społeczności akademickiej, podejmowanie działań na rzecz upowszechniania wiedzy w zakresie przestrzegania zasad równego traktowania, w szczególności w formie spotkań lub szkoleń kierowanych do społeczności akademickiej, tworzenie procedur dotyczących przeciwdziałania, dyskryminacji i przemocy oraz równego traktowania.

W kwestiach dotyczących szeroko pojętego bezpieczeństwa, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, studenci mogą liczyć także na pomoc (i działania informacyjne) opiekunów poszczególnych roczników oraz dyrekcji instytutu.

### **Współpraca z samorządem studenckim i organizacjami studenckimi**

W IBNZ funkcjonuje Instytutowa *Rada Samorządu Studentów*, która służy studentom pomocą i wsparciem we wszystkich zgłoszonych sprawach, potrzebach i trudnościach. Przedstawiciele wskazani przez IRSS są członkami *Rady Instytutu*.

Studenci kierunku *geografia* mogą być, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami, zaangażowani w działalność różnych [organizacji studenckich](#), zarejestrowanych w UKEN. Są to: *Niezależne Zrzeszenie Studentów, Akademicki Związek Sportowy, Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych* oraz [Live UP](#).

Ponadto studenci mają możliwość angażować się w działalność takich organizacji studenckich jak: [Klub Studencki Bakalarz](#), [Chór Mieszany Educatus](#).

Organizacje te podzielone są na różne, prężnie działające, sekcje. Różnorodność oferty sprawia, że studenci mają możliwość wielorakiego rozwijania swoich zainteresowań i zdolności. Ponadto organizacje te dysponują zasobami finansowymi, które można wykorzystywać w celu sfinansowania działalności naukowej lub organizacyjnej studentów.

## **2. Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym

1.	Podjęcie szerszych działań mających na celu promocję nagród i wyróżnień wymienionych w § 33 Regulaminu Studiów; propagowanie nagród mających na celu wyróżnienie najlepszych studentów może wpływać pozytywnie na ich motywacji do nauki i pośrednio przekłada się na podniesienie jakości kształcenia;	Po zmianach organizacyjnych odpowiednie działania prowadzone są na szczeblu Uczelni. Formą nagrody są przyznawane przez JM Rektora UKEN wyróżnienia dla studentów, którzy wnieśli znaczący wkład w działalność na rzecz społeczności akademickiej w roku 2023/2024 - 8 osób. Formą wyróżnienia jest możliwość ubiegania się i przyznawanie stypendium Rektora UKEN. Formą wyróżnienia jest przyznanie dyplomu z wyróżnieniem (3 studentów w obecnym roku). Formą wyróżnienia jest możliwość ubiegania się o stypendia MNiSW.
2.	Zapewnienie studentom możliwości kompleksowej oceny oferowanych im form wsparcia i oceny poziomu obsługi zapewnianej przez pracowników administracyjnych	Po działaniach reorganizacyjnych na poziomie uczelni, powołano jednostki, które zajmują się koordynowaniem działań zapewniających różne formy wsparcia. Informacje o nich są przekazywane studentom na różnych etapach ich funkcjonowania, począwszy od momentu rekrutacji, przez wszystkie etapy kształcenia. Informacje są dostępne na stronach www jednostek. Zakres ich działań jest również przedstawiany podczas spotkań organizowanych przez Władze Rektorskie i Dyrektorskie (spotkanie inauguracyjne). Pomocą służą również opiekunowie lat. Ocena obsługi jest uwzględniona w Ankiecie absolwenta, wypełnianej bezpośrednio po zakończeniu studiów.

#### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 8:**

Bardzo ważne w zakresie wsparcia studentów we wstępnej fazie procesu kształcenia na ocenianym kierunku jest spotkanie organizowane na początku każdego roku akademickiego dla studentów 1. roku I i II stopnia. Spotkanie to odbywa się po inauguracji roku akademickiego i spotkaniu z dyrekcją instytutu. Opiekun studentów wyjaśnia krok po kroku podstawowe zasady ułatwiające początek studiowania oraz informacje dotyczące procesu kształcenia w UKEN. W czasie prezentacji omówione zostają m.in.: *Regulamin studiów* ze szczególnym uwzględnieniem praw i obowiązków studenta, organizacja roku akademickiego oraz harmonogram zajęć, jak również działające w uczelni jednostki ukierunkowane na pomoc studentom (*BON, COS, Dział Spraw Studenckich*). Przedstawiana jest również działalność *Koła Naukowego Geografów*.

Z kolei, w trakcie roku akademickiego są organizowane cykliczne spotkania rektora i Prorektora ds. Studenckich z opiekunami i starostami poszczególnych roczników. Dotyczą one procesu kształcenia na poszczególnych kierunkach, jak również pojawiających się trudności i niejasności związanych z jego organizacją. Na spotkaniach studenci mają możliwość uzyskania informacji dotyczących spraw organizacyjno-formalnych oraz nt. Programów wymiany krajowej i międzynarodowej.

## Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

**Zakres, sposób zapewnienia aktualności i zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców**, w tym przyszłych i obecnych studentów, udostępnianej publicznie informacji o warunkach przyjęć na studia, programie studiów, jego realizacji i osiągniętych wynikach.

Zakres zapewnienia publicznej informacji o programach i planach studiów w UKEN jest zapewniony przede wszystkim z poziomu [Biuletynu Informacji Publicznej](#). Uniwersytet udostępnia informację publiczną na zasadach i w trybie określonych w [Ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej \(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1429\)](#) oraz w [Regulaminie udostępniania informacji publicznej przez Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie](#) stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr R/Z.0201-43/2020 Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 9 czerwca 2020 roku w sprawie *Regulaminu udostępniania informacji publicznej przez Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie*. W nawiązaniu do ww. dokumentów w BIP-ie zamieszczone są zarządzenia określające warunki i tryb rekrutacji na studia, uchwały senatu w sprawie ustalenia planów i programów kierunków na poszczególne lata akademickie oraz plany i programy studiów.

Dostęp do informacji publicznej **istotnej dla realizacji programu studiów** jest w IBNZ (podobnie jak w innych jednostkach uniwersytetu) realizowany przede wszystkim poprzez [stronę internetową](#). Na stronie umieszczono zakładki tematyczne umożliwiające łatwe odnalezienie określonych treści dotyczących samego instytutu, która jest jednostką odpowiedzialną za realizację programu studiów oraz zagadnień związanych z poszczególnymi etapami realizacji programów studiów, dla kierunków prowadzonych w tej jednostce.

Na stronie IBNZ utworzono zakładki, które pozwalają uzyskać dostęp do określonych informacji. W trzech pierwszych zakładkach (Instytut, Aktualności, Nauka/Badania) znajdują się podstawowe informacje na temat instytutu jako jednostki prowadzącej kierunek. Dotyczą one między innymi historii, ciał kolegialnych, które opracowują, opiniują i zatwierdzają plany programy studiów, władz, struktury oraz zagadnień związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinach, do których są przypisane prowadzone w IBNZ kierunki studiów. Kolejne trzy zakładki (Kandydat, Studia, Student) zawierają najważniejsze informacje dotyczące oferowanych przez IBNZ kierunków studiów w tym: (i) warunki rekrutacji, (ii) plany i programy studiów, w których w sylwetce absolwenta są opisane rezultaty kształcenia na danym kierunku, (iii) karty kursów, (iv) zakres i tematyka badań realizowanych przez pracowników i powiązanej z tym tematyki prac dyplomowych, (v) dyżury nauczycieli akademickich, (vi) informacje nt. opiekunów roczników, (vii) organizacja bieżącego roku akademickiego, (viii) działalność kół naukowych, (ix) programy wymiany akademickiej, w której studenci mogą uczestniczyć realizując program kształcenia oraz (x) działalność jednostek uczelnianych wspierających proces przejścia na rynek pracy (*Biuro Karier i Współpracy z Absolwentami*).

Strona internetowa została utworzona zgodnie z regulacjami obowiązującymi w UKEN. Jest ona dostosowana do różnorodnych urządzeń mobilnych, co ma wpływ na jej dostępność. Strona jest na bieżąco aktualizowana, a przedstawiane informacje dostępne są dla różnych grup odbiorców (np. kandydatów na studia, studentów), a także interesariuszy zewnętrznych, z którymi instytut współpracuje lub może być partnerem (szkoły, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, instytuty badawcze, instytucje administracji publicznej, instytucje i podmioty prowadzące różne

formy działalności związanej z funkcjonowaniem środowiska geograficznego itp.) zapewniając odpowiednią realizację programów studiów na prowadzonych kierunkach.

Dla potrzeb bieżącej komunikacji i udostępnianiu do publicznej wiadomości informacji związanych bezpośrednio lub pośrednio z realizacją programów studiów, jest podstrona *Aktualności*. Zawiera ona informacje o aktualnych wydarzeniach realizowanych przez instytut (osiągnięcia naukowe, projekty, sukcesy studentów, organizowane konferencje, seminaria, odczyty, wydarzenia, w których udział może przyczynić się do osiągnięcia zakładanych w ramach programu studiów efektów uczenia się) oraz aktualne ogłoszenia dla studentów związane np. z organizacją procesu kształcenia. Informacje o bieżących wydarzeniach są również dostępne na profilach społecznościach [IBNZ UKEN](#) [GEO-UP](#). Instytut na bieżąco uzupełnia informacje istotne dla prawidłowego funkcjonowania jednostki oraz przebiegu procesu dydaktycznego mającego wpływ na realizację programu studiów.

Na terenie budynku IBNZ korzysta również z tradycyjnych form prezentowania informacji związanych z realizacją programu studiów w postaci tablic informacyjnych np. postery prezentujące badania pracowników i katedr. Może to ułatwić studentom podjęcie decyzji o kierunku realizacji badań w ramach prac dyplomowych. Informacje dotyczące realizacji programu kształcenia, jak ankiety ocen kursów, których dokonali studenci w poszczególnych semestrach są również dostępne w sekretariacie IBNZ.

Ponadto Instytut zapewnia również dostęp do informacji o bieżącej działalności jednostki, w tym o programie studiów, warunkach jego realizacji poprzez kontakt stacjonarny lub telefoniczny z pracownikami IBNZ. Informacje na temat działalności instytutu oraz ofercie dydaktycznej są prezentowane przez pracowników i studentów kierunków podczas imprez okolicznościowych tj. *Dnia Otwartego UKEN*, *Festiwalu Nauki i Sztuki* w Krakowie, *Małopolskiej Nocy Naukowców*. Uczelnia jest także aktywnym uczestnikiem *Targów Edukacyjnych*, *Targów Pracy*, *Targów Przedsiębiorczości*.

#### **Sposoby, częstość i zakres oceny publicznego dostępu do informacji, udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów, a także skuteczności działań doskonalących w tym zakresie**

Możliwość publicznego dostępu do informacji w IBNZ jest monitorowana przez wyznaczonych pracowników (treści merytoryczne), jak i przez pracowników odpowiedzialnych za obsługę strony internetowej oraz profilu na *Facebooku*. Ocena dostępu do informacji odbywa się na podstawie informacji zwrotnych uzyskanych od pracowników uniwersytetu oraz studentów, którzy w *Ankiecie oceny zajęć dydaktycznych (Załącznik 9a)* oraz *Ankiecie dla absolwenta (Załącznik 9b)* mają możliwość wyrażenia swojej opinii na ten temat. Analizy danych są przedstawiane w czasie posiedzeń *Rady instytutu*, w których biorą udział przedstawiciele studentów.

Instytut dokłada starań, aby publiczna informacja, istotna dla realizacji programu studiów obejmowała charakterystykę kluczowych etapów. Wykonuje się to w pierwszej kolejności poprzez media internetowe (strona www) oraz media społecznościowe, które obecnie gwarantują szybki dostęp do informacji. Działalność *Sekretariatu IBNZ* oraz dostępność dyrekcji i pracowników w formie stacjonarnej daje zainteresowanym możliwość łatwego i skutecznego kontaktu w celu zapewnienia dostępu do informacji, zarówno w zakresie działalności dydaktycznej, naukowo-badawczej oraz administracyjnej związanej z realizacją programu studiów na danym kierunku.

#### **Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	<b>Brak zaleceń</b>	-

#### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 9**

W tym roku powołano w IBNZ *Zespół ds. promocji*, który ma koordynować działania związane z promocją samego instytutu oraz oferowanych kierunków studiów, w tym *geografii* poprzez nowe kanały informacyjne m.in. *Platformę X*, a także - *Instagram*. Ma to na celu zainteresowanie kierunkami przyrodniczymi, które są postrzegane od pewnego czasu przez młode pokolenie jako mało atrakcyjne.

## Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

### Sposoby sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów... w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku

Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie nr R/Z.0201-100/2020 z dnia 26 listopada 2020 roku w sprawie: wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (**Załącznik 10a**) określa zakres działań priorytetowych polityki jakości kształcenia, strukturę systemu zapewniania jakości kształcenia oraz elementy procesu kształcenia, które poddaje się analizie i ocenie. W ten sposób określa zakres i **sposób sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego** w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunkach studiów I i II stopnia.

Struktura organizacyjna Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia w UKEN obejmuje: (I) Uniwersytecką Radę ds. Jakości Kształcenia (URdsJK), (II) Rady Jakości Kształcenia dla kierunku/kierunków (RJK), (III) Koordynatorów kierunkowych, (IV) Senacką Komisję ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia (pełni funkcję doradczą), (V) Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju (sprawuje nadzór nad całością WSJK). W świetle tak ustalonej struktury na poziomie instytutu jakość kształcenia jest nadzorowana przez Rady Jakości Kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz Koordynatorów kierunkowych (powoływanych przez Dyrektora Instytutu), natomiast na poziomie Uniwersytetu - Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju oraz Senacką Komisję ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości (WSJK) w Instytucie Biologii i Nauk o Ziemi realizuje zadania i funkcjonuje w oparciu o regulacje zawarte we wspomnianym *Zarządzeniu Rektora nr R/Z.0201-100/2020*. **Nadrzędnymi celami funkcjonowania** WSJK jest podnoszenie efektywności działań związanych z kształceniem na kierunku *geografia*, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz:

(I) zapewnienia odpowiedniego poziomu kształcenia zarówno na specjalnościach przygotowujących do zawodu nauczyciela, jak również specjalnościach nienauczycielskich poprzez: 1) monitorowanie i weryfikację efektów uczenia się na wszystkich poziomach kształcenia i formach studiów; 2) zapewnienie związku procesu kształcenia z badaniami naukowymi i kompetencjami nauczycieli akademickich oraz podnoszenie jakości kształcenia poprzez doskonalenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich;

(II) podnoszenia atrakcyjności kształcenia, tak, aby jak najlepiej odpowiadać na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego poprzez powiązanie koncepcji kształcenia z potrzebami społecznymi i gospodarczymi – głównie regionu;

(III) pozyskania jak najlepszych kandydatów na studia poprzez działania promujące kształcenie na kierunku.

Za koordynację ww. działań na kierunku *geografia* w IBNZ odpowiada [Rada Jakości Kształcenia](#) powołana przez Dyrektora Instytutu. W skład Rady wchodzi:

- Przewodniczący;
- Koordynator kierunkowy;
- członkowie (4 nauczycieli akademickich: geografów fizycznych i społeczno-ekonomicznych oraz dydaktyków geografii);
- przedstawiciel studentów;

**W zakres kompetencji** Rady Jakości Kształcenia dla kierunku *geografia* wchodzi w szczególności **monitorowanie, analiza i ocena**: zgodności koncepcji kształcenia z dokumentami strategicznymi Uczelni, planów i programów studiów, procesu kształcenia uwzględniając wszystkie jego etapy, wpływu procesu umiędzynarodowienia na kształcenie, współpracy z otoczeniem

społeczno-gospodarczym, elementów wsparcia studentów w procesie kształcenia, w tym wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, zasobów infrastruktury niezbędnej do prowadzenia kierunku.

### **Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów**

Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów określają w Uniwersytecie odpowiednie regulacje wewnętrzne. Kierunkowe efekty uczenia się przygotowuje się w nawiązaniu do zapisów zawartych w załączniku do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji ([Dz. U. z 2018 r., poz. 2218](#)), a ich formę przedstawia się zgodnie ze wzorem zamieszczonym w *Zarządzeniu Nr RD/Z.0201-2-2/2016 Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie z dnia 13 grudnia 2016 r. w sprawie formy przygotowania kierunkowych efektów kształcenia zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji (Załącznik 10b)*. Zasady projektowania planów i programów studiów reguluje Zarządzenie Nr RD.Z.0211.3.2021 Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 13 kwietnia 2021 roku w sprawie: zaleceń dotyczących konstruowania i zatwierdzania programów studiów rozpoczynających się w roku akademickim 2021/2022 (**Załącznik 10c**). Plany i programy studiów na dany rok akademicki są uchwalane przez Senat UKEN (w obecnym roku akademickim obowiązuje [Uchwała nr 13.25.06.2024](#) Senatu UKEN w Krakowie z dnia 25 czerwca 2024r. w sprawie: ustalenia planów i programów kierunków studiów dla cykli rozpoczynających się w roku akademickim 2024/25). Wcześniej dokumenty te są przyjęte na drodze uchwały przez Radę Instytutu. Zmiany w planach i programach studiów są wprowadzane w oparciu o uchwałę podjętą przez Radę Instytutu, na wniosek zgłoszony przez członków (koordynatora kierunku) Rady Jakości Kształcenia, która zbiera i analizuje informacje pochodzące od interesariuszy wewnętrznych (np. pracownicy, studenci) i zewnętrznych (podmioty z otoczenia społeczno-gospodarczego). Zmiany w planach i programach studiów są konsultowane z Działem Dydaktyki i Praktyk oraz opiniowane przez Instytutową Radę Samorządu Studenckiego. Zatwierdzone przez Radę Instytutu i uchwalone przez Senat UKEN plany i programy studiów są przesyłane do Działu Dydaktyki i Praktyk, a następnie publikowane w [BIP-ie UKEN](#).

**Sposoby i zakres monitorowania i okresowego przeglądu programu studiów** na ocenianym kierunku oraz źródeł informacji wykorzystywanych w tych procesach – zakres, formy udziału i wpływu interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, i interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów

Plany i programy studiów podlegają **okresowym przeglądom na podstawie opinii pochodzących od interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych**. Ich wpływ na opracowanie koncepcji kształcenia, dobór efektów uczenia się oraz zmiany w planach i programach studiów opisano szczegółowo w Kryterium 1 oraz Kryterium 6, poniżej opisano procedurę, jaka obowiązuje przy okresowym przeglądzie planów i programów studiów. Propozycje zmian w planach i programach studiów są najczęściej zgłaszane przez interesariuszy wewnętrznych: nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku, koordynatorów kursów, studentów za pośrednictwem Starostów, Przewodniczącego Instytutowej Rady Samorządu Studenckiego, przedstawicieli studentów w Radzie Jakości Kształcenia oraz interesariuszy zewnętrznych: osób zaangażowanych w realizację zajęć w placówkach (np. praktyk pedagogicznych). Cennymi są uwagi przekazywane pracownikom prowadzącym zajęcia na kierunku przez osoby z otoczenia społeczno-gospodarczego, które dotyczą zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji, jakie powinien posiadać absolwent kierunku studiów *geografia*, aby móc funkcjonować na rynku pracy. Istotnym źródłem informacji, które mają wpływ na modyfikację różnych elementów planu i programu studiów (od kart kursów, poprzez zamiany w



ułożeniu kursów w programie) są opinie zebrane podczas procesu ankietyzacji zajęć przez studentów. Ankieta, która jest anonimowa, zawiera również pytania otwarte, które są często źródłem informacji i wpływają na podjęcie działań w zakresie organizacji procesu kształcenia (np. sposobu organizacji praktyk, zajęć terenowych itp.) lub zmian w planach i programach studiów. Wszystkie informacje pochodzące od interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych mają wpływ na działania związane z okresowym przeglądem planu i programu studiów. Proponowane zmiany w planach i programach studiów są omawiane przez koordynatora kierunku oraz członków kierunkowej Rady Jakości Kształcenia i, jeśli przekazane propozycje zmian zostaną uznane za zasadne, z reguły wprowadzane do planów i programów studiów rozpoczynających się od nowych cykli. Czasem wprowadza się modyfikacje w istniejącym planie i programie, jeżeli wymaga tego sytuacja np. zbyt mała liczba studentów do uruchomienia specjalności była podstawą działań, które dostosowały plan i program specjalności w taki sposób, że część kursów jest realizowana ze studentami kierunku *geodezja* i *geoinformacja*. Wszystkie zmiany w planach i programach studiów, a także warunki przyjęć i kryteria kwalifikacji na kierunek *geografia* studia pierwszego i drugiego stopnia są – przed zatwierdzeniem przez Radę Instytutu – konsultowane z Działem Dydaktyki i Praktyk, które pełni funkcje doradczą. Zmiany w planach i programach są również opiniowane przez Instytutową Radę Samorządów Studentów.

Ostatnie zmiany w planach i programach studiów na kierunku *geografia* zostały przeprowadzone w 2023 roku. **Zmiany te odzwierciedlają potrzebę dostosowania kształcenia do realiów rynku pracy oraz oczekiwań kandydatów.** Kluczowym krokiem w tych zmianach było ograniczenie liczby specjalności do wyboru – do tych, których ukończenie gwarantuje przewagę konkurencyjną na rynku pracy. Są nimi „*geografia z przyrodą – specjalność nauczycielska*” oraz „*geografia z geoinformacją*” i „*geografia z geomonitoringiem*” na studiach pierwszego stopnia. Na studiach drugiego stopnia do wyboru są specjalności: „*geografia nauczycielska*”, „*geografia z wiedzą o społeczeństwie – specjalność nauczycielska*” oraz „ *nauki o Ziemi i środowisku*”. Program studiów został również **wzbogacony o nowe kursy** oraz dokonano **zmiany w układzie kursów** w programie studiów, co miało na **celu wyposażenie studentów w aktualną wiedzę i umiejętności praktyczne potrzebne geografom na rynku pracy.** W planach i programach specjalności nauczycielskich wprowadzono jednolity w całej Uczelni sposób realizacji kursów bloku psychologiczno-pedagogicznego, co pozwoliło na poprawę organizacji procesu kształcenia realizowanego w bloku B i C znajdujących się w Załączniku nr 1 do Rozporządzenia MNiSW w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela w całej Uczelni (np. wspólne wykłady dla studentów specjalności nauczycielskich różnych kierunków).

### **Polityka jakości - monitorowanie procesu kształcenia na kierunku**

Opisane powyżej procedury zmiany w planach i programach studiów są wynikiem **bieżącego monitorowania przebiegu kształcenia** na kierunku. Zgodnie z *Zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie nr R/Z.0201-100/2020 z dnia 26 listopada 2020 roku w sprawie: wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (Załącznik 10a)* analizie i ocenie podlegają **wszystkie kluczowe elementy procesu kształcenia** (sposoby monitorowania poszczególnych etapów zostały przedstawione w odpowiednich częściach raportu) tj.:

- 1) dobór i jakość kadry badawczo-dydaktycznej (por. Kryterium 4);
- 2) system i oferta programowa umożliwiająca nauczycielom akademickim podnoszenie kwalifikacji (por. Kryterium 4);
- 3) kryteria kwalifikacyjne w zakresie doboru kandydatów na studia oraz ustalania limitów przyjęć na studia wyższe (por. Kryterium 3);

- 4) opracowywanie, monitorowanie oraz aktualizacja programów kształcenia, a także monitorowanie i weryfikacja osiągania zamierzonych efektów uczenia się (por. Kryterium 3, 6),
- 5) przygotowanie i wykonanie pracy dyplomowej oraz złożenie egzaminu dyplomowego (por. Kryterium 3)
- 7) umiędzynarodowienie procesu kształcenia (por. Kryterium 7);
- 8) infrastruktura konieczna do realizacji procesu kształcenia (por. Kryterium 5).

Poniżej opisano nie omówione do tej pory elementy, które pozwalają na monitorowanie procesu kształcenia - ankietyzację oraz hospitację zajęć. Ocena zajęć dydaktycznych poprzez wymienione narzędzia ma na celu poprawę jakości prowadzonych kursów poprzez dostarczanie prowadzącym informacji zwrotnej od uczestników zajęć. Studenckie oceny stanowią istotny element analizy własnej pracy oraz okresowej oceny pracownika badawczo-dydaktycznego. Jak wielokrotnie wspomniano stanowią również źródło informacji pozwalającej na modyfikację procesu kształcenia na różnych poziomach – od doboru treści kształcenia, przez sposobu realizacji kursów, metody sprawdzania efektów uczenia się, aż do zmian w planie i programie. Proces ankietyzacji zajęć dydaktycznych odbywa się na podstawie *Zarządzenia RD.Z.0201.1.2021 Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie z dnia 17 lutego 2021 r. w sprawie wprowadzenia zasad ankietyzowania zajęć dydaktycznych oraz wzoru ankiety oceny zajęć dydaktycznych...* (**Załącznik 10d**). Od roku akademickiego 2022/2023 w Instytucie jest on prowadzony w systemie informatycznym, za pomocą formularza *Microsoft Forms* przy zachowaniu zasady anonimowości i poufności. Obecnie trwają w uczelni prace nad uruchomieniem modułu do ankietyzacji zajęć w systemie USOS. Studenci mają możliwość oceny wszystkich form zajęć, w tym wykładów, audytoriów, konwersatoriów, laboratoriów, zajęć praktycznych, ćwiczeń terenowych, seminariów oraz e-learningu. Udział studentów w procesie ankietyzacji jest dobrowolny i anonimowy, a dzięki wysiłkowi Opiekunów roczników i kierunkowej Rady Jakości Kształcenia średni współczynnik odpowiedzi na ankiety wśród danego rocznika studiów to powyżej 50%. Ze względu na to, że ankieta ewaluacji zajęć uwzględnia zarówno zamknięte, jak i otwarte pytania, to wiele odpowiedzi udzielonych przez studentów w ankietach zawiera interesujące i dobrze przemyślane uwagi dotyczące zrealizowanych kursów. Opinie studentów są cennym źródłem informacji, które przyczyniają się do podniesienia jakości nauczania i doskonalenia programu i planów studiów na kierunku *geografia*. Wyniki oceny prowadzenia zajęć dydaktycznych, dokonywanej przez studentów, stanowią jedno z kluczowych kryteriów oceny wypełniania obowiązków dydaktycznych przez nauczycieli akademickich oraz ich oceny okresowej. W przypadku uzyskania niskiej oceny, nauczyciel akademicki przedstawia wyjaśnienie dyrekcji instytutu oraz członkom Rady Jakości Kształcenia, co umożliwi identyfikację obszarów wymagających poprawy. Dodatkowo, wyniki ankiet dostarczają cennych informacji, które pomagają dyrekcji w podejmowaniu kluczowych decyzji dotyczących realizacji kursów w ramach programu studiów oraz wyboru ich prowadzących.

Zgodnie z Zarządzeniem nr RD.Z.0211.1.2021. Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie z dnia 17 lutego 2021 r., wyniki oceny kursów są przekazywane nauczycielom akademickim przez Kierowników Katedr. Studenci są informowani przez Dyrekcję Instytutu o zbiorczych wynikach ankietyzacji (wyniki ogólne ankiet przechowywane są w sekretariacie Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi). Zbiorcze wyniki ankietyzacji są dostępne dla członków Rady Jakości Kształcenia celem dokonania analiz oraz formułowania zaleceń i wytycznych dla poprawy jakości kształcenia. Analiza uzyskanych wyników oceny kursów przedstawiana jest także podczas zebrania pracowników Instytutu Biologii i Nauk Ziemi. Zbiorcze wyniki ankietyzacji (por. Kryterium 3, Załącznik 3j) są swoistego rodzaju miernikiem poziomu jakości kształcenia na kierunku. Wykonane zestawienia wskazują, że w opinii studentów, kursy prowadzone na kierunku *geografia* są prowadzone na dobrym poziomie.

Istotnym elementem monitorowania kształcenia oraz oceny prawidłowości jego przebiegu są także badania **ankietowe przeprowadzone wśród absolwentów** (przeprowadzane po ogłoszonym wyniku egzaminu dyplomowego i magisterskiego), (**Załącznik 10e**), a także wyniki badań losów zawodowych oraz stopnia wykorzystania wiedzy i umiejętności pozyskanych na studiach przez absolwentów udostępnione przez Biuro Karier i Współpracy z Absolwentami – analizę przedstawiono w Kryterium 3. W badaniu biorą udział absolwenci (na podstawie wyrażonej w deklaracji zgody), Ankieta jest wysyłana za pośrednictwem poczty e-mail, a uzyskane informacje, z wykorzystaniem metod statystycznych, stanowią podstawę analizy i oceny kształcenia na kierunku *geografia*. Jak wspomniano, są one również informacją, która pozwala na wprowadzanie zmian w obrębie planów i programów studiów i **dostosowanie kształcenia na kierunku *geografia* do potrzeb rynku pracy**. Wyniki odpowiedzi zebranych na podstawie “ankiety absolwenta” oraz ankiety badającej losy absolwentów wskazują, że absolwenci są zadowoleni z ukończenia kierunku *geografia*. Wielu z nich poleciłoby innej osobie studiowany kierunek. Dobrze oceniają kluczowe elementy mające wpływ na kształcenie tj. kadre, zajęcia - szczególnie ćwiczenia terenowe i regionalne, organizację zajęć, wsparcie otrzymywane ze strony Uczelni (np. stypendia) jak również pracowników. Również absolwenci badani kilka lat po ukończeniu studiów wskazują, że nabyta wiedza, umiejętności i kompetencje przydają się na rynku pracy. Opinie potwierdzające dobrą jakość kształcenia docierają również od absolwentów, którzy pracując w szkołach, utrzymują stały lub okresowy kontakt z pracownikami instytutu.

Monitorowanie procesu kształcenia na kierunku *geografia* odbywa się także poprzez **hospitację** zajęć dydaktycznych. Hospitacje są przeprowadzone systematycznie zgodnie z zarządzeniami w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uczelni (*Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej nr R/Z.0201-100/2020 (Załącznik 10a)* oraz *Zarządzenie Nr RKR.Z.0211.34.2022 Prorektora ds. Kształcenia i Rozwoju Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 10 października 2022 roku – (Załącznik 10f)*). Hospitacjom – zgodnie z Zarządzeniem Rektora UP – podlegają zajęcia prowadzone przez profesorów, adiunktów, asystentów, lektorów i doktorantów zatrudnionych w Uniwersytecie na stanowiskach badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych. Hospitacje zajęć prowadzonych przez asystentów przeprowadzane są w Instytucie Biologii i Nauk o Ziemi raz w semestrze, a zajęcia prowadzone przez adiunktów – raz w roku akademickim. Profesorowie oraz doktorzy habilitowani zatrudnieni na stanowisku profesora uczelni są zobowiązani do zapraszania na swoje zajęcia przedstawicieli dyrekcji lub specjalistów z danej dziedziny. Liczba hospitacji przeprowadzanych przez profesorów uczelni jest nieco niższa (nie rzadziej niż raz na trzy lata), jednak studenci zazwyczaj wysoko oceniają kursy prowadzone przez profesorów tytularnych lub uczelnianych. Zgodnie z ww. *Zarządzeniem* Rektora UP stopień naukowy osoby hospitującej powinien być co najmniej równy stopniowi naukowemu hospitowanego nauczyciela akademickiego. Hospitacje najczęściej przeprowadzają Kierownicy Katedr lub Zastępca Dyrektora ds. Kształcenia Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi. Dyrekcji instytutu przysługuje także nieograniczone prawo do odbywania hospitacji.

Wyniki **hospitacji** są przedstawiane: hospitowanemu pracownikowi oraz Kierownikowi Katedry. Wgląd w arkusze hospitacyjne mają też członkowie Rady Jakości Kształcenia. Arkusz hospitacji pozwala na analizę kompetencji nauczyciela prowadzącego dany kurs (m.in. przygotowanie merytoryczne, sposób przekazu wiedzy, przejrzystości zadań stawianych studentom, uporządkowania treści i form ich przekazu itp. - por. **Załącznik 10f**). Cenne są uwagi osoby hospitującej, które stanowią niezastąpione uzupełnienie informacji na temat uzyskanej oceny. Zasadniczo, hospitowane zajęcia prowadzone przez nauczycieli akademickich na kierunku *geografia*, zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej, oceniane są wysoko, co wskazuje na ich odpowiednią jakość i efektywność w procesie kształcenia.

Wszystkie zajęcia na kierunku *geografia* są prowadzone przez nauczycieli akademickich, którzy posiadają odpowiednie **kompetencje** i doświadczenie niezbędne do prawidłowej realizacji

zajęć. Przydział tych zajęć jest zgodny z aktywnością naukową oraz prowadzonymi badaniami i uwzględnia uzyskane wykształcenie, studia podyplomowe, kursy i szkolenia, jak również doświadczenie zawodowe prowadzących.

**Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów ocenianego kierunku, z uwzględnieniem poszczególnych etapów kształcenia, jego zakończenia oraz przydatności efektów uczenia się na rynku pracy lub w dalszej edukacji, jak też wykorzystania wyników tej oceny w doskonaleniu programu studiów**

**Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów zostały szczegółowo opisane w kryterium 3. Efekty uczenia się dla poszczególnych kursów są weryfikowane zgodnie ze szczegółowymi kryteriami przedstawionymi w kartach kursów realizowanych na studiach I i II stopnia.** Zgodnie z Regulaminem studiów, koordynator kursu ma obowiązek na pierwszych zajęciach przedstawić i omówić studentom kartę kursu. W każdej karcie kursu zawarte są kluczowe informacje dotyczące celów kształcenia, treści merytorycznych, efektów uczenia się, opis metod prowadzenia zajęć, przedstawienie form sprawdzania efektów uczenia się, wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej oraz bilans godzinowy zgodny z Całkowitym Nakładem Pracy Studenta. Karty opracowane dla prowadzonych kursów na kierunku *geografia* są zamieszczane na stronie internetowej Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi na początku każdego semestru, co umożliwi studentom ich przeglądanie i zapoznawanie się z wymaganiami. Obecnie trwają prace wdrożeniowe nad włączeniem ich do systemu USOS. W roku akademickim 2019/2020 wprowadzono na kierunku geografia kartę efektów uczenia się, którą pracownicy prowadzący dany kurs wypełniają i składają z dokumentacją mającą na celu wykazanie przez prowadzącego osiągnięcia zakładanych na danym kursie efektów uczenia się (**Załącznik 10g**).

**Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów w poszczególnych kursach są sprawdzane przez prowadzących zajęcia dydaktyczne.** Przypisanie danej formie zaliczenia kursu konkretnych narzędzi pozwalających sprawdzić osiągnięcie przez studenta określonego efektu uczenia się jest ściśle związane z możliwością i sposobem weryfikacji danego efektu. Poszczególne efekty realizowane w ramach danego kursu są weryfikowane za pomocą narzędzi, takich jak: egzamin pisemny, egzamin ustny, prace indywidualne i grupowe (np. esej, projekt, referat), zajęcia terenowe, praca laboratoryjna, gry dydaktyczne, ćwiczenia w szkole, e-learning, udział w dyskusji. W zależności od specyfiki kursu prowadzący dobiera odpowiednie metody oceny. Szczegóły przedstawiono w kryterium 3.

Monitorowanie procesu kształcenia prowadzone jest również **w zakresie procesu dyplomowania, którego przebieg opisano w kryterium 2.** Członkowie Rady Jakości Kształcenia dokonują analizy i oceny głównych etapów procesu dyplomowania związanych np. z przeglądem losowo wybranych prac licencjackich i magisterskich i ich recenzji, raportów z badań wybranych w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym, przebiegu egzaminów dyplomowych. W roku akademickim 2019/2020 przygotowano nową dokumentację związaną z dyplomowaniem, która została zatwierdzona przez Radę Instytutu Geografii i upubliczniona wśród promotorów i studentów poprzez email. Doprecyzowano między innymi wymogi do przygotowania pracy dyplomowej (**Załącznik 10h**), opracowano zalecenia dla recenzentów (w tym dla promotorów) prac dyplomowych (**Załącznik 10i**). Wypracowano także nowy wzór recenzji pracy dyplomowej (**Załącznik 10j**), by ocena była jeszcze bardziej obiektywna.

Od czerwca 2020 r. proces dopuszczenia pracy dyplomowej do obrony, jej rejestracji i cała procedura dyplomowania realizowana jest za pośrednictwem aplikacji Dyplomowanie znajdującej się w wewnętrznych zasobach UKEN, a warunkiem umieszczenia pracy jest zaliczenie wszystkich kursów i praktyk przewidzianych programem studiów wraz z odpowiadającą im liczbą punktów ECTS,

obowiązujących w programie studiów. Przyjęte w procedurach rozwiązania sprzyjają systematycznemu monitorowaniu jakości przygotowanych na kierunku *geografia* prac dyplomowych.

Analiza losów absolwenta (por. Kryterium 3) wskazuje, że sformułowane efekty uczenia się w zakresie wiedzy umiejętności i kompetencji społecznych pozwalają absolwentom kierunku *geografia* odnaleźć się na rynku pracy. Są również przydatne w dalszej edukacji, ponieważ część naszych absolwentów podejmuje dalsze kształcenie w Szkole Doktorskiej UKEN w Szkole Doktorskiej UKEN (por. Kryterium 1) lub innych jednostkach np. PAN.

### **Sposoby wykorzystania wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowanych zaleceń w doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku**

Oceniany kierunek studiów w 2019 roku Uchwałą nr 640/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 5 września 2019 roku uzyskał ocenę pozytywną. Uwagi i zalecenia Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej które zostały wówczas wskazane zostały w znacznej mierze uwzględnione w działaniach naprawczych.

### **Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)**

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zaleceń oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1	Zaleca się poprawę skuteczności działań dotyczących monitorowania procesu dyplomowania na wizytowanym kierunku studiów.	Wprowadzono odpowiednie rozwiązania, w nawiązaniu do uwag Zespołu oceniającego PKA, szczególnie w zakresie a) przygotowania zaleceń dotyczących przygotowania prac dyplomowych, b) wypracowania rozwiązań mających na celu ustandaryzowanie przebiegu egzaminu, c) opracowano zalecenia dotyczące recenzowania prac i wprowadzono odpowiedni arkusz recenzji, w którym zróżnicowano formę oceny i zobligowano recenzenta do opisowego uzasadnienia oceny.
2	Zaleca się poprawę działań informacyjnych związanych z systemem zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia poprzez udostępnianie na stronie internetowej rocznych raportów w z działania KRJK lub/i wyników ankiet wypełnianych pod koniec każdego semestru.	Ze względu na ochronę danych osobowych, informacje dotyczące wyników ankietyzacji kursów, a także hospitacji zajęć dydaktycznych, po zakończeniu danego semestru są do wglądu w sekretariacie Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi. Wyniki zbiorcze są prezentowane na otwartych zebraniach Instytutu Biologii i Nauk Ziemi. Raporty roczne z działania KRJK są przekazywane do Działu Dydaktyki i Praktyk. Studenci zainteresowani mogą dostać szczegółowe informacje od dyrekcji.
3	Zaleca się poprawę	Studenci są informowani zgodnie z obowiązującymi w UKEN

	<p>komunikacji ze studentami poprzez informowanie ich o uwzględnianiu sugerowanych uwag do programu kształcenia oraz wsparciu oferowanym studentom przez poszczególne jednostki uczelniane i wydziałowe.</p>	<p>procedurami. Ponadto, w skład Kierunkowej Rady Jakości Kształcenia wchodzi przedstawiciel studentów a Instytutowa Rada Samorządu Studentów jest organem, który każdorazowo opiniuje plany i programy studiów.</p> <p>Informacje dotyczące wsparcia studentów przez jednostki uczelniane są dostępne na stronach internetowych uniwersytetu. Ponadto, informacje o funkcjonowaniu jednostek ogólnouczelnianych oferujących wsparcie są przekazywane studentom podczas spotkań z Władzami Rektorskimi na początku roku akademickiego, władzami instytutu podczas spotkania na uroczystej inauguracji roku akademickiego. Jednostki oferujące wsparcie informują na bieżąco o różnych wydarzeniach poprzez plakaty informacyjne rozmieszczane w budynkach.</p>
--	--	--

**Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:**

.....

#### **DODATKOWA INFORMACJA DO I CZĘŚCI RAPORTU SAMOOCENY**

**Komplet załączników do Raportu Samooceny kierunku *geografia* jest zawarty w wersji elektronicznej w folderze: Załączniki**

## Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p><b>Mocne strony</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kadra badawczo-dydaktyczna posiadająca wymagany dorobek naukowy w zakresie prowadzonych kursów. Aktywność kadry dydaktycznej w zakresie kontaktów z zagranicznymi i krajowymi ośrodkami naukowymi (m.in. udział w konferencjach i stażach naukowych) pozwalająca na rozwijanie kompetencji naukowych i dydaktycznych, co pozytywnie wpływa na proces kształcenia.</li> <li>2. Kształcenie na wszystkich poziomach, włączając w to Szkołę Doktorską. Duży udział własnych absolwentów w kształceniu na studiach III stopnia.</li> <li>3. Systematyczna analiza planów i programów studiów, pod kątem dostosowania do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy.</li> <li>4. Efektywna współpraca z oświatą obejmująca m.in. współpracę z nauczycielami.</li> <li>5. Rozbudowana oferta zajęć terenowych zarówno ćwiczeń przedmiotowych, jak również ćwiczeń regionalnych.</li> <li>6. Umiejętne i częste wdrażanie studentów w działania naukowe (Studenckie Koło Naukowe Geografów) i organizacyjne (Dzień Otwarty UKEN, konferencje) podejmowane przez pracowników badawczo-dydaktycznych w ramach działalności organizacyjnej.</li> <li>8. Interdyscyplinarny charakter studiów.</li> <li>9. Duża aktywność pracowników, ukierunkowana na popularyzowanie geografii na zewnątrz celem pozyskania jak najlepszych kandydatów na studia.</li> </ol>	<p><b>Słabe strony</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Istotny wpływ rekrutacji na efekty uczenia się, spowodowany rekrutowaniem na studia kandydatów, którzy istotnie różnią się poziomem wiedzy i umiejętności geograficznych. Wymaga to od pracowników dodatkowych wysiłków mających na celu wyrównywanie poziomu.</li> <li>2. Duża rozbieżność pomiędzy liczbą osób rejestrujących się na studia a podejmującymi studia, co powoduje konieczność prowadzenia rekrutacji uzupełniającej we wrześniu oraz opóźnia działania administracyjne związane z organizowaniem przydziału czynności.</li> <li>3. Przez wiele lat brakowało systemów informatycznych, które ułatwiłyby zarządzanie planami, programami studiów, generowałyby matryce pokrycia efektów uczenia się na różnych poziomach, generowałyby karty kursu itd. Wiele rzeczy trzeba wykonać „na piechotę” co obciąża pracowników zajmujących się modyfikacjami planów i programów oraz zbieraniem kart kursów, ich sprawdzaniem i zamieszczaniem na stronach www. Obecnie trwają od dwóch lat prace nad wdrożeniem systemu USOS, z czym wiążą się nadzieje na zmiany w tym zakresie.</li> </ol>

<b>Czynniki zewnętrzne</b>	<p><b>Szanse</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Atrakcyjność Krakowa jako ośrodka akademickiego.</li> <li>2. Zapotrzebowanie rynku pracy na osoby, które w sposób kompleksowy umieją analizować i ocenić skutki działalności człowieka w środowisku geograficznym.</li> <li>3. Atrakcyjność turystyczna Małopolski umożliwiająca kreowanie własnej działalności gospodarczej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego tego regionu.</li> </ol>	<p><b>Zagrożenia</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Spadek popularności kierunku w opinii absolwentów szkół średnich.</li> <li>2. Spadek prestiżu pracy w zawodzie nauczyciela.</li> <li>3. Zmiany demograficzne w społeczeństwie prowadzące do zmniejszenia liczby kandydatów na studia.</li> <li>4. Zbyt częste zmiany w otoczeniu prawnym i organizacyjnym nie sprzyjają budowie trwałych i sprawdzonych rozwiązań.</li> <li>5. Niechęć do współpracy ze środowiskiem akademickim obserwowana w wielu firmach i instytucjach.</li> <li>6. Konieczność aktywności zawodowej wielu studentów ograniczająca ich możliwości zaangażowania w proces dydaktyczny.</li> <li>7. Postrzeganie kierunku jako tzw. studiów drugiego wyboru przez wielu, zwłaszcza najlepszych kandydatów</li> </ol>
----------------------------	--	--

(Pieczęć uczelni)

.....  
 (podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....  
 (podpis Rektora)

Kraków, dnia 11.12.2024 r.  
 (miejscowość)